

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO IN OKOLJE

Poročilo o napredku v okviru Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2007-2013 za leto 2012

Sklad: Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja

Programsko obdobje 2007-2013

CCI številka: 2007

SI 06 RPO 001

Junij 2013

»Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje«

KAZALO

1. SPREMEMBE SPLOŠNIH POGOJEV	6
2. NAPREDEK PROGRAMA GLEDE NA OPREDELJENE CILJE	18
3. FINANČNO IZVAJANJE PROGRAMA V LETU 2012.....	52
4. POVZETEK SPROTNEGA VREDNOTENJA.....	62
5. UKREPI ORGANA UPRAVLJANJA IN NADZORNEGA ODBORA, NAMENJENI ZAGOTAVLJANJU KAKOVOSTI IN UČINKOVITOSTI IZVAJANJA PROGRAMA	69
6. IZJAVA O USKLAJENOSTI S POLITIKAMI SKUPNOSTI NA PODROČJU PODPORE, VKLJUČNO Z NAVEDBO TEŽAV, KI SO PRI TEM NASTALE, IN UKREPOV ZA NJIHOVO ODPRAVLJANJE	82
7. PONOVA UPORABA VRNJENE POMOČI	86

OKRAJŠAVE IN SIMBOLI

ARSKTRP	Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja
BDV	Bruto dodana vrednost
CMEF	Common Monitoring and evaluation Framework – Skupni okvir za spremljanje in vrednotenje
EKSRP	Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja
EPD	Enotni programski dokument 2004-2006
EK	Evropska komisija
ESR	Evropski sklad za ribištvo
EU	Evropska unija
GVŽ	Glave velike živine
IAKS	Integrirani administrativni in kontrolni sistem
LAS	Lokalna akcijska skupina
LEADER	Povezava med ukrepi za razvoj podeželja (Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale)
MKO	Ministrstvo za kmetijstvo in okolje
KGZS	Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
KOP	Kmetijsko okoljski podukrepi iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013
KSS	Kmetijska svetovalna služba
NIP	Načrt izvedbe projektov za ukrepe LEADER
NSN	Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja 2007-2013
OMD	Območje z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost
OU	Organ upravljanja
PDM	Polnovredne delovne moči v kmetijstvu
PKP	Primerljive kmetijske površine
PRP 2004 - 2006	Program razvoja podeželja za Republiko Slovenijo 2004-2006
PRP 2007 - 2013	Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013
PRP 2014 - 2020	Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020
SKOP	Kmetijsko okoljski ukrepi iz Programa razvoja podeželja za Republiko Slovenijo 2004-2006
SKP	Skupna kmetijska politika
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
UMAR	Urad za makroekonomske analize in razvoj

UVOD

V letu 2012 so na področju izvajanja politike razvoja podeželja intenzivno potekale številne aktivnosti. V okviru PRP 2007–2013 so bile dejavnosti usmerjene predvsem v zagotavljanje učinkovitega izvajanja in uspešnega črpanja sredstev. Tako je bilo v letu 2012 objavljenih 12 javnih razpisov iz naslova 1. in 3. osi v višini dobrih 70 mio. EUR. Za ukrepe iz naslova 2. osi je bila uspešno izvedena kampanja oddaje zbirnih vlog. V okviru 4. osi Leader je še vedno ostalo aktivnih vseh 33 Lokalnih akcijskih skupin. Pospešeno pa se je pričelo tudi s pripravami na programsko obdobje 2014–2020.

Makroekonomsko okolje kaže na padec gospodarske aktivnosti v Sloveniji, prav tako so se proti koncu leta 2012 razmere na trgu dela izraziteje poslabšale. Ekonomske razmere za kmetijstvo, ki so se po izrazito slabem letu 2009 izboljšale v letu 2010 in 2011, so se v letu 2012 ponovno poslabšale.

Spremembe zakonodaje Republike Slovenije, ki neposredno vplivajo na izvajanje PRP 2007–2013, so bile v letu 2012 predvsem usmerjene v odpravo administrativnih ovir in povečanje učinkovitosti izvajanja ukrepov in zagotavljanja namenske uporabe sredstev. Spremembe na področju zakonodaje EU so predvsem povezane z odpravljanjem administrativnih ovir in s poenostavitvami tako za upravičence kot tudi uprave držav članic.

Evropska komisija je sredi leta 2012 potrdila 5. spremembo PRP 2007–2013, ki vključuje tudi spremembe razpoložljivih sredstev po posameznih ukrepih 1., 2. in 3. osi. Razlogi za spremembo izhajajo iz prilagoditev načrtovanih sredstev ter projekcij porabe na posameznih ukrepih ob upoštevanju zastavljenih ciljev do konca programskega obdobja.

Leto 2012 je zaznamovalo tudi nadaljevanje rasti izplačil na vseh štirih oseh in Tehnični pomoči. Največja rast v letu 2012 v primerjavi s predhodnim letom je bila na 1. osi, saj so se zaključile večletne naložbe in posledično vlaganje zahtevkov za izplačilo. Največji delež črpanja sredstev je bil izkazan pri ukrepih 112-Pomoč mladim prevzemnikom kmetij, 122-Povečanje gospodarske vrednosti gozdov in 123-Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom; za te ukrepe je bil izkazan tudi največji interes s strani vlagateljev, saj je bila višina zaprosenih sredstev bistveno višja od razpoložljivih sredstev.

Črpanje sredstev na 2. osi je sledilo dinamiki iz preteklih let. Skupna razpoložljiva sredstva so se zmanjšala, saj se pri ukrepih 211 in 212 ob prehodu na novo točkovanje kmetijskih gospodarstev porast izplačanih sredstev ni zgodil v pričakovanem obsegu. Pri ukrepu 214 se je po zaključku sheme SKOP manj kmetijskih gospodarstev od pričakovanega odločilo za nadaljevanje izvajanja podukrepov KOP.

Tudi na 3. osi se je nadaljevala rast izplačil za zaključene večletne projekte. Na 4. osi se je nadaljevala enakomerna rast izplačil, in sicer največ izplačil je bilo na ukrepu 441, ki je namenjen izvajanju lokalnih razvojnih strategij ter ukrepu 431, ki vključuje vodenje lokalnih akcijskih skupin, animacijo območja ter pridobivanje strokovnih znanj. Do konca leta 2012 je bilo zaključenih že 772 projektov od prvotno načrtovanih 650.

V letu 2012 so v okviru Načrta za oživitev gospodarstva potekala izplačila le iz naslova ukrepa 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev, medtem ko izplačil na ukrepu 321-Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo še ni bilo.

V letu 2012 se je sprotno vrednotenje PRP 2007–2013 osredotočilo na 5 tematskih sklopov, prav tako pa se je nadaljevalo spremljanje gibanja populacije ptic kmetijske krajine v letu 2012, ki kaže na vpliv PRP 2007–2013 in celotnega kmetijstva na okolje.

V letu 2012 se je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano preoblikovalo v Ministrstvo za kmetijstvo in okolje (MKO), pri čemer je bilo pridruženo tudi celotno okoljsko delovno področje Ministrstva za okolje in prostor.

1. SPREMEMBE SPLOŠNIH POGOJEV

1.1. SPREMEMBE SPLOŠNIH POGOJEV, KI NEPOSREDNO VPLIVAJO NA IZVAJANJE PROGRAMA

1.1.1 Razmere v makroekonomskem okolju in stanje v kmetijstvu v letu 2012

Makroekonomsko okolje: po navedbah UMAR-ja (2013a)¹ se je po dveh letih skromne rasti gospodarska aktivnost v Sloveniji v 2012 zmanjšala za 2,3 %. Padec **bruto domačega proizvoda** je bil posledica poslabšanja v mednarodnem okolju, nadaljnjega slabšanja razmer na trgu dela in sprejetih ukrepov, ki so imeli vpliv na upad končne potrošnje. Izvoz se je po dveh letih hitreje rasti ob upočasnitvi rasti oz. padcu gospodarske aktivnosti v glavnih trgovinskih partnericah iz evrskega območja lani povečal le za 0,3 %. Ob zmanjšanju proizvodnje predelovalnih dejavnosti se je zmanjšala tudi izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti, kar je prispevalo k vnovičnemu padcu investicij v stroje in opremo. Tako je bil kljub sicer nekoliko manjšemu znižanju gradbenih investicij kot v predhodnih treh letih skupni padec investicijske aktivnosti lani podoben kot v letu 2011. Pomembno je k lanskemu znižanju BDP prispeval tudi padec končne potrošnje. Ob sprejetih ukrepih za omejevanje rasti javne porabe (znižanje plač in racionalizacija izdatkov za blago in storitve) se je padanje državne potrošnje (- 1,6 %) lani poglobilo. Še večji je bil padec zasebne potrošnje (- 2,9 %), ki se je zmanjšala prvič po letu 1992. To je bila predvsem posledica realnega znižanja povprečne bruto plače in nadaljnjega zmanjšanja zaposlenosti, zaradi sprejetih ukrepov za omejitev javne porabe in sprememb v kriterijih upravičenosti pa so se zmanjšali tudi socialni transferji. Ob splošni negotovosti se je lani občutno poslabšalo tudi razpoloženje potrošnikov. K znižanju BDP je pomembno prispevala še sprememba zalog in vrednostnih predmetov (- 1,9 o.t.). Padec investicijske aktivnosti je bil podoben kot v predhodnem letu. Ob padcu vseh komponent domače potrošnje se je občutno zmanjšal tudi uvoz.

Dodana vrednost se je lani znižala v vseh dejavnostih, znova najbolj v gradbeništvu, prvič, odkar so razpoložljivi podatki, pa nekoliko tudi v javnih storitvah (-0,3 %). Padec dodane vrednosti v gradbeništvu je četrto leto zapored presegel 10 %. Po okrevanju v predhodnih dveh letih se je nekoliko znižala dodana vrednost v predelovalnih dejavnostih (0,9 %), relativno velik je bil tudi padec v vseh tržnih storitvah.

Kot ugotavlja UMAR (2013b)², je bil realni uvoz **blaga** v letu 2012 za 4,6 % manjši kot v predhodnem letu. Zmanjšanje je bilo predvsem posledica nominalnega zmanjšanja uvoza proizvodov za široko porabo in investicij, ki skupaj predstavljajo dobro tretjino uvoza blaga. Občutno se je lani upočasnil tudi uvoz proizvodov za vmesno porabo, ki predstavljajo skoraj dve tretjini skupnega uvoza. Slednje povezujemo predvsem z lansko upočasnitvijo proizvodnje predelovalnih dejavnosti. Realni izvoz blaga je v 2012 ostal na podobni ravni (-0,1 %) kot v predhodnem letu. Nominalna rast izvoza **storitev** se je v 2012 nekoliko okrepila (5,1 %), medtem ko se je uvoz storitev lani nominalno zmanjšal (- 0,3 %).

Razmere na **trgu dela** so se izraziteje poslabšale proti koncu leta 2012. Zaradi padca gospodarske aktivnosti se je zaposlenost po statistiki nacionalnih računov tudi lani zmanjšala (1,3 %), padec pa je bil znova največji v gradbeništvu. V sektorju država se je lani nadaljevala upočasnjena rast števila zaposlenih (0,5 %), vendar se je njihovo število v drugi polovici leta začelo zmanjševati. Število zaposlenih se je tudi v vseh ostalih dejavnostih začelo pospešeno

¹ Vir: UMAR (2013a): Spomladanska napoved gospodarskih gibanj 2013. Ljubljana, marec 2013.

² Vir: UMAR (2013b): Ekonomsko ogledalo. Ljubljana, februar 2013.

zmanjševati proti koncu leta, kar se je odrazilo tudi v povečanju števila registriranih brezposelnih. Zaradi znižanja njihovega števila v prvi polovici leta pa je bilo število registriranih brezposelnih v povprečju lanskega leta (110,2 tisoč) sicer nekoliko manjše kot leto prej. Znižanje je bilo povezano predvsem z večjim odlivom iz brezposelnosti zaradi kršitev obveznosti, večjim vključevanjem brezposelnih v javna dela in večjim umikom s trga dela v neaktivnost. V zadnjem četrtletju lani se je priliv v brezposelnost povečal predvsem zaradi večjega obsega izteka pogodb za določen čas in manjših možnosti za zaposlitev iskalcev prve zaposlitve. Večji je bil tudi priliv oseb, starejših od 55 let, tako da je bil del povečanja števila brezposelnih po naši oceni povezan tudi z napovedano pokojninsko reformo. Konec lanskega leta je število registriranih brezposelnih tako doseglo 118 tisoč. Stopnja registrirane brezposelnosti se je lani nekoliko povišala (12,0 %), občutnejše pa je bilo povišanje anketne stopnje brezposelnosti (8,9 %), na kar je po UMAR-jevi oceni vplivalo zmanjšanje povpraševanja po delu, zlasti po študentskem delu in drugih neformalnih oblikah dela.

Po štirih letih skromne rasti se je rast cen življenjskih potrebščin v letu 2012 zaradi enkratnih dejavnikov povišala, osnovna inflacija pa je ob nizki gospodarski aktivnosti ostala umirjena. Lanska rast cen oz. **stopnja inflacije** (2,7 %) je bila znova predvsem posledica višjih cen energentov in hrane, višja skupna rast kot v predhodnih letih pa je izhajala predvsem iz rasti cen storitev. Rast cen nafte na svetovnih trgih je bila sicer nižja kot v letu 2011, so se pa povišale trošarine, tako da je bil prispevek cen tekočih goriv k skupni rasti podoben kot v letu 2011.

Tekoči račun **plačilne bilance**, ki je bil v obdobju 2009 – 2011 blizu ravnovesja, je leta 2012 dosegel presežek v višini 2,5 % BDP. Glede na strukturo po sektorjih se je znova zmanjšal primanjkljaj tekočega računa državnega sektorja, povečal pa presežek tekočega računa zasebnega sektorja.

Javnofinančne razmere v Sloveniji ostajajo zaostrene, predvidena konsolidacija pa bo pomembno vplivala na dinamiko gospodarske aktivnosti tudi v prihodnjih letih. Slovenija je bila v letu 2012 poleg Cipra edina država članica evrskega območja, kjer se je **javnofinančni primanjkljaj** še povečal (na 6,4 % BDP). Slovenija je aprila 2012 v Programu stabilnosti – dopolnitev 2012 potrdila zavezo, da bo skladno s priporočili Sveta EU v okviru postopka presežnega primanjkljaja tega odpravila do leta 2013, do leta 2015 pa naj bi se primanjkljaj postopno zmanjševal do izravnane položaja javnih financ. Velik del predvidenega fiskalnega napora je bil skoncentriran v letu 2012. Njegovo predvideno znižanje je bilo doseženo z nadaljnjimi posegi v proračunske izdatke, predvsem z uveljavitvijo sprememb in ukrepov iz Zakona za uravnoteženje javnih financ (ZUJF), pa tudi z manjšimi specifičnimi transakcijami (dokapitalizacije, prevzemi terjatev, poročstva) kot leto prej. Javnofinančna konsolidacija je temeljila predvsem na zniževanju javnofinančnih odhodkov, ki so se prvič znižali tudi nominalno. To je bilo doseženo z racionalizacijo delovanja javnega sektorja, vključno z znižanjem plač in drugih stroškov dela ter omejevanjem zaposlovanja, omejevanjem investicij, subvencij in drugih programov trošenja ter s prilagoditvami politik trga dela in socialne varnosti.

Kmetijstvo: Po navedbah Ekonomskih računov za kmetijstvo (SURS, 2013a³) je bil **realni faktorski dohodek** na polnovredno delovno moč v kmetijstvu (PDM) v letu 2012 za 12 % nižji kot v letu 2011. Glavni vzrok za to je nižja vrednost rastlinske proizvodnje (zaradi slabih vremenskih razmer). Faktorski dohodek obsega neto dodano vrednost, ki so ji odšteti drugi davki na proizvodnjo in prištete druge subvencije na proizvodnjo. Faktorski dohodek v kmetijstvu je bil v letu 2012 prav tako za 12 % nižji kot pred enim letom. Na njegovo znižanje so vplivale tudi za 2 % nižje subvencije.

³ Vir: SURS (2013a): Realni dohodek iz kmetijstva – druga ocena, Slovenija, 2012. Ljubljana, januar 2013.

Vrednost kmetijske proizvodnje se je v letu 2012 v primerjavi s predhodnim letom znižala za 3 %. Obseg proizvodnje je bil manjši za 10 %, cene pa višje za 8 %. Vrednost rastlinske pridelave se je znižala za 8 %, deloma zaradi manjšega obsega (za 18 %), deloma zaradi rasti cen (za 12 %). Nižji obseg proizvodnje (za 20 % do 30 % nižji) je bil na vseh področjih rastlinske pridelave, razen pri žitu (izjema je koruza za zrnje). Največje zvišanje cen je bilo pri krmnih rastlinah (za 18 %) in žitu (za 15 %) ter pri vinu (za 10 %) in sadju (za 14 %). Najbolj je bila prizadeta vrednost proizvodnje krompirja (ta je bila nižja zaradi manjše proizvodnje in nižjih cen). Vrednost proizvodnje v živinoreji je bila višja za 4 %, in sicer zaradi zvišanja cen, obseg pa je bil enak kot v predhodnem letu. Povečan obseg proizvodnje je bil le pri prireji perutnine, drobnice in mleka. Zvišale so se cene goveda, prašičev, konj in jajc.

Vrednost vmesne potrošnje v 2012 je bila višja za 3 %, deloma zaradi 9-odstotnega zvišanja cen, deloma zaradi 6-odstotnega zmanjšanja obsega vmesne potrošnje. Rast cen je bila pri večini postavk vmesne potrošnje, najizrazitejša pri energiji.

Zaposlenost v kmetijstvu ostaja enaka kot v predhodnem letu, spremenila pa se je struktura zaposlenih. Delež plačane delovne sile se je povečal za 2 %.

V preglednici 1 so prikazane letne spremembe glavnih agregatov v kmetijstvu za Slovenijo v letu 2012 v primerjavi s predhodnim letom.

Preglednica 1: Letne spremembe glavnih agregatov v kmetijstvu, Slovenija, 2012

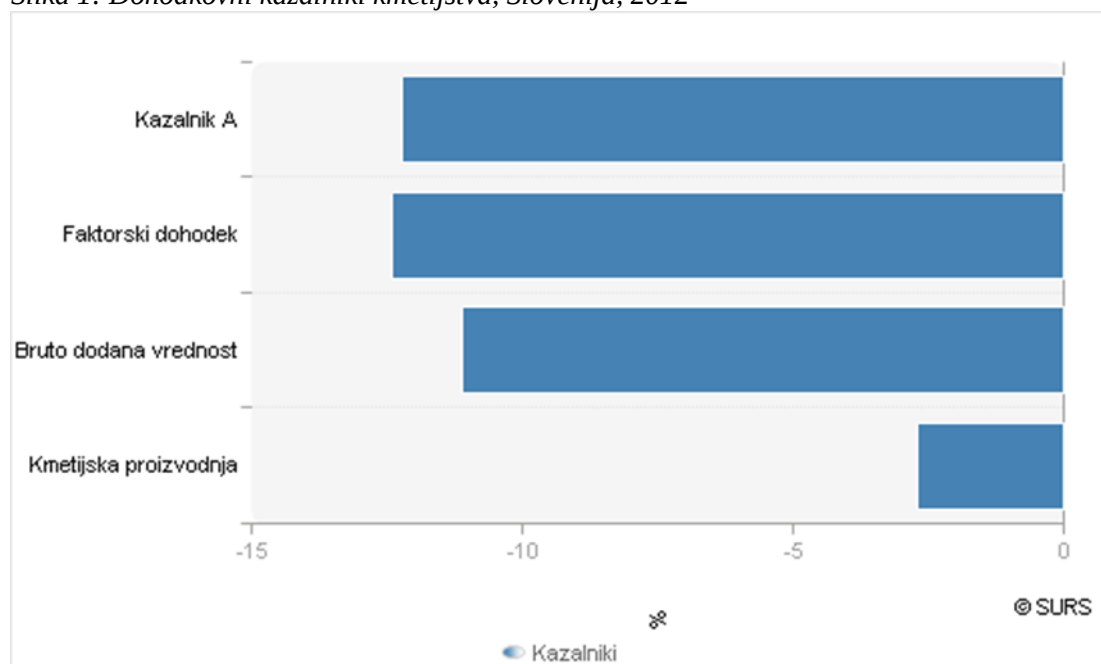
	Letna sprememba realnih vrednosti v osnovnih cenah, v %
Kmetijska proizvodnja	-2,7
Rastlinska pridelava	-7,9
Živinoreja	3,9
Vmesna potrošnja	2,8
Bruto dodana vrednost	-11,1
Potrošnja stalnega kapitala	0,0
Neto dodana vrednost	-22,1
Ostali davki na proizvodnjo	0,0
Ostale subvencije na proizvodnjo	-2,3
Faktorski dohodek	-12,4
Zaposlenost	-0,2
Indeks realnega dohodka faktorjev na polnovredno delovno moč (kazalnik A)	87,8

Vir: SURS 2013a

Opomba: Deflator je implicitni indeks cen BDP v tržnih cenah. Njegova vrednost za leto 2012 po Eurostatovem izračunu znaša 101,0805.

Glavni agregati v kmetijstvu za Slovenijo v letu 2012 so grafično prikazani še na sliki 1.

Slika 1: Dohodkovni kazalniki kmetijstva, Slovenija, 2012

Vir: SURS 2013a

Po podatkih SURS-a (2013b⁴) so se **cene proizvodov in storitev za tekočo porabo in investicije v kmetijstvu (inputov)** v letu 2012 zvišale v povprečju za 7,3 %, v primerjavi z letom 2011 pa so bile višje v povprečju za 4,2 %. **Cene proizvodov in storitev za tekočo**

⁴ Vir: SURS (2013b): Indeksi cen inputov v kmetijstvu, Slovenija, 2012. Ljubljana, februar 2013.

porabo v kmetijstvu (inputi 1) so se v letu 2012 (primerjava cen za december 2012 s cenami za december 2011) zvišale v povprečju za 9,0 %, v primerjavi z letom poprej pa so višje v povprečju za 5,1 %. V letu 2012 je bila zabeležena rast cen vseh skupin proizvodov in storitev za tekočo porabo v kmetijstvu. Najbolj so se zvišale cene krmil (v povprečju za 18,6 %), sledile so cene energije in maziv ter cene sredstev za varstvo rastlin, najmanj (za manj kot en odstotek) pa so se zvišale cene drugih proizvodov in storitev. Cene krmil so se v letu 2012 zvišale le v povprečju za 18,6 %, v primerjavi z letom poprej pa so bile cene krmil višje v povprečju za 3,5 %. Cene krmil so se v letu 2012 zviševale predvsem v 2. četrtnetju ter enkrat v 1. in 3. četrtnetju, medtem ko so bile v zadnjem četrtnetju cene krmil stabilne. Cene žit in drugih proizvodov so se v letu 2012 zvišale v povprečju za 27,7 % ter cene močnih krmil v povprečju za 17,7 %. V skupini žita in drugi proizvodi so se v letu 2012 najbolj zvišale cene drugih proizvodov (v povprečju za 61,2 %), cene žit in mletih proizvodov so bile višje v povprečju za 21,6 %, cene proizvodov živalskega izvora pa so se zvišale v povprečju za 4,5 %. Med močnimi krmili so se v letu 2012 najbolj podražila krmila za perutnino (v povprečju za 21,6 %) ter krmila za govedo, brez telet (v povprečju za 17,7 %), najmanj (v povprečju za 12,1 %) pa so se podražila krmila za prašiče. Cene energije in maziv so se v letu 2012 zvišale v povprečju za 8,3 %, v primerjavi z letom poprej pa so bile te cene višje v povprečju za 10,0 %. Na letno rast cen skupine so vplivale višje cene goriv in električne energije, medtem ko se cene maziv v letu 2012 niso spremenile.

Cene proizvodov in storitev za investicije v kmetijstvu (inputi 2) so se v letu 2012 zvišale v povprečju za 3,2 %, v primerjavi z letom 2011 pa so bile višje v povprečju za 2,2 %. Oprema se je v letu 2012 podražila v povprečju za 3,6 % ter druge zgradbe za 2,5 %. Med mehanizacijo in drugo opremo sta se v letu 2012 za skoraj enak odstotek podražili mehanizacija za pripravo tal, setev, nego in zaščito rastlin (v povprečju za 3,7 %) in mehanizacija za spravilo pridelkov (v povprečju za 3,6 %), cene mehanizacije in druge opreme na kmetiji pa so se v letu 2012 zvišale v povprečju za 1,4 %.

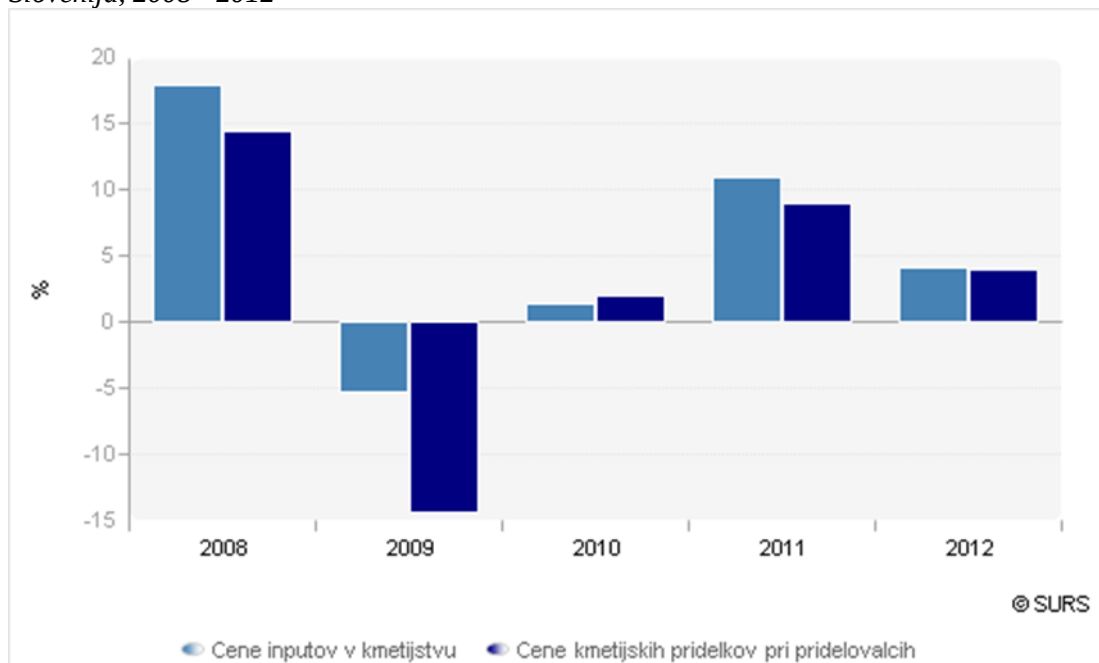
Preglednica 2: Indeksi cen inputov v kmetijstvu, Slovenija, 2012

	Indeksi		
	$\frac{\text{Ø 2012}}{\text{Ø 2005}}$	$\frac{\text{Ø 2012}}{\text{Ø 2011}}$	$\frac{\text{XII 12}}{\text{XII 11}}$
Proizvodi in storitve za tekočo porabo v kmetijstvu (input 1)	156,0	105,1	109,0
Semena in sadike	133,7	105,4	104,6
Energija; maziva	163,5	110,0	108,3
Gnojila in sredstva za izboljšavo tal	219,7	106,7	101,5
Sredstva za varstvo rastlin	130,3	105,2	105,5
Veterinarske storitve	142,9	101,7	101,9
Krmila	164,3	103,5	118,6
Vzdrževanje opreme	150,1	102,2	102,2
Vzdrževanje zgradb	133,2	104,5	104,4
Drugi proizvodi in storitve	106,6	100,8	100,7
Proizvodi in storitve za investicije v kmetijstvu (input 2)	129,9	102,2	103,2
Oprema	135,1	102,3	103,6
Zgradbe	117,8	101,7	102,5
SKUPAJ (INPUT 1 + INPUT 2)	147,3	104,2	107,3

Vir: SURS 2013b

Na sliki 2 je prikazano razmerje med povprečnimi letnimi stopnjami rasti cen inputov v kmetijstvu in kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih za obdobje 2008-2012. Iz slike je razvidno, da so se ekonomske razmere za kmetijstvo, ki so se po izrazito slabem letu 2009 začele izboljševati v letu 2010, le te precej izboljšale v letu 2011, medtem ko so se v letu 2012 ponovno poslabšale, pri čemer so ostale nad ravni iz leta 2010. V primerjavi s prejšnjim letom je bil v letu 2012 prisoten padec tako na strani inputov kot tudi na strani finalne pridelave. Rast cen inputov je bila nekoliko večja od rasti cen kmetijskih proizvodov.

Slika 2: Povprečne letne stopnje rasti cen inputov v kmetijstvu in kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih, Slovenija, 2008 - 2012

Vir: SURS 2013b

1.1.2 Zakonodajne spremembe

Nacionalna zakonodaja:

Spremembe zakonodaje RS v letu 2012 so bile predvsem usmerjene v odpravo administrativnih ovir in povečanje učinkovitosti izvajanja ukrepov in zagotavljanja namenske uporabe sredstev.

V letu 2012 so bili spremenjeni oziroma sprejeti naslednji nacionalni pravni akti, ki neposredno vplivajo na izvajanje PRP 2007–2013:

- **Zakon o kmetijstvu - ZKme-1**, (Uradni list RS, št. 45/08; sprememba: 57/12)

Zakon o kmetijstvu določa cilje kmetijske politike, načrtovanje razvoja kmetijstva in podeželja, ukrepe kmetijske politike, varnost živil rastlinskega izvora v primarni proizvodnji, kakovost živil v vseh fazah proizvodnje, predelave in prometa, varovanje interesov potrošnice in potrošnika, označevanje kmetijskih pridelkov oziroma živil, promet s kmetijskimi pridelki in živili, ohranjanje biotske raznovrstnosti v kmetijstvu, dopolnilne dejavnosti na kmetiji, javne službe, zbirke podatkov in informiranje na področju kmetijstva, postopke in organe za izvedbo tega zakona, raziskovalno delo, izobraževanje in razvojno-strokovne naloge ter inšpekcijski nadzor. Sprememba zakona v letu 2012 je sledila cilju odprave administrativnih ovir in zmanjševanju stroškov postopkov uveljavljanja ukrepov skupne kmetijske politike, hkrati pa tudi povečanju učinkovitosti izvajanja ukrepov in zagotavljanja namenske porabe sredstev. Zakon določa obveznost upravičencev, da za vsa plačila ukrepov kmetijske politike uporabljajo samo en transakcijski račun, določa pristojnost prvostopnega organa, da z odločbo odvzame upravičenja ali odloči o vračilu sredstev za ukrepe kmetijske politike, podaljšuje sedanjí rok s šestih mesecev na eno leto, ko ARSKTRP lahko stranki odločbo odpravi in izda novo odločbo, predpisuje, da rok izdaje nove odločbe šteje od datuma na odločbi, omogoča obročno odplačevanje dolga upravičencev, skrajšuje obdobje prepovedi kandidiranja za ukrepe razvoja podeželja s petih na dve leti ter znižuje sankcije v primeru neporočanja o doseganju ciljev in izpolnjevanju obveznosti iz pogodb o pravici do sredstev, omogoča ARSKTRP, da lahko po uradni dolžnosti pridobi podatke o transakcijskem računu stranke ter o davčnem in rezidentskem statusu subjekta,

pridelovalcem hmelja nalaga obveznost poročanja o pridelanih količinah do 15. oktobra v letu pridelave hmelja, ureja obveznost registracije obratov, ki se ukvarjajo s pridobivanjem olja iz plodov oljk ali iz oljčnih tropin, omogoča, da organizacije za kontrolo in certificiranje lahko opravljajo kot javno pooblastilo tudi izdajanje dovoljenj za uporabo semen ali vegetativnega razmnoževalnega materiala, ki niso pridelani ekološko.

- **Zakon o kmetijskih zemljiščih** (Uradni list RS, št. 71/11-UPB2, sprememba: 58/12)

Zakon ureja varstvo kmetijskih zemljišč in njihovo upravljanje, tako da določa njihovo razvrstitev, rabo in obdelovanje, njihov promet in zakup, agrarne operacije in skupne pašnike. S spremembo zakona se na novo ureja prostorsko načrtovanje na kmetijskih zemljiščih v prostorskih aktih lokalnih skupnosti. Ukinjajo se strokovne podlage s področja kmetijstva in s tem organizacije za pripravo le teh. Predvideva se sprejem uredbe, s katero se bodo določila območja trajno varovanih kmetijskih zemljišč. Z uredbo se bo določila kvota oziroma površina trajno varovanih kmetijskih zemljišč, ki jih bo morala zagotavljati posamezna lokalna skupnost. Določajo se izravnalni ukrepi, ki jih je treba upoštevati pri načrtovanju na območjih trajno varovanih kmetijskih zemljišč. Ureja se izdajanje projektnih pogojev in soglasij za gradnjo zahtevnih in manj zahtevnih kmetijskih objektov na kmetijskih zemljiščih. Na novo se ureja predkupna pravica ter sklepanje darilnih pogodb v poglavju o prometu s kmetijskimi zemljišči. Zmanjšuje se odstotek potrebnih soglasij za uvedbo komasacijskega postopka in melioracije, ko gre za zemljišče v solastnini.

- **Zakon o vodah - ZV-1** (Uradni list RS, št. 67/02, spremembe: Uradni list RS, št. 110/02-ZGO-1, 2/04-ZZdrI-A, 41/04-ZVO-1, 57/08, 57/12)

Zakon o vodah ureja upravljanje z morjem, celinskimi in podzemnimi vodami ter vodnimi in priobalnimi zemljišči, ki obsega varstvo voda, urejanje voda in odločanje o rabi voda. Zakon ureja tudi javno dobro in javne službe na področju voda, vodne objekte in naprave ter druga vprašanja, povezana z vodami. Spremembe zakona sodijo v okvir ukrepov za spodbujanje gospodarstva, ki jih je sprejela Vlada Republike Slovenije v letu 2012 in se nanašajo na področje voda. Poenostavlja se postopek podelitve vodnega dovoljenja za rabo vode za lastno oskrbo s pitno vodo, prenaša se določene vrste rabe vode iz koncesij na vodna dovoljenja zaradi izboljševanja poslovnega okolja z odpravo težavnih in dolgotrajnih ter dragih postopkov za pridobitev koncesije. Na področju vodovarstvenih območij se bolj natančno opredeljujejo obveznosti izplačila nadomestil. Zakon ureja tudi prenos sedmega odstavka 4. člena Direktive 2000/60/ES, ki opredeljuje, kdaj države članice ne kršijo določb te direktive, če gre za posege v javnem interesu.

- **Zakon o promociji kmetijskih in živilskih proizvodov - ZPKŽP** (Uradni list RS, št. 26/11; sprememba: Uradni list RS, št. 57/12)

Zakon o promociji kmetijskih in živilskih proizvodov določa javni interes RS na področju promocije kmetijskih in živilskih proizvodov, vrste in oblike promocije, načrtovanje promocije, financiranje promocije, prispevek za promocijo, zbiranje, upravljanje in vodenje osebnih in drugih podatkov o zavezancih za prispevek, organe in posvetovalna telesa za promocijo, izvajanje strokovnih nalog in nadzor izvajanja zakona. S spremembo zakona se na novo ureja opravljanje strokovnih nalog promocije. Natančneje so določene tudi pristojnosti sveta za promocijo pri pripravi strateškega načrta promocije.

- **Uredba o ukrepih 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007–2013 v letih 2011–2013** (Uradni list RS, št. 28/11; popravek: Uradni list RS, št. 37/11; spremembe: Uradni list RS, št. 103/11 in 87/12)

Z uredbo so določene vrste ukrepov, upravičene naložbe in aktivnosti, upravičenci, upravičeni stroški, pogoji za upravičenost, merila za izbor projektov, postopki za izvajanje posameznih ukrepov, nadzor nad izvajanjem ukrepov, višina razpoložljivih sredstev za posamezen ukrep ter finančna merila za izvajanje. Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o ukrepih 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007–2013 v letih 2011–2013 določa spremembe in dopolnitve, ki se pretežno nanašajo na usklajevanje s 5. spremembo PRP 2007 – 2013. Določa način izvajanja javnih razpisov ter tudi ostale popravke in spremembe, ki omogoča boljše izvajanje ukrepov in črpanje evropskih sredstev. Dopolnjena je definicija dejavnega kmetijskega gospodarstva, spremenjeni so vstopni pogoji pri nekaterih ukrepih, spremenila so se razpoložljiva finančna sredstva, ki so namenjena izvedbi posameznega ukrepa, natančneje so bile definirane upravičene dejavnosti, določilo se je razdeljevanje ostankov, za katere LAS-i ne porabijo sredstev, ki so jim bila dodeljena na podlagi predloženih NIP do oktobra 2012. Skladno s spremembo Zakona o kmetijstvu so se spremenile tudi sankcije.

- **Uredba o plačilih za ukrepe osi 2 iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007–2013 v letih 2010–2013** (Uradni list RS, št. 14/10; spremembe: Uradni list RS, št. 60/10, 12/11, 30/11, 98/11, 8/12, 30/12, 64/12 in 87/12)

Uredba o plačilih za ukrepe osi 2 iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007–2013 v letih 2010–2013 je bila sprejeta v letu 2010 in določa izvajanje ukrepov 2. osi v letih 2010–2013.

- Prva sprememba v letu 2012 (Uradni list RS, št. 8/12)

Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o plačilih za ukrepe osi 2 iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 v letih 2010-2013 se je spremenila zaradi sprejetja Uredbe o načinu izplačevanja in merilih za izračun nadomestila za zmanjšanje dohodka iz kmetijske dejavnosti zaradi prilagoditve ukrepom vodovarstvenega režima (Uradni list RS, št. 105/11), da se tako prepreči prekrivanje plačil za kmetijsko okoljske podukrepe in nadomestil za zmanjšanje dohodka iz kmetijske dejavnosti zaradi prilagoditve ukrepom vodovarstvenega režima, kar je bila tudi ena od zahtev EK. Zaradi zahteve revizije EK pa je bilo potrebno določiti tudi obdobje veljavnosti certifikata za integrirano pridelavo in ekološko kmetovanje.

- Druga sprememba v letu 2012 (Uradni list RS, št. 30/12)

Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o plačilih za ukrepe osi 2 iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 v letih 2010-2013 vključuje popravek sklica na predpis EU zaradi sprememb tega predpisa in popravek zaradi preimenovanja MKGP v MKO, bolj jasno navaja plačila za ekološko kmetovanje - izvajanje in ekološko kmetovanje - preusmerjanje ter določa, da je mogoče prevzemati nove obveznosti za kmetijsko okoljski podukrep 214-II/6 reja avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali, da na določenih območjih upravičenci ne morejo prevzemati novih obveznosti za kmetijsko okoljski podukrep 214-I/2 ozelenitev njivskih površin.

- Tretja sprememba v letu 2012 (Uradni list RS, št. 64/12)

Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o plačilih za ukrepe osi 2 iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 v letih 2010-2013 se je sprejela zaradi uskladitve s 5. spremembo PRP 2007-2013. Uredba določa, da upravičenci za površine, za katere v tekočem letu uveljavljajo plačila za podukrep 214-I/8 neprezimni posevki in v naslednjih letih ne uveljavljajo plačila za podukrep 214-I/1 ohranjanje kolobarja ali 214-I/8 neprezimni posevki, na teh površinah ne morejo izvajati vsaj enostavnega kolobarja, ki vključuje najmanj tri različne poljščine. Lahko pa upravičenci, ki so zahtevke za dodelitev plačil za leto 2012 za podukrep 214-

I/8 neprezimni posevki uveljavljali v rokih, določenih v predpisu, ki ureja izvedbo ukrepov kmetijske politike za leto 2012, zaradi spremenjenega pogoja za izvajanje tega podukrepa, ki se je spremenil po teh rokih, umaknejo zahteve in izstopijo iz izvajanja podukrepa, pri čemer se ugotovitve opravljene administrativne kontrole oziroma kontrole na kraju samem za ta podukrep ne upoštevajo. Sprememba uredbe vključuje tudi popravek sklica na predpis EU v zvezi z ekološkim kmetovanjem zaradi sprememb tega predpisa.

- Četrta sprememba v letu 2012 (Uradni list RS, št. 87/12)

Sprememba uredbe je bila potrebna zaradi uskladitve sistema kontrol in sankcij za kmetijsko okoljske podukrepe s sistemom kontrol in sankcij zahtev navzkrižne skladnosti, skladno z določbami Uredbe Komisije št. 65/2011/EU.

- **Uredba o izvedbi ukrepov kmetijske politike za leto 2012** (Uradni list RS, št. 100/11 in 27/12)

Ta uredba določa natančnejše postopke v zvezi z integriranim administrativnim in kontrolnim sistemom ter podrobna pravila v zvezi z navzkrižno skladnostjo za leto 2012 ter izvajanjem.

- **Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000)** (Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08 in 8/12)

Uredba o posebnih varstvenih območjih določa posebna varstvena območja (območja Nature 2000) in varstvene cilje na teh območjih ter varstvene usmeritve za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov ter habitatnih tipov, katerih ohranjanje je v interesu EU, in druga pravila ravnanja za ohranjanje. Sprememba uredbe ne prinaša nobenih novih obveznosti, niti pravnih, niti finančnih, ampak formalno zaključuje postopek določitve območij in daje državi možnost za pridobivanje sredstev iz EU za sofinanciranje Nature, ki jo omogoča 8. člen Direktive o habitatih in sredstev za upravljanje teh območij.

Zakonodaja EU:

Spremembe zakonodaje EU v letu 2012 so nastale na področju izvajanja kontrolnih postopkov za potrebe politike razvoja podeželja, predvsem zaradi uskladitve določb s spremembami kontrolnih postopkov v okviru shem neposrednih podpor za kmete.

Spremenjeni pravni akti v letu 2012, ki vplivajo na izvajanje PRP 2007–2013, so:

- **Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 147/2012 z dne 20. februarja 2012 o spremembi Uredbe (EU) št. 65/2011 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005 glede izvajanja kontrolnih postopkov in navzkrižne skladnosti v zvezi z ukrepi podpore za razvoj podeželja (UL L 48, 21. 2. 2012, str. 7–8)**

V okviru Uredbe (EU) št. 147/2012 je bil dopolnjen seznam opredelitev v členu 2, kjer sta bila vključena izraza »ukrep v zvezi s površino« in »ukrep v zvezi z živalmi«, s čimer se zagotovi, da ta izraza veljata za celotno Uredbo (EU) št. 65/2011. Glede pravil o znižanjih in izključitvah je bil spremenjen vrstni red uporabe znižanj, saj je treba izravnavo vedno izvesti nazadnje v vrstnem redu znižanj.

Ker je bila spremenjena Uredba Komisije (ES) št. 1122/2009 z dne 30. novembra 2009 o podrobnih pravilih za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 73/2009 v zvezi z navzkrižno skladnostjo, modulacijo ter integriranim administrativnim in kontrolnim sistemom v okviru shem neposrednih podpor za kmete, določenih za navedeno uredbo, ter za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 1234/2007 v zvezi z navzkrižno skladnostjo v okviru sheme podpore, določene za sektor vina,

zato da izboljša in poenostavi nekatera kontrolna pravila glede plačil v zvezi z živalmi, je bila potrebna tudi sprememba Uredbe (EU) št. 65/2011. Tako se govedo, ki je izgubilo eno ali obe ušesni znamki, vključi v število ugotovljenih živali in mora biti upravičeno do plačila, če je njegovo identiteto mogoče nedvomno ugotoviti in če je kmet pred napovedjo pregleda na kraju samem izvedel ukrepe za izboljšanje stanja (to pravilo je omejeno le na eno žival). Ker je bil vzpostavljen nov izboljšan sistem za identifikacijo ovc in koz, je potrebno tudi za ovce in koze v Uredbo (EU) št. 65/2011 vključiti podobno določbo kot za govedo. Dodana je tudi določba, da kadar upravičenec pristojnih organov ne obvesti o spremembi lokacije živali, to ne pomeni takoj uporabo kazni, če so živali pri pregledu na kraju samem takoj nameščene na kmetijsko gospodarstvo.

- **Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 937/2012 z dne 12. oktobra 2012 o spremembi uredb (ES) št. 1122/2009 in (EU) št. 65/2011 glede načina za določanje uporabljene obrestne mere za neupravičena plačila, ki se izterjajo od upravičencev sheme neposrednih podpor za kmete iz Uredbe Sveta (ES) št. 73/2009, podpore za razvoj podeželja iz Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005 in podpore za vinski sektor iz Uredbe Sveta (ES) št. 1234/2007 (UL L 280, 13.10.2012, str. 1–2)**

V zvezi z neupravičenimi plačili, ki jih nacionalni organi izterjajo od upravičencev, so se obresti doslej uporabile za obdobje od obvestila o obveznosti povračila do dejanskega povračila ali odbitja zneska. To je pomenilo, da so nacionalni organi morali zaračunati obresti v praktično vseh primerih izterjav. Zato je bila potrebna poenostavitev in večja administrativno učinkovitost. Uredba (EU) št. 937/2012 tako določa, da se obresti izračunajo za obdobje, ki preteče med rokom plačila za upravičenca, navedenim na nalogu za izterjavo, ki ni več kot 60 dni, in datumom povračila ali pa odbitja.

- **Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 375/2012 z dne 2. maja 2012 o spremembi Uredbe (ES) št. 885/2006 o določitvi podrobnih pravil za uporabo Uredbe Sveta (ES) št. 1290/2005 glede akreditacije plačilnih agencij in drugih organov ter potrditve obračunov Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada (EKJS) in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) (UL L 118, 3. 5. 2012, str. 4–5)**

Sprememba Uredbe (ES) št. 885/2006 državam članicam omogoča, da dokazila glede izplačil, ki jih izvrši plačilna agencija, hrani le v elektronski obliki. Pri tem morajo biti elektronski dokumenti zaščiteni v skladu z mednarodnimi standardi informacijske varnosti. Poleg tega Uredba (EU) št. 375/2012 omogoča Komisiji, da zaradi uspešnosti in učinkovitosti postopka potrditve skladnosti ne obravnava primerov, za katere med svojo poizvedbo ugotovi, da domnevni zadevni najvišji zneski ne bi presegli 50.000 € in 10 % zadevnih izdatkov. Uredba (EU) št. 375/2012 tudi določa, da glede EKSRP Komisija zneske, ki se jih izključi iz financiranja Unije, odšteje od plačila, za katerega je država članica predložila izjavo o izdatkih po sprejetju sklepa o izključitvi iz financiranja Unije. Vendar pa Komisija lahko določi nov datum za odbitke ali lahko odobri povračilo v enem ali več obrokih, ali do konca obdobja, ki ne presega 18 mesecev od datuma sprejetja sklepa o izključitvi iz financiranja Unije, odloži izvrševanje vseh odbitkov in odobri njihovo izvrševanje po koncu obdobja odloga v največ treh enakih letnih obrokih za države članice, ki prejemajo finančno pomoč. Obdobje odloga ne more biti podaljšano in za isto državo članico ne more biti sprejet noben nov sklep o odlogu.

1.2 SPREMEMBA NACIONALNIH POLITIK ALI POLITIK EVROPSKE UNIJE, KI VPLIVA NA USKLAJENOST MED EKSRP IN OSTALIMI FINANČNIMI INSTRUMENTI

Spremembe nacionalnih politik in politik EU v letu 2012, ki vplivajo na usklajenost med EKSRP in ostalimi finančnimi instrumenti, so namenjene predvsem odpravi administrativnih ovir in povečanju učinkovitosti izvajanja ukrepov in zagotavljanja namenske uporabe sredstev ter izvajanju kontrolnih postopkov. Usklajevanja med organi potekajo redno, ob pripravi sprememb PRP 2007–2013, nacionalnih pravnih aktov, ki morajo biti pred sprejetjem na Vladi RS

medresorsko usklajeni, kot tudi ob pripravi javnih razpisov. Ravno tako pa prihaja do konstantnih usklajevanj z namenom zagotavljanja in izpolnjevanja razmejitev med skladi in s tem preprečitve morebitnega podvajanja podpor iz različnih finančnih instrumentov EU za enak namen.

2. NAPREDEK PROGRAMA GLEDE NA OPREDELJENE CILJE

2.1 KAZALNIKI, PREDPISANI Z UREDBO 1974/2006/ES

V preglednicah 3, 4, 5 in 6 so navedeni vsi možni ukrepi, ki jih navaja priloga VII Uredbe 1974/2006/ES. Slovenija vseh ukrepov ni vključila v PRP 2007-2013. Dodatni nacionalni kazalniki so vključeni v točko 2.2.

*Preglednica 3: Skupni kazalniki učinkov od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2012 za 1. os
(NP = v Sloveniji se ne uporablja; NA = številka ni na voljo)*

OS 1. IZBOLJŠANJE KONKURENČNOSTI KMETIJSKEGA IN GOZDARSKEGA SEKTORJA					
Šifra	Ukrep	Kazalniki učinkov	Prejete prijave	Odobrene prijave	Izplačane prijave
111	Uspostavljanje za delo v kmetijskem, gozdarskem in živilskem sektorju	Število udeležencev usposabljanja	15.476	14.378	88
		Število opravljenih dni usposabljanja	3.099	2.910	503
112	Pomoč mladim prevzemnikom kmetij	Število mladih kmetovalcev, ki so prejeli pomoč	2.329	1.693	1.692
		Celotni obseg naložb (€)	NA	34.091.400,00	34.074.168,12
113	Zgodnje upokojevanje kmetov	Število kmetov, ki so se predčasno upokojili	216	201	199
		Število kmetijskih delavcev, ki so se predčasno upokojili	NP	NP	NP
		Število sproščenih hektarjev (ha)	2.559	2.511	2.491
114	Uporaba svetovalnih storitev	Število kmetovalcev, ki so prejeli pomoč	NP	NP	NP
		Število lastnikov gozdov, ki so prejeli pomoč	NP	NP	NP
115	Ustanavljanje služb za pomoč pri upravljanju kmetij, služb za zagotavljanje nadomeščanja na kmetijah	Število na novo ustanovljenih služb za pomoč pri upravljanju kmetij, služb za zagotavljanje nadomeščanja na kmetijah ter služb za kmetijsko in gozdarsko svetovanje	NP	NP	NP
121	Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	Število kmetijskih gospodarstev, ki so prejela naložbeno pomoč	2.654	2.026	1.780
		Celotni obseg naložb (€)	376.292.883	337.199.133,4	229.338.208,2
122	Povečanje gospodarske vrednosti gozdov	Število gozdarskih gospodarstev, ki so prejela naložbeno pomoč	1.762	1.112	1.112
		Celotni obseg naložb (€)	56.958.911,26	52.438.081,73	52.438.081,73
123	Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom	Število podprtih podjetij	585	388	265
		Celotni obseg naložb (€)	320.547.435,2	313.395.989,1	172.466.542,00
124	Sodelovanje pri razvoju novih proizvodov, proizvodnih postopkov in tehnologij	Število podprtih pobud za sodelovanje	NP	NP	NP
125	Infrastruktura v zvezi z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva	Število podprtih aktivnosti	54	30	24
		Celotni obseg naložb (€)	18.592.634,81	12.379.814,67	7.753.558,63
126	Obnavljanje proizvodnega potenciala gozdov, prizadetega zaradi naravnih nesreč	Podprto območje prizadetega kmetijskega zemljišča	NP	NP	NP
		Celotni obseg naložb	NP	NP	NP
131	Podpora izvajanju EU standardov na kmetijskih gospodarstvih	Število upravičencev	0	24.437	24.437
132	Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane	Število podprtih kmetijskih gospodarstev, ki so udeležena v shemah kakovosti hrane	271	242	236
133	Podpora skupinam proizvajalcev pri dejavnosti informiranja in pospeševanja prodaje	Število podprtih ukrepov	79	50	33
141	Delno samooskrbno kmetovanje	Število podprtih delno samooskrbnih kmetijskih gospodarstev	NP	NP	NP
142	Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev	Število podprtih skupin proizvajalcev	10	10	8
		Prihodek podprtih skupin proizvajalcev (€)	12.487.265,18	12.446.535,18	9.309.846,89

Vir: ARSKTRP

Pri ukrepu 112-Pomoč mladim prevzemnikom kmetij ni podatka o zaprosenih sredstvih vseh prejetih vlog, saj se obračun odobrenih sredstev opravi na podlagi točkovanja vloge. Če vloga ne izpolnjuje zahtev javnega razpisa, se zanjo točkovanje sploh ne opravi. Pri podatku o celotni vrednosti naložb gre za odobrena sredstva v okviru tega ukrepa. Pri ukrepu 113-Zgodnje upokojevanje kmetov gre pri podatkih o številu sproščenih ha za primerljive kmetijske površine (PKP), ki so podlaga za določitev višine rente na tem ukrepu.

*Preglednica 4: Skupni kazalniki učinkov od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2012 za 2. os
(NP = v Sloveniji se ne uporablja; NA = številka ni na voljo)*

OS 2. IZBOLJŠANJE OKOLJA IN PODEŽELJA Z UPRAVLJANJEM ZEMLJIŠČ					
Šifra	Ukrep	Kazalniki učinkov	Prejete prijave	Odobrene prijave	Izplačane prijave
211	Plačila kmetom zaradi omejenih možnosti na gorskih območjih	Število podprtih kmetijskih gospodarstev na gorskih območjih	37.327	36.641	36.641
		Podprto kmetijsko zemljišče na gorskih območjih (ha)	265.609	262.365	262.365
212	Plačila kmetom na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso gorska območja	Število kmetijskih gospodarstev na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso gorska območja	14.774	14.359	14.359
		Podprta kmetijska zemljišča na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso gorska območja (ha)	103.355	102.582	102.582
213	Plačila v okviru območij Natura 2000 in plačila, vezana na Direktivo 2000/60/ES	Število podprtih kmetijskih gospodarstev na območjih Nature 2000/po Okvirni vodni direktivi	NP	NP	NP
		Podprta kmetijska zemljišča v okviru Nature 2000/po Okvirni vodni direktivi	NP	NP	NP
214	Kmetijsko okoljska plačila	Število kmetijskih gospodarstev in gospodarstev drugih upravljavcev zemljišč, ki prejemajo podporo	26.948	26.800	26.800
		Celotno območje pod kmetijsko okoljsko podporo (ha)	399.536	388.065	388.065
		Fizično območje pod kmetijsko okoljsko podporo pod tem ukrepom (ha)	272.796	263.612	263.612
		Celotno število pogodb	56.305	55.687	55.687
		Število pogodb, povezanih z genskimi viri	4.074	3.997	3.997
215	Plačila za dobro počutje živali	Število kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo	NP	NP	NP
		Število pogodb za dobro počutje živali	NP	NP	NP
216	Neproduktivne naložbe	Število kmetijskih gospodarstev in gospodarstev drugih upravljavcev zemljišč, ki prejemajo podporo	NP	NP	NP
		Celotni obseg naložb	NP	NP	NP
221	Prvo pogozdovanje kmetijskih zemljišč	Število upravičencev, ki prejemajo pomoč	NP	NP	NP
		Število hektarjev pogozdenih zemljišč	NP	NP	NP
222	Prva vzpostavitev kmetijsko gozdarskih sistemov na kmetijskih zemljiščih	Število upravičencev	NP	NP	NP
		Število hektarjev pod novimi kmetijsko gozdarskimi sistemi	NP	NP	NP
223	Prvo pogozdovanje ne kmetijskih površin	– Število upravičencev, ki prejemajo pomoč za pogozdovanje	NP	NP	NP
		Število hektarjev pogozdenih zemljišč	NP	NP	NP
224	Plačila v okviru Nature 2000	Število gozdarskih gospodarstev, ki prejemajo pomoč na območju Nature 2000	NP	NP	NP
		Plačila za gozdne površine (ha) na območju Nature 2000	NP	NP	NP
225	Gozdno okoljska plačila	Število gozdarskih gospodarstev, ki prejemajo podporo	NP	NP	NP
		Celotno gozdarsko območje, ki prejema gozdno okoljska plačila	NP	NP	NP
		Fizično gozdarsko območje, ki prejema gozdno okoljska plačila	NP	NP	NP
		Število pogodb	NP	NP	NP
226	Obnavljanje proizvodnega potenciala	Število preprečevalnih/obnovitvenih ukrepov	NP	NP	NP
		Podprto območje poškodovanih gozdov	NP	NP	NP
		Celotni obseg naložb	NP	NP	NP
227	Neproduktivne naložbe	Število lastnikov gozdov, ki so prejeli pomoč	NP	NP	NP
		Celotni obseg naložb	NP	NP	NP

Vir: ARSKTRP

Zbiranje vlog na 2. osi se izvaja v okviru vlaganja zbirnih vlog za neposredna plačila, odločbe pa se izdajajo tik pred izplačilom. Slovenija je do sedaj izplačevala plačila za to os po načelu N+1, zato je dinamika izplačil po letih različna in lahko določena kmetijska gospodarstva prejmejo v enem letu plačila za več let. Iz tega razloga smo v preglednici 4 uporabili podatke o neto

kumulativnem številu kmetijskih gospodarstev in neto kumulativni površini vključenih zemljišč. »Neto kumulativno« pomeni, da smo samo enkrat upoštevali vsako kmetijsko gospodarstvo, ki je vsaj enkrat v obdobju izvajanja PRP 2007-2013 prejelo plačilo v okviru posameznega ukrepa 2. osi, enako pa smo upoštevali vsako kmetijsko površino, za katero je bila izplačana podpora za posamezen ukrep vsaj enkrat v obdobju izvajanja PRP 2007-2013. Pri ukrepu 214 so upoštevani tako ukrepi kmetijsko okoljskih ukrepov (SKOP) iz Programa razvoja podeželja za Republiko Slovenijo 2004-2006 do leta 2010 kot tudi podukrepi kmetijsko okoljskih plačil (KOP) iz PRP 2007-2013. Porazdelitev med obema shemama je prikazana v poglavju 2.3.2, kjer je ukrep 214 podrobneje predstavljen.

Preglednica 5: Skupni kazalniki učinkov od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2012 za 3. os

(NP = v Sloveniji se ne uporablja)

OS 3. IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI ŽIVLJENJA NA PODEŽELJU IN SPODBUJANJE DIVERZIFIKACIJE PODEŽELSKEGA GOSPODARSTVA					
Šifra	Ukrep	Kazalniki učinkov	Prejete prijave	Odobrene prijave	Izplačane prijave
311	Diverzifikacija v nekmetske dejavnosti	Število upravičencev	454	244	178
		Celotni obseg naložb (€)	68.272.290,79	60.600.358,16	40.815.449,05
312	Podpore ustanavljanju in razvoju mikro podjetij	Število podprtih/ustanovljenih mikro podjetij	823	409	318
313	Spodbujanje turističnih dejavnosti	Število podprtih novih ukrepov za turizem	NP	NP	NP
		Celotni obseg naložb (€)	NP	NP	NP
321	Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo	Število podprtih ukrepov	6	4	0
		Celotni obseg naložb (€)	6.215.927,14	5.349.718,07	0
322	Obnova in razvoj vasi	Število vasi, kjer so bili ukrepi izve deni	636	431	323
		Celotni obseg naložb (€)	66.513.513,46	65.056.894,56	47.260.482,41
323	Ohranjanje in izboljšanje dediščine podeželja	Število podprtih ukrepov za dediščino podeželja	544	160	97
		Celotni obseg naložb (€)	18.211.041,6	17.862.781,27	8.135.340,98
331	Usposabljanje in obveščanje	Število gospodarskih udeležencev, udeleženih pri podprtih aktivnostih	NP	NP	NP
		Število dni usposabljanja, ki so jih opravili udeleženci	NP	NP	NP
341	Pridobivanje strokovnih znanj, animacija in izvajanje lokalnih razvojnih strategij	Število ukrepov za pridobivanje strokovnih znanj in animacijo	NP	NP	NP
		Število udeležencev pri ukrepih	NP	NP	NP
		Število podprtih javno-zasebnih partnerstev	NP	NP	NP

Vir: ARSKTRP

Tako kot pri ukrepih 1. osi so tudi pri ukrepih 3. osi v tabelah zajeti podatki o vseh prejetih, odobrenih in izplačanih vlogah od začetka izvajanja PRP 2007–2013 do konca leta 2012. V tem času se je na tej osi izvajalo pet ukrepov (ukrep 321 se je začel izvajati z 2010), vendar za ukrep 321-Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo do konca leta 2012 ni bilo nobenega izplačila.

Preglednica 6: Skupni kazalniki učinkov od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2012 za 4. os

OS 4. LEADER					
Šifra	Ukrep	Kazalniki učinkov	Prejete prijave	Odobrene prijave	Izplačane prijave
41	Izvajanje lokalnih razvojnih strategij	Število lokalnih akcijskih skupin (LAS)	33	33	33
	411 – konkurenčnost	Celotna velikost območij lokalnih akcijskih skupin (km ²)	19.349,6	19.349,6	19.349,6
	412 – upravljanje z okoljem/zemljišči	Celotno število prebivalcev na območjih lokalnih akcijskih skupin	1.269.308	1.269.308	1.269.308
	413 – kakovost življenja/diverzifikacija	Število projektov, ki jih financirajo lokalne akcijske skupine	1.517	1.229	772
		Število upravičencev, ki prejema pomoč	1.209	902	902
421	Spodbujanje medregijskega in čezmejnega sodelovanja	Število projektov sodelovanja	8	8	7
		Število sodelujočih lokalnih akcijskih skupin	8	8	8
431	Vođenje lokalnih akcijskih skupin, pridobitev strokovnih znanj in animacija območja	Število podprtih ukrepov	131	131	124

Vir: MKO

Pri kazalnikih učinka za 4. os se, glede na to da sta bila izvedena dva javna poziva za izbor in potrditev LAS, kazalniki glede števila lokalnih akcijskih skupin, velikosti območja LAS in celotnega števila prebivalcev na območjih LAS z leti ne spreminjajo.

Preglednica 7: Skupni kazalniki rezultata od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2012

(NP = v Sloveniji se ne uporablja; NA = številka ni na voljo)

SKUPNI KAZALNIKI REZULTATA		
Os/Cilji	Kazalniki rezultata	Vrednost
Izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja	1) Število udeležencev, ki so uspešno končali usposabljanje, povezano s kmetijstvom in/ali gozdarstvom	87
	2) Zvišanje bruto dodane vrednosti pri podprtih gospodarstvih/podjetjih (€)	26.965.043
	3) Število gospodarstev/podjetij, ki vpeljujejo nove proizvode in/ali nove tehnologije	2.705
	4) Vrednost kmetijske proizvodnje po priznanih znakih/standardih kakovosti (€)	24.925.193
	5) Število kmetij, ki vstopajo na trg	142
Izboljšanje okolja in podeželja z upravljanjem zemljišč	6) Območje uspešnega opravljanja zemljišč (ha), ki prispeva k:	
	a) biotski raznovrstnosti	433.346,09
	b) kakovosti vode	263.611,92
	c) podnebnim spremembam	263.611,92
	d) kakovosti prsti	66.807,24
	e) preprečevanju marginalizacije in zapuščanja zemlje	510.604,49
Izboljšanje kakovosti življenja na podeželju in spodbujanje diverzifikacije podeželskega gospodarstva	7) Zvišanje nekmetijske bruto dodane vrednosti v podprtih dejavnostih (€)	7.426.929
	8) Bruto število ustvarjenih delovnih mest	231
	9) Dodatno število turistov	NP
	10) Prebivalstvo na podeželju, ki ima koristi od izboljšanih storitev (število)	368.544
	11) Večja gostota interneta na podeželju (dostop do povezave)	1.521.350 prebivalcev (74 %)
	12) Število udeležencev, ki so uspešno končali usposabljanje	NP

Vir: MKO

Pri kazalniku Zvišanje bruto dodane vrednosti pri podprtih gospodarstvih/podjetjih v preglednici 7 gre za seštevek povečanja BDV pri ukrepih 112, 113, 121, 122, in 123. Zvišanje BDV smo

izračunali s primerjavo med podatki iz vlog za projekte, ki so bili zaključeni v letih 2008-2011 ter podatki iz prejetih poročil, ki so jih poslali ti vlagatelji za leto 2012.

Pri kazalniku Območje uspešnega opravljanja zemljišč gre za neto površine, na katerih se izvaja vsaj eden izmed ukrepov SKOP in podukrepov KOP, ki spadajo v posamezno kategorijo izboljševanja. Določeni ukrepi SKOP in podukrepi KOP lahko sicer nastopajo v več kategorijah izboljševanja in posledično se tudi površine vključujejo v več kategorij, vendar pa je vsaka površina v posamezni kategoriji izboljševanja upoštevana le enkrat. Pri podkazalnikih Biotska raznovrstnost ter Preprečevanje marginalizacije in zapuščanja zemlje so površinam v okviru ukrepa 214 prištete tudi površine, ki so vključene v ukrepa 211 in 212, zato velja poudariti, da gre, skladno s smernicami CMEF, za bruto površine.

Pri kazalniku Zvišanje nekmetijske bruto dodane vrednosti podprtih dejavnosti gre za seštevek povečanja BDV pri ukrepih 311 in 312, primerjamo pa podatke o BDV celotnih podprtih mikro podjetij oziroma dopolnilnih dejavnosti kmetijskih gospodarstev. Zvišanje BDV smo izračunali s primerjavo med podatki iz vlog za projekte, ki so bili zaključeni v letih 2008-2011 ter podatki iz prejetih poročil, ki so jih poslali ti vlagatelji za leto 2012.

2.2 DODATNI NACIONALNI KAZALNIKI

Slovenija je za potrebe spremljanja in vrednotenja v PRP 2007-2013 zapisala tudi dodatne nacionalne kazalnike učinkov in rezultata, prikazanih v preglednicah 8 in 9, ki niso bili predpisani s strani Evropske komisije. Obrazložitev vrednosti posameznih kazalnikov je opisana v poglavju 2.3 pri posameznih ukrepih. Podatki za vrednosti v preglednicah 8 in 9 se nanašajo na podprte naložbe, kar pomeni, da so bile te naložbe dejansko tudi že izplačane.

2.2.1 Dodatni nacionalni kazalniki učinkov

Preglednica 8: Dodatni nacionalni kazalniki učinkov od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2012

(NA = številka ni na voljo)

Os	Ukrep	Kazalniki učinkov	Vrednost na dan 31. 12. 2012	CILJ
Os 1	123	Število podprtih mikro podjetij oz. kmetijskih gospodarstev (naložbe v prvo stopnjo predelave lesa)	69	126
	125	Število podprtih operacij (namakanje in hidromelioracije)	1	9
	125	Skupni obseg podprtih operacij (namakanje in hidromelioracije), ha	166	2.000
	125	Površine, opremljene z vodomerni (namakanje in hidromelioracije), ha	166	2.000
	125	Skupna višina naložb (namakanje in hidromelioracije), €	598.840,35	13.300.000
	125	Število podprtih operacij (izboljšanje posestne strukture)	22	30
	125	Povprečna velikost parcel znotraj komasacijskega območja (povečanje), %	190	200
	125	Skupni obseg podprtih operacij (izboljšanje posestne strukture), ha	4.745	6.500
	125	Število parcel znotraj komasacijskega območja (zmanjšanje) %	48,3	50
	125	Skupna višina naložb (izboljšanje posestne strukture), €	6.969.519,88	13.600.000
	125	Število podprtih operacij (izboljšanje lastnosti tal)	1	15
	125	Skupni obseg podprtih operacij (izboljšanje lastnosti tal), ha	399	1.000
	125	Skupna višina naložb (izboljšanje lastnosti tal), €	185.198,4	2.100.000
Os 2	214	Število kmetijskih gospodarstev vključenih v podukrep ekološko kmetovanje	2.264	2.500
Os 3	311	Število podprtih projektov za turistične namene	90	200
	312	Število podprtih projektov za turistične namene	48	150
	312	Celotni obseg naložb, €	79.896.721,23	92.000.000
	322	Število podprtih vasi v navezavi z osnovnimi storitvami	48	50
	322	Celotni obseg naložb v navezavi z osnovnimi storitvami, €	11.144.415,57	8.000.000

Vir: MKO

2.2.1 Dodatni nacionalni kazalniki rezultata

Preglednica 9: Dodatni nacionalni kazalniki rezultata od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2012

(NA = številka ni na voljo)

Os	Ukrep	Kazalniki rezultata	Vrednost na dan 31. 12. 2012	CILJ
Os 1	112	Povečanje BDV/PDM oz. zaposlenega na podprtih gospodarstvih ('000 €)	0,6	1,0
	113	Povečanje BDV/PDM oz. zaposlenega na podprtih gospodarstvih ('000 €)	1,5	1,0
	121	Povečanje BDV/PDM oz. zaposlenega na podprtih gospodarstvih/podjetjih ('000 €)	0,8	1,3
	123	Povečanje BDV/PDM oz. zaposlenega na podprtih gospodarstvih/podjetjih ('000 €)	3,1	1,5
	121	Število kmetijskih gospodarstev, ki so se z naložbami prilagodila na novo uvedene standarde ES	301	1.225
	122	Število gozdarskih gospodarstev in njihovih združenj, ki so z naložbo povečali varnost pri delu v gozdu	1.112	490
	142	Število kmetijskih gospodarstev, vključenih v podprte skupine proizvajalcev ekoloških in zaščitene kmetijskih proizvodov	140	120
Os 2	211, 212	Površine znotraj območij Natura 2000, na kateri se izvaja ukrep OMD, ha	89.047	84.000
	214	Površine znotraj območij Natura 2000, na katerih se izvajajo kmetijsko okoljski podukrepi, ha	57.800	62.000
	214	Delež površin, vključenih v podukrep ekološko kmetovanje glede na KZU, %	6,4	7,5
Os 3	311	Dvig nekmetske BDV/zaposlenega pri podprtih dejavnostih ('000 €)	3,9	2,0
	312	Dvig nekmetske BDV/zaposlenega pri podprtih dejavnostih ('000 €)	4,4	2,5
	311	Dodatno število turistov (indeks)	140	120
	312	Dodatno število turistov (indeks)	222	120

Vir: MKO

2.3 ANALIZA AKTIVNOSTI PO UKREPIH V LETU 2012

V nadaljevanju sledi pregled izvajanja posameznih ukrepov v letu 2012 in kumulativno od začetka izvajanja programa do konca leta 2012. Podatki o višini razpoložljivih sredstev se nanašajo na vsebino 5. spremembe PRP 2017-2013.

V prikazu podatkov, ki se nanašajo na število pozitivno izdanih odločb in znesek odobrenih sredstev je upoštevano tudi zmanjšanje števila pozitivno izdanih odločb oziroma zneska odobrenih sredstev, ki je posledica odstopov vlagateljev od pravice do sredstev. Zaradi tega nastajajo tudi razlike med prikazanimi podatki v Letnih poročilih o napredku.

Razlika med dodeljenimi in izplačanimi sredstvi je posledica projektov, ki so še v fazi izvajanja in še niso bili zaključeni ter za katere upravičenci še niso posredovali vseh zahtevkov za izplačilo sredstev oziroma nižje vrednosti izplačanih sredstev glede na dodeljena sredstva (nižji stroški izvedbe projektov, znižanja, kazni...).

2.3.1 Ukrepi 1. osi

Cilji ukrepov in aktivnosti te osi so povečanje produktivnost dela v kmetijstvu, živilskopredelovalni dejavnosti in gozdarstvu in s tem dvig ravni konkurenčnosti teh sektorjev, pri čemer so podpore usmerjene:

- v dvig ravni usposobljenosti za delo v kmetijstvu ter izboljšanje starostne strukture gospodarjev na kmetijah s ciljem povečati razvojno sposobnost kmetij in prispevati k dvigu dodane vrednosti v kmetijstvu in gozdarstvu,
- v spodbujanje naložb v kmetijstvo, zemljiško infrastrukturo in primarno predelavo s ciljem pospešiti prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev in živilsko predelovalnih obratov ter tako prispevati k večji učinkovitosti gospodarjenja,
- v spodbujanje naložb v živilsko predelovalnih obratih, s ciljem okrepiti tako aktivnosti povezane z vključevanjem sodobnih tehnologij, kot tudi aktivnosti vezane na trženje kmetijskih proizvodov,
- v spodbujanje naložbenih aktivnosti na gozdarskih obratih, ki gospodarijo z zasebnimi gozdovi in v mikro obrate za predelavo lesa, dvig usposobljenosti za delo v gozdarstvu ter povečanje organizirane ponudbe gozdnih lesnih sortimentov s ciljem povečati izkoriščenost gospodarskih potencialov gozda ter olajšati prilagajanje zahtevam trga, zlasti z vidika potreb po energiji iz obnovljivih virov in tako prispevati k povečanju dodane vrednosti v gozdarstvu,
- v spodbujanje proizvajalcev za vključevanje v sheme kakovosti ter povečanje proizvodnje in prodaje proizvodov višje kakovosti s ciljem dvigniti raven kakovosti kmetijske proizvodnje in proizvodov, olajšati prilagajanje zahtevam trga ter prispevati k dvigu dodane vrednosti v kmetijstvu in predelavi.

Ukrep 111: Usposabljanje za delo v kmetijskem, gozdarskem in živilskem sektorju

Za ukrep je v okviru PRP 2007-2013 na razpolago 3.000.000 €. Do 31. 12. 2012 je bilo za ta ukrep izplačano 15.040 € sredstev, kar predstavlja 0,5 % razpoložljivih sredstev.

Preglednica 10: Pregled vlog in sredstev v okviru ukrepa 111 na dan 31. 12. 2012

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2011	104	85	15.040	15.040
V letu 2012	27	23	2.527.632	0
Kumulativno 31. 12. 2012	131	108	2.542.672	15.040

Vir: MKO in ARSKTRP

Javni razpis ukrepa 111 je bil objavljen 30. 12. 2011 in bil zaradi porabe sredstev zaprt 6. 2. 2012. Temeljl je na novem konceptu izvajanja ukrepa. Končni upravičenci so še vedno posamezniki, vlagatelji pa so bile izobraževalne oziroma za izobraževanje usposobljene ustanove, ki so jim v skladu z objavljenim javnim razpisom potrdili primerne izobraževalne programe. Javni razpis je bil odprtega tipa. Usposabljanja so morala biti izvedena v obliki seminarjev, delavnic, predavanj, tečajev, praktičnega prikaza na terenu, modulov ali programov.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 3.000 udeležencev usposabljanj s celotnim obsegom usposabljanj v višini 1.500 dni. Do konca leta 2012 je bilo skupaj odobrenih 108 vlog za 14.378 udeležencev usposabljanja. Izvedena in po vlogah predvidena usposabljanja so obsegala 2.910 dni. Podatki doseganja ciljev so podatki iz vlog. V letu 2012 iz naslova ukrepa ni bilo izplačil, zato dejansko realizacije tudi ni mogoče oceniti. Prva izplačila se predvideva v mesecu marcu leta 2013.

Ukrep 112: Pomoč mladim prevzemnikom kmetij

Za celotno obdobje izvajanja PRP 2007-2013 je za ukrep 112 namenjenih 45.921.330 € sredstev, s peto spremembo PRP 2007-2013 so se ta sredstva znižala za 500.000 € sredstev. Do 31. 12. 2012 je bilo v okviru tega ukrepa izplačanih 34.074.175 €, kar predstavlja 74,2 % razpoložljivih sredstev.

Preglednica 11: Pregled vlog in sredstev v okviru ukrepa 112 na dan 31. 12. 2012

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2011	1.979	1.413	28.430.200	26.694.428
V letu 2012	350	280	5.661.200	7.379.747
Kumulativno 31. 12. 2012	2.329	1.693	34.091.400	34.074.175

Vir: MKO in ARSKTRP

Do konca leta 2012 je bilo objavljenih pet javnih razpisov. Na razpise se je prijavilo 2.329 vlagateljev, odobrenih pa je bilo 1.693 vlog, pri čemer za zadnji javni razpis, objavljen 30. 11. 2012, odločbe še niso bile izdane. Odobrenih je bilo za 34.091.400 € sredstev, kar predstavlja v povprečju 20.137 € na odobreno vlogo. Skupno je bilo prenesenih 46.640 ha vseh površin (kmetijskih in gozdnih), kar predstavlja povprečno 27,6 ha na odobreno vlogo ter 22.537 ha kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), kar pomeni povprečno 13,3 ha na odobreno vlogo. Povprečna starost prevzemnika ob prevzemu kmetije je bila 33 let, 83 % prevzemnikov je moškega spola in 17 % ženskega. Če opazujemo izobrazbeno strukturo prevzemnikov, lahko vidimo, da jih ima 20 % nedokončano oziroma končano osnovno šolo, 33 % prevzemnikov ima poklicno izobrazbo, 13 % prevzemnikov pa je doseglo višjo raven izobrazbe (višja ali

visokošolska ali univerzitetna in več). Največ prevzemnikov in sicer 34 % ima končano srednješolsko izobrazbo.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 znaša 1.700 mladih prevzemnikov kmetij s celotnim obsegom 45,9 milijonov € dodeljenih sredstev. Do konca leta 2012 je bilo odobrenih 1.693 vlog, kar predstavlja 99,6 % raven doseganja cilja (83 % v letu 2011). Skupni obseg odobrenih sredstev je do konca leta 2012 dosegel 34.091.400 € sredstev, kar predstavlja 74 % ravni zastavljenega cilja (53 % v letu 2011). Dodatni nacionalni kazalnik predvideva povečanje BDV na PDM na podprtih gospodarstvih za 1.000 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev za leto 2012. Podatki za leto 2012 kažejo, da se je BDV/PDM povečala za 642 €.

Ukrep pomoč mladim prevzemnikom kmetij je namenjen posodobitvi že obstoječe kmetijske dejavnosti ali zagonu nove kmetijske dejavnosti na prevzeti kmetiji, kar pripomore k ohranjanju in razvoju slovenskega podeželja, ter pripomore k preprečevanju izseljevanja mladih iz podeželja v mesta. Prav tako je ukrep 112 dobra podlaga za nadgradnjo investicije na ukrepu 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev, 311-Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti in na ukrepu 123-Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom. Podatki do konca leta 2012 kažejo, da je bilo kar 27 % upravičencev na ukrepu 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev tudi mladih prevzemnikov kmetij, kjer so deležni 10 % višjega deleža podpore.

Ukrep 113: Zgodnje upokojevanje kmetov

V okviru 5. spremembe PRP 2007-2013 so se razpoložljiva sredstva zmanjšala za 8 mio € in znašajo 24.000.0000 € sredstev. Do konca leta 2012 je bilo izplačanih 11.715.843 € sredstev oziroma 48,8 % vseh razpoložljivih sredstev. Izvajanje ukrepa se brez večjih sprememb nadaljuje iz obdobja PRP 2004-2006. Tako je bilo za sprejete obveznosti iz preteklega obdobja izplačano 8.088.505 €, za upravičence iz PRP 2007 – 2013 pa 3.627.338 € sredstev.

Preglednica 12: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 113 na dan 31. 12. 2012

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2011	145	139	9.111.719
V letu 2012	71	62	2.604.124
Kumulativno 31. 12. 2012	216	201	11.715.843

Vir: MKO in ARSKTRP

Število prejetih in izdanih pozitivnih odločb v preglednici 12 se nanaša zgolj na izvajanje ukrepa v okviru PRP 2007-2013. Skupno je bilo v okviru tega ukrepa predanih 2.511 ha primerljivih kmetijskih površin (PKP) ali v povprečju 12,5 ha na odobreno vlogo. Pri ukrepu 113 so se v prvem, drugem in tretjem javnem razpisu za izračun rente upoštevala prenesena primerljiva kmetijska zemljišča, ki so dejansko v lasti prenosnika, z zadnjim javnim razpisom, ki je bil objavljen v letu 2012, pa so se v izračun rente upoštevala vsa kmetijska zemljišča, ki jih je imel prenosnik v upravljanju oziroma gerk-i.

Povprečna odobrena desetletna renta v okviru razpisov PRP 2007-2013 je znašala 88.174 € na upravičenca, kar v 10 letnem obdobju pomeni za 17.722.914 € sprejetih obveznosti. Povprečna starost prenosnikov kmetij je 59 let. Med 201 upravičenci je 36 žensk, kar predstavlja 18 % vseh upravičencev.

Iz naslova sprejetih obveznosti za preteklo programsko obdobje PRP 2004 – 2006 so bila v letu 2012 sredstva izplačana za 363 upravičencev, ki so na prevzemnike prenesli skupno 3.752 ha PKP. Obveznosti rent iz preteklega programskega obdobja, ki zajedajo sedanje programsko obdobje, znašajo okoli 14,5 milijona € sredstev, kar skupaj z obveznostmi iz PRP 2007-2013 znaša okoli 24,9 milijonov €. Gre zgolj za okvirno oceno, saj dejanske višine izplačanih rent ne moremo predvideti (izguba rente zaradi smrti, zmanjšanje rente ob redni upokojitvi). Izvajanje ukrepa predstavlja veliko finančno obremenitev, saj se zaradi narave njegovega izvajanja sprejmejo dolgoročne obveznosti.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 210 upokojenih kmetov s skupno 2.226 ha prenesenih kmetijskih in gozdnih zemljišč. Do konca leta 2012 je bilo izdanih 201 pozitivnih odločb, kar predstavlja 96 % zastavljenega cilja (66 % v letu 2011). S 2.501 ha prenesenih PKP je bila dosežena 113 % raven doseganja pričakovanega cilja (72 % v letu 2011). Dodatni nacionalni kazalnik predvideva povečanje BDV na PDM na podprtih gospodarstvih za 1.000 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev za leto 2012. Podatki za leto 2012 kažejo, da se je BDV/PDM povečala za 1.453 €.

Sam ukrep sicer nima velikega ekonomskega učinka, a če nanj pogledamo širše in ga povežemo z drugimi ukrepi, še posebej z ukrepom 112-Pomoč mladim prevzemnikom kmetij, lahko ugotovimo, da je 82 % prevzemnikov iz naslova ukrepa 113 pridobilo sredstva na ukrepu 112, v okviru katerega so se s poslovnim načrtom zavezali k nadaljevanju in posodobitvi oziroma začetku nove kmetijske dejavnosti na prevzeti kmetiji. Starejšo generacijo kmetov pa z ukrepom spodbujamo, da predajo kmetijo mlajši generaciji in s tem prispevajo k izboljšanju starostne strukture na kmetijskih gospodarstvih.

Ukrep 121: Posodabljanje kmetijskih gospodarstev

Za ukrep je po 5. spremembi PRP 2007-2013 na razpolago 133.406.275 €. Do 31. 12. 2012 je bilo iz naslova javnih razpisov tega ukrepa dodeljenih 113.558.070 €, kar pomeni 85,1 % vseh razpoložljivih sredstev za ta ukrep. Izplačanih je bilo 54,2 % razpoložljivih sredstev.

Preglednica 13: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 121 na dan 31. 12. 2012

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2011	3.757	2.510	95.299.405	51.259.353
V letu 2012	215	210	18.258.664	21.010.058
Kumulativno 31. 12. 2012	3.972	2.720	113.558.070	72.269.411

Vir: MKO in ARSKTRP

Za obveznosti iz preteklega programskega obdobja (EPD) je bilo v okviru ukrepa 121 izplačanih 1.748.703 €, kar predstavlja 2,4 % vseh izplačanih sredstev na tem ukrepu, ki so v okviru skupnega zneska v preglednici 13 že upoštevani. Število prejetih in izdanih pozitivnih odločb ter višina odobrenih sredstev v tej preglednici pa se nanaša zgolj na izvajanje ukrepa v okviru PRP 2007-2013. V nadaljnje analize te obveznosti niso bile zajete.

Do konca leta 2012 je bilo objavljenih 17 javnih razpisov, od tega jih je bilo pet deljenih na dve ali več področij podpor. Na javne razpise tega ukrepa je skupaj prispelo 3.972 vlog, od katerih jih je bilo 2.720 odobrenih za 2.026 kmetijskih gospodarstev. V okviru zadnjega javnega razpisa,

na katerega je prispelo 145 vlog, prispele vloge še niso bile obdelane. V okviru podpor iz naslova Evropskega načrta za oživitev gospodarstva (angl. European Economic Recovery Plan–EERP) sta bila objavljena dva javna razpisa. Skupaj je prispelo 76 vlog, odobrenih je bilo 51 vlog, pri čemer za zadnji razpis prispele vloge še niso bile obdelane. Povprečna vrednost odobrenih sredstev na vlogo znaša 139.053 €, povprečna vrednost celotne investicije na vlogo pa znaša 319.583 €.

Na ravni celotnega ukrepa povprečna vrednost odobrenih sredstev na vlogo znaša 41.749 €, povprečna vrednost celotne investicije na vlogo pa znaša 123.970 €. Obstajajo velike razlike med posameznimi javnimi razpisi, največ vpliva na to ima nakup kmetijske mehanizacije, saj je v tistih javnih razpisih, kjer ni bil možen nakup kmetijske mehanizacije oziroma je bil njen nakup omejen z določenimi pogoji, povprečna vrednost odobrenih sredstev na vlogo višja.

Od 2.720 odobrenih vlog jih je bilo 739 oziroma slaba tretjina odobrenih za vlagatelje, ki so mladi prevzemniki kmetij. Vlagateljem, ki kmetujejo v območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD) - vključene so kmetije, ki imajo več kot 50 % KZU v OMD - je bilo odobrenih 63 % vseh vlog, 58 % vseh odobrenih sredstev ter 53 % celotne vrednosti vseh odobrenih naložb. Čeprav predstavlja OMD kar 85 % ozemlja Republike Slovenije (oz. 75 % vseh KZU), bi bilo zmotno pričakovati, da bo delež odobrenih sredstev teh vlagateljev na ukrepu 121 višji. Ne smemo prezreti dejstva, da na teh območjih prevladuje govedoreja in reja drobnice, pri katerih v strukturi odobrenih vlog predstavljajo stroški za nakup kmetijske mehanizacije od 35 % do 60 % vseh stroškov. To pa posledično pomeni nižji delež odobrenih sredstev. Nekateri javni razpisi so bili izrazito sektorsko naravnani in na te kmetovanje na OMD območjih nima bistvenega vpliva (vrtnarstvo, hmeljarstvo, prašičereja in reja perutnine, ipd.).

Glede na sektor prevladuje govedoreja-mleko in meso, ki predstavljata 56 % vseh odobrenih vlog, za katere je bilo odobreno 40 % vseh sredstev. Najvišja vrednost odobrenih sredstev na vlogo je pri sektorju okrasnih rastlin in znaša 174.257 €, sledijo pa perutninarstvo z 133.485 € in vrtnine z 80.012 € na odobreno vlogo. To so tudi delovno najbolj intenzivni sektorji.

V okviru ekološke pridelave je bilo podprtih 113 vlog oz. 4 % vseh odobrenih vlog. Glede na sektor pridelave prevladuje govedoreja meso (58 % odobrenih vlog), sledita reja drobnice (12 % odobrenih vlog) in sadjarstvo (11 % odobrenih vlog). Povprečna vrednost odobrenih sredstev za te vloge znaša 24.000 €, celotna vrednost investicije pa 70.406 €.

Glede na status vlagatelja prevladujejo kmetije. Te predstavljajo kar 95 % vseh odobrenih vlog, za katere je bilo odobreno 72 % vseh sredstev. Čeprav je število odobrenih vlog ostalih vlagateljev – pravnih oseb (gospodarske družbe, zadruga, ...) zelo majhno, so le-ti prejeli kar slabo tretjino vseh odobrenih sredstev.

Namen investicij smo spremljali na podlagi odobrene vrednosti stroškov, ki naj bi jim po oddaji zahtevka tudi sledilo izplačilo. Največ odobrenih stroškov je bilo za naložbe v novogradnje, ki predstavljajo 30,4 % vrednosti vseh odobrenih stroškov. Sledi mehanizacija s 23,3 % (skupaj z gorsko mehanizacijo ta delež predstavlja 25 %) ter naložbe v opremo s 22,7 %.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 se je s peto spremembo spremenila in predstavlja 3.722 podprtih kmetijskih gospodarstev s skupnim obsegom naložb v višini 399,9 milijonov €. V letu 2011 smo začeli z bolj selektivnim pristopom pri izvajanju ukrepa (bolj ciljno usmerjene naložbe, omejitve pri nakupu kmetijske mehanizacije, prilagoditev na nove izzive v kmetijstvu, ipd.), kar pa bo imelo za posledico nižje število podprtih projektov od načrtovanih vrednosti. Od začetka izvajanja programa do konca leta 2012 je bilo odobrenih 2.720 vlog za 2.026 kmetijskih gospodarstev, kar predstavlja 54 % zastavljenega cilja (74 % v letu 2011). Celoten obseg odobrenih naložb je dosegel 337.199.133 €

sredstev, kar predstavlja 84 % ciljne vrednosti (154 % v letu 2011). Glede na to, da nam je na ukrepu ostalo na razpolago še okoli 15 % vseh sredstev, bo ciljna vrednost glede celotnega obsega odobrenih naložb zagotovo dosežena. Razlog za spremembo deležev med leti je v spremembi ciljnih vrednosti kazalnikov.

Če gledamo ciljne vrednosti dodatnih nacionalnih kazalnikov, je načrtovana ciljna vrednost 1.225 kmetijskih gospodarstev, ki so se z naložbami prilagodila na novo uvedene standarde ES. Do konca leta 2012 je bilo podprtih le 301 takih kmetijskih gospodarstev, kar predstavlja 25 % raven doseganja cilja. Pri opredelitvi ciljev smo izhajali iz ocene KSS glede prilagoditve kmetij na zahteve navzkrižne skladnosti (2006). Ta ocena je pokazala, da zlasti starejši hlevi, grajeni pred letom 1996, ne izpolnjujejo vseh zahtev iz vidika ugodnega počutja živali. Čeprav je ukrep 121 v tem programskem obdobju dosegljiv tudi manjšim kmetijam, pa se le te ne odločajo za tovrstne naložbe. Razlog za to je iskati v gradbeni in prostorski zakonodaji-dolgotrajni postopki pri pridobitvi novih gradbenih dovoljenj. Ti objekti so namreč že tako tehnološko zastareli, da jih je potrebno temeljito prenoviti, za kar je potrebno pridobiti novo gradbeno dovoljenje. Dodatni nacionalni kazalnik predvideva povečanje BDV na PDM na podprtih gospodarstvih/podjetjih za 1.300 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev za leto 2012. Podatki za leto 2012 kažejo, da se je BDV/PDM povečala za 770 €.

Ukrep 122: Povečanje gospodarske vrednosti gozdov

Za ukrep je na voljo 25.939.252 € razpoložljivih sredstev. Do konca leta 2012 je bilo na javne razpise tega ukrepa dodeljenih 24.977.114 €, kar pomeni 96,3 % vseh razpoložljivih sredstev za ta ukrep. Izplačanih je bilo 70,2 % razpoložljivih sredstev.

Preglednica 14: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 122 na dan 31. 12. 2012

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2011	1.869	1.108	19.625.833	16.495.437
V letu 2012	560	264	5.351.281	1.704.661
Kumulativno 31. 12. 2012	2.429	1.372	24.977.114	18.200.098

Vir: MKO in ARSKTRP

Do konca leta 2012 je na razpise prispelo 2.429 vlog, od katerih je bilo odobrenih 1.372. Skupni znesek odobrenih sredstev znaša 24.977.114 € oziroma 18.205 € na odobreno vlogo. Celotna vrednost odobrenih naložb znaša 52.438.082 €, kar v povprečju pomeni 38.220 € na odobreno vlogo.

Za naložbe v gradnjo in rekonstrukcijo gozdnih cest in gozdnih vlak ter pripravo gozdnih vlak je bilo dodeljenih 28 % vseh sredstev, za naložbe v nakup nove mehanizacije in nove opreme za sečnjo in spravilo lesa pa 72 %.

Namen investicij smo spremljali na podlagi odobrenih zahtevkov, ki so jih vlagatelji vložili na ARSKTRP, iz katerih je razvidna točna vsebina zahtevka oz. stroška ter njegova denarna vrednost. Največ odobrenih zahtevkov je bilo za naložbe v nakup nove gozdarske mehanizacije ter opreme za sečnjo in spravilo lesa, ki predstavljajo 74,5 % vrednosti vseh odobrenih zahtevkov. Zanimanje potencialnih vlagateljev za te vrste investicij je zelo veliko, ker je obstoječa mehanizacija in oprema zastarela in manj varna za delo v gozdu. Tako ima ukrep, poleg ekonomskega vpliva, tudi velik vpliv na povečano varnost pri delu v gozdu.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 1.500 gozdarskih gospodarstev, ki so prejeli pomoč, s skupnim obsegom naložb v višini 51,9 milijonov €. Do konca leta 2012 je bilo odobrenih 1.372 vlog 1.112-ih vlagateljev, kar predstavlja 74 % zastavljenega cilja. Skupni obseg odobrenih naložb je obsegal 52.438.082 € sredstev, kar predstavlja 101 % raven doseganja cilja.

Če gledamo ciljne vrednosti dodatnih nacionalnih kazalnikov, je načrtovana ciljna vrednost 490 gozdarskih gospodarstev in njihovih združenj, ki so z naložbo povečali varnost pri delu v gozdu. Do konca leta 2012 je bilo skupno podprtih 1.112 gozdarskih gospodarstev, katerih naložbe so prispevale k povečani varnosti pri delu v gozdu, kar predstavlja 227 % raven doseganja cilja. V okviru 6. spremembe PRP 2007-2013 predvidevamo spremembo določenih kazalnikov.

Ukrep se izvaja v programskem obdobju PRP 2007-2013 prvič. Na podlagi vrednosti kazalnikov in odzivov iz terena ugotavljamo, da je izvedba ukrepa uspešna. Upravičencem smo z investicijami odprli gozdove z gozdnimi prometnicami, zmanjšali pravilne razdalje ter s tem zmanjšali stroške sečnje in spravila. Z investicijami v nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa smo upravičencem zamenjali zastarelo in za delo nevarno mehanizacijo. S tem smo jim omogočili prehod na nove tehnologije sečnje in spravila lesa. Zamenjali so spravilo po tleh s pravilom po kolesih in po zraku, klasično sečnjo so zamenjali s strojno. Z vsemi omenjenimi investicijami smo upravičencem omogočili večjo varnost pri delu v gozdu, saj so bile nesreče pri delu v gozdu eden večjih problemov v slovenskem gozdarstvu.

Ukrep 123: Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom

V okviru 5. spremembe PRP 2007-2013 so se razpoložljiva sredstva za ukrep povečala na 95.785.193 €, v obliki izplačil pa je bilo do konca leta 2012 porabljenih 54,8 % razpoložljivih sredstev.

Preglednica 15: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 123 na dan 31. 12. 2012

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2011	697	384	82.766.398	36.579.742
V letu 2012	152	116	16.780.623	15.957.418
Kumulativno 31. 12. 2012	849	500	99.547.020	52.537.160

Vir: MKO in ARSKTRP

Za obveznosti iz preteklega programskega obdobja (EPD) je bilo v okviru ukrepa 123 izplačanih 795.110 € oziroma 1,5 % vseh izplačanih sredstev, ki so v okviru skupnega zneska v preglednici 15 že upoštevani. Število prejetih in izdanih pozitivnih odločb ter višina odobrenih sredstev v tej preglednici se nanaša zgolj na izvajanje ukrepa v okviru PRP 2007-2013. V nadaljnjih analizah ukrepa 123 so upoštevane samo vloge prispele na javne razpise v tem programskem obdobju.

Do konca leta 2012 je bilo iz naslova tega ukrepa objavljenih 11 javnih razpisov, trije od njih so bili deljeni na dve področij podpor. Na razpise je skupaj prispelo 849 vlog, od katerih jih je bilo odobrenih 500. Skupni znesek odobrenih sredstev znaša 99.547.020 €, kar predstavlja 103,9 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep, v povprečju pa je bilo odobrenih 199.094,04 € na vlogo. Celotna vrednost podprtih naložb znaša 313.395.989 € oziroma 626.792 € na naložbo.

Glede na dejavnost, ki je predmet naložbe, smo vlagatelje razvrstili v tri skupine, in sicer na vlagatelje, ki so vložili vloge s področja prve stopnje predelave lesa (128 odobrenih vlog), na vlagatelje, ki so vložili vloge s področja trženja in predelave kmetijskih proizvodov na kmetijah

(120 odobrenih vlog) ter na vlagatelje, ki so vložili vloge s področja trženja in predelave kmetijskih proizvodov kot pravne osebe (252 odobreni vlogi). Za naložbe v predelavo lesa je bilo tako namenjenih 16 % vseh odobrenih sredstev, za področje trženja in predelave kmetijskih proizvodov na kmetijah 11,2 % vseh odobrenih sredstev, za področje trženja in predelave kmetijskih proizvodov pri pravnih osebah (v nadaljevanju: živilsko predelovalna industrija) pa 72,8 % vseh odobrenih sredstev. V okviru živilsko predelovalne industrije, je bilo največ odobrenih vlog iz sektorja pijače (72), sledita pa sektor meso in užitni klavnični proizvodi (51) in sektor mleko (28). Največ sredstev pa je bilo odobreno sektorju pijače (17,2 %), sledita pa sektor meso in užitni klavnični proizvodi (16,6 %) in proizvodi iz vrtnin (11,3 %).

Pri večini naložb gre za rekonstrukcije, dozidave in preureditve proizvodnje ter za nakup že dobro poznane in široko uporabljane strojne opreme. Od 500 podprtih naložb do konca leta 2012 je bilo 322 naložb, ki so bile namenjene vpeljavi novih proizvodov in/ali tehnologij.

Do 31. 12. 2012 je bilo 30 naložb, pri katerih so vlagatelji uveljavljali 5 % višji delež sofinanciranja za naložbe v predelavo in trženje kmetijskih proizvodov, kjer se naložba nanaša na proizvodnjo, v okviru katere se proizvajajo tudi proizvodi, ki imajo certifikat ekološke pridelave.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 530 podprtih podjetij s skupnim obsegom naložb v višini 295,8 milijona €. Do konca leta 2012 je bilo odobrenih 500 vlog 388 vlagateljem (podjetjem in fizičnim osebam), kar predstavlja 73 % vrednosti zastavljenega cilja (66 % v letu 2011). Razlog za nastalo situacijo je v temu, da vlagatelji ne uspejo prestrukturirati svojih podjetij v okviru ene naložbe. Potrebujejo večkratna vlaganja, kar se odraža v manjšem številu podprtih podjetij od načrtovane vrednosti. Zaradi finančne krize se bo verjetno ta proces še bolj poglobil. Celotna vrednost podprtih naložb obsega 313.395.989 € sredstev, kar predstavlja 106 % raven zastavljenega cilja (116 % v letu 2011). Razlog za spremembo deležev med leti je v spremembi ciljnih vrednosti kazalnikov.

Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika je 126 podprtih mikro podjetij oziroma kmetijskih gospodarstev s naložbami v prvo stopnjo predelave lesa. Do konca leta 2012 je bilo v okviru ukrepa podprtih 69 mikro podjetij oziroma kmetijskih gospodarstev, kar predstavlja 55 % ciljne vrednosti. Dodatni nacionalni kazalnik predvideva povečanje BDV na PDM na podprtih gospodarstvih/podjetjih za 1.500 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev za leto 2012. Podatki za leto 2012 kažejo, da se je BDV/PDM povečala za 3.073 €.

Ukrep 125: Izboljšanje in razvoj infrastrukture povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva

S 5. spremembo PRP 2007-2013 so se razpoložljiva sredstva na ukrepu zmanjšala za 9 mio € in obsegajo 29.000.000 € sredstev, od tega jih je 15.700.000 € namenjeno komasacijam in agromelioracijam ter 13.300.000 € namakalnim sistemom.

Preglednica 16: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 125 na dan 31. 12. 2012

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2011	33	27	9.463.740	4.004.212
V letu 2012	24	3	507.635	1.320.289
Kumulativno 31. 12. 2012	57	30	9.971.375	5.324.501

Vir: MKO in ARSKTRP

Za namen komasacij so vlagatelji poslali 51 vlog, od katerih je bilo 26 odobrenih. Znesek odobrenih sredstev znaša 39 % razpoložljivih sredstev za ta namen oziroma aktivnost. Povprečna vrednost odobrenih projektov znaša 248.250 € na vlogo. Skupno je bilo v komasacije vključenih 4.841 ha zemljišč, ki so bila pred postopkom komasacije razdeljena na 16.316 parcel. Po postopku komasacije se je število parcel v tem območju zmanjšalo na 8.430.

V dosedanjem izvajanju ukrepa je na javne razpise za namen namakanja prispelo šest vlog, do konca leta 2012 pa so bile odobrene štiri vloge v višini 3.516.870 € sredstev. Dve vloge sta bili odobreni v Podravski, dve pa v Savinjski regiji. Prva izplačila so potekala v letu 2012.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je z uveljavitvijo 5. spremembe programa 54 podprtih aktivnosti s skupnim obsegom naložb v višini 29 milijonov €. Do konca leta 2012 je bilo odobrenih 30 vlog, kar predstavlja 55,6 % raven doseganja cilja (30,7 % v letu 2011). Skupni obseg odobrenih projektov je znašal 12.379.815 € sredstev, kar predstavlja 42,7 % raven doseganja cilja (30,7 % v letu 2011).

Če gledamo ciljne vrednosti dodatnih nacionalnih kazalnikov pri aktivnosti za izboljšanje posestne strukture, je načrtovana ciljna vrednost 30 podprtih operacij, v katerih naj bi se povprečna velikost parcel znotraj komasacijskega območja povečala za 100 %, oziroma naj bi se število parcel znotraj komasacijskega območja prepolovilo. Skupni obseg podprtih operacij naj bi obsegal 6.500 ha, ciljna vrednost podprtih projektov pa naj bi znašala 13,6 milijona €. Do konca leta 2012 je bilo podprtih 22 operacij (73 % ciljne vrednosti) v skupni vrednosti 6.969.520 € (51,2 % ciljne vrednosti) in v obsegu 4.745 ha (73 % ciljne vrednosti). Povprečna velikost parcel znotraj komasacijskega območja se je povečala od 30 arov na 57 arov, kar predstavlja 90 % rast, število parcel znotraj komasacijskih območij pa se je zmanjšalo za 48,3 %. Za aktivnost izboljšanja lastnosti tal (agromelioracije) je načrtovana ciljna vrednost 15 podprtih operacij. Skupni obseg podprtih operacij naj bi obsegal 1.000 ha, ciljna vrednost podprtih projektov pa naj bi znašala 2,1 milijona €. Do konca leta 2012 je bila podprta le 1 operacija (7 % ciljne vrednosti) v skupni vrednosti 185.198 € (9 % ciljne vrednosti) in v obsegu 399 ha (40 % ciljne vrednosti).

Za aktivnosti namakanje in hidromelioracije so ciljne vrednosti dodatnih nacionalnih kazalnikov 9 podprtih operacij s skupno vrednostjo projektov v višini 13,3 milijona € ter s 2.000 ha namakalnih površin, ki bi bile opremljene tudi z vodomerni. Do konca leta 2012 je bila podprta 1 operacija (11 % ciljne vrednosti) v skupni vrednosti 598.840 € (4,5 % ciljne vrednosti) in v obsegu 166 ha (8 % ciljne vrednosti). Vseh 166 ha je bilo tudi opremljenih z vodomerni (8 % ciljne vrednosti).

Ukrep 131: Podpora izvajanju EU standardov na kmetijskih gospodarstvih

Gre za ukrep iz preteklega programskega obdobja PRP 2004-2006, kjer se izplačila obveznosti izvajajo še v tem programskem obdobju. V letu 2012 izplačevanje sredstev iz EKSRRP ni potekalo. Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je

24.000 upravičencev do finančne podpore. V obdobju od 2007 do 2012 je bilo za ta ukrep skupno 24.437 upravičencem izplačano 41.814.413 € sredstev.

Ukrep 132: Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane

V okviru 5. spremembe PRP 2007-2013 so se razpoložljiva sredstva zmanjšala in obsegajo 1.369.003 € sredstev. Do sedaj sta bila objavljena dva javna razpisa, za katera so prispele 503 vloge, od katerih jih je bilo odobrenih 440.

Preglednica 17: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 132 na dan 31. 12. 2012

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2011	345	243	114.813	113.410
V letu 2012	158	197	88.548	85.726
Kumulativno 31. 12. 2012	503	440	203.361	199.136

Vir: MKO in ARSKTRP

Povprečen znesek odobrenih sredstev na vlogo znaša 462 €. Največ vlog je bilo odobrenih za kmetijska gospodarstva, ki so vključena v shemo z zaščiteno označbo porekla oziroma geografskim poreklom (52 % odobrenih vlog). Geografsko gledano, 55 % vseh odobrenih vlog prihaja iz Obalno-kraške regije, zanje pa je bilo odobrenih 49 % sredstev.

Če gledamo vrsto proizvoda, s katerim so kmetijska gospodarstva vključena v sheme kakovosti, je največ podprtih kmetijskih gospodarstev s proizvodnjo olj in maščob (55 %), sledijo sveže meso in drobovina (9 %) in sadje (7 %).

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 150 podprtih kmetijskih gospodarstev, vključenih v sheme kakovosti. Do konca leta 2012 je bilo podprtih 242 kmetijskih gospodarstev, ki so vključena v sheme kakovosti, ta pa so prejela 440 pozitivnih odločb. Ciljna vrednost je tako dosežena 116 %.

Ukrep 133: Podpore skupinam proizvajalcev pri dejavnosti informiranja in pospeševanja prodaje

V okviru 5. spremembe PRP 2007-2013 so se razpoložljiva sredstva na ukrepu povečala in obsegajo 12.819.268 € sredstev. Do konca leta 2012 je bilo dodeljenih 8.295.081 € oziroma 65 % razpoložljivih sredstev.

Preglednica 18: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 133 na dan 31. 12. 2012

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2011	39	33	5.297.334	3.091.510
V letu 2012	40	17	2.997.747	1.456.900
Kumulativno 31. 12. 2012	79	50	8.295.081	4.548.412

Vir: MKO in ARSKTRP

Do konca leta 2012 je bilo objavljenih pet javnih razpisov. Skupno je bilo odobrenih 50 projektov, ki jih je vložilo 31 skupin proizvajalcev. Glede na shemo kakovosti, v katero so vključene skupine proizvajalcev, je bilo največ odobrenih vlog s področja vin z označbo porekla, za te vloge pa je bilo namenjenih tudi največ odobrenih sredstev (27,7 %). Sledijo zaščitene označbe porekla oziroma geografsko poreklo (21,9 %), višja kakovost (13,9 %) ter ekološka shema (13,6 %).

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 50 podprtih projektov. Do konca leta 2012 je bilo odobrenih 50 projektov, kar predstavlja 100 % ciljne vrednosti (82,5 % v letu 2011).

Ukrep 142: Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev

V okviru 5. spremembe PRP 2007-2013 so se razpoložljiva sredstva zmanjšala in obsegajo 1.171.537 € sredstev. Do konca leta 2012 je bilo dodeljenih 716.763 € oziroma 61 % razpoložljivih sredstev.

Preglednica 19: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 142 na dan 31. 12. 2012

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2011	17	14	516.510	348.454
V letu 2012	8	7	200.253	103.416
Kumulativno 31. 12. 2012	25	21	716.763	451.870

Vir: MKO in ARSKTRP

Do konca leta 2012 je bilo objavljenih šest javnih razpisov. V letu 2012 je na ta ukrep prispelo osem vlog. V dosedanjem izvajanju ukrepa je največ odobrenih vlog (11) prispelo iz Osrednjeslovenske regije, pet iz Obalno kraške, dve iz Savinjske in Zasavske ter ena iz Gorenjske statistične regije. Odobrenih je bilo 21 vlog za 10 skupin proizvajalcev. Povprečna vrednost odobrenih sredstev na vlogo je bila 34.132 €. 13 odobrenih vlog se nanaša na skupine proizvajalcev s področja ekološke pridelave in predelave, pet na skupine proizvajalcev zaščiteneh označb porekla oziroma geografskega porekla ter tri na skupine proizvajalcev z zaščiteno geografsko označbo. Glede na kategorijo proizvoda so sedem odobrenih vlog prejele skupine proizvajalcev s področja izdelkov iz mesa, pet z mešanimi kategorijami, štiri za olja, tri za mleko ter dve za sadje.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v celotnem programskem obdobju 2007-2013 je 10 podprtih skupin proizvajalcev s skupnim obsegom bruto prihodka v višini 9 milijona €. Do konca leta 2012 je bilo odobrenih vlog 10 skupinam proizvajalcev, kar predstavlja 100 % raven doseganja cilja. Skupni obseg bruto prihodka podprtih skupin proizvajalcev znaša 12,45 milijona €, kar predstavlja 138 % zastavljenega cilja.

Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika je 120 kmetijskih gospodarstev, vključenih v podprte skupine proizvajalcev ekoloških in zaščitene kmetijskih proizvodov. Do konca leta 2012 je bilo podprtih 140 kmetijskih gospodarstev. Ciljna vrednost je tako dosežena, kar znaša 117 % zastavljenega cilja.

2.3.2 Ukrepi 2. osi

V okviru ukrepov 2. osi se izvajajo aktivnosti, ki pripomorejo k obdelanemu podeželju in s prilagoditvijo tehnologij prispevajo k zmanjševanju negativnega vpliva kmetijstva na vode, zrak in biotsko raznovrstnost, kar predstavlja enega pomembnejših ciljev PRP 2007-2013. Za Slovenijo je značilna visoka stopnja ohranjenosti biotske raznovrstnosti, pestrosti in obsega habitatov ter krajinskih posebnosti, ki jih želimo ohraniti tudi v bodoče. To je v največji meri mogoče doseči prav z uporabo okolju prijaznih kmetijskih praks in ohranjanjem kmetijske dejavnosti na območjih, kjer obstaja nevarnost opuščanja in zaraščanja kmetijskih površin. Kot prioriteto se šteje ohranjanje kmetijskih zemljišč v rabi, posebno na območjih, ki so za intenzivno kmetovanje neprimerna, in kjer je potrebno s pomočjo izravnalnih plačil kmetom zagotavljati ustrezno izravnavo dodatnih stroškov pridelave in izgube dohodka ter preprečevati marginalizacijo teh območij. Druga prioriteta usmeritev te osi pa je nadaljevanje usmerjanja kmetovalcev v sonaravne načine kmetovanja, ki so naravi prijazni in dolgoročno ugodno vplivajo na okoljske danosti, in jih je Slovenija pričela izvajati že v predpristopnem obdobju.

Ukrepi 2. osi prispevajo k varovanju in izboljšanju stanja okolja (tal, vode in zraka), ohranjanju biotske raznovrstnosti in kulturne krajine ter s tem neposredno prispevajo tudi k doseganju ciljev na območjih Natura 2000 in območjih visoke naravne vrednosti, ki so za ohranjanje biotske raznovrstnosti posebnega pomena.

Sredstva v okviru teh ukrepov se namenjajo za financiranje:

- izravnalnih plačil za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost,
- kmetijsko okoljskih ukrepov (ukrepi SKOP) iz PRP 2004-2006 do leta 2010,
- kmetijsko okoljskih plačil s 24 kmetijsko okoljskimi podukrepi (podukrepi KOP) in
- pozitivno rešenih pritožb za te namene.

Ukrep 211: Plačila kmetom zaradi omejenih možnosti na gorsko hribovskih območjih

Za ukrep 211 so se sredstva v okviru 5. spremembe PRP 2007-2013 znižala in je sedaj na voljo 253.644.167 € sredstev. V dosedanjem izvajanju ukrepa je v okviru vlaganja zbirnih vlog za neposredna plačila vložilo zahtevke 37.327 kmetijskih gospodarstev in sicer za 265.609 ha kmetijskih zemljišč, kar predstavlja v povprečju 7,1 ha na zahtevke. Odobrene in izplačane zahtevke je dobilo skupno 36.641 kmetijskih gospodarstev, ti so bili vloženi za skupno 262.365 ha zemljišč. »Skupno« pomeni, da je kmetijsko gospodarstvo vsaj v enem letu prejelo sredstva za vključenost v OMD, oziroma da je bila za kmetijsko zemljišče izplačana podpora vsaj v enem letu. Do konca leta 2012 je bilo na ukrepu izplačanih 201.518.180 € sredstev, kar predstavlja 79 % razpoložljivih sredstev za ukrep.

Doseganje ciljev ukrepa:

Pričakovana letna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v celotnem programskem obdobju 2007-2013 je 33.000 podprtih kmetijskih gospodarstev v skupnem obsegu 226.000 ha podprtih kmetijskih zemljišč. V dosedanjem izvajanju ukrepa je dobilo odobrene in izplačane zahtevke 36.641 kmetijskih gospodarstev (111 % ciljne vrednosti) v skupnem fizičnem obsegu 262.365 ha (116 % ciljne vrednosti) kmetijskih zemljišč.

Ukrep 212: Plačila kmetom na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso gorsko hribovska območja

Za ukrep 212 so se sredstva v okviru 5. spremembe PRP 2007-2013 znižala in je sedaj na voljo 48.683.803 € sredstev. V dosedanjem izvajanju ukrepa je v okviru vlaganja zbirnih vlog za neposredna plačila vložilo zahtevke 14.774 kmetijskih gospodarstev in sicer za 103.355 ha

kmetijskih zemljišč, kar predstavlja v povprečju 7,0 ha na zahtevek. Odobrene in izplačane zahtevke je dobilo skupno 14.359 kmetijskih gospodarstev, ti so bili vloženi za skupno 102.582 ha zemljišč. »Skupno« pomeni, da je kmetijsko gospodarstvo vsaj v enem letu prejelo sredstva za vključenost v OMD, oziroma da je bilo za kmetijsko zemljišče izplačana podpora vsaj v enem letu. Do konca leta 2012 je bilo na ukrepu izplačano 54.973.103 € sredstev, kar predstavlja 113 % razpoložljivih sredstev za ukrep.

Doseganje ciljev ukrepa:

Pričakovana letna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v celotnem programskem obdobju 2007-2013 je 11.000 podprtih kmetijskih gospodarstev v skupnem obsegu 74.000 ha podprtih kmetijskih zemljišč. V dosedanjem izvajanju ukrepa je dobilo odobrene in izplačane zahtevke skupno 14.359 kmetijskih gospodarstev (131 % ciljne vrednosti) v skupnem obsegu 102.582 ha (139 % ciljne vrednosti) kmetijskih zemljišč.

Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika obseg površin znotraj območij Natura 2000, na kateri se izvaja ukrep OMD, je 84.000 ha. Do konca leta 2012 je bilo takih površin 89.047 ha oz. 106 % predvidenega cilja.

Ukrep 214: Kmetijska okoljska plačila

V okviru ukrepa 214 Kmetijsko okoljska plačila sta se od začetka izvajanja PRP 2007-2013 izvajali dve shemi kmetijsko okoljskih plačil:

- ukrepi SKOP iz PRP 2004-2006
- podukrepi KOP iz PRP 2007-2013.

Obveznosti za ukrepe SKOP iz programskega obdobja 2004-2006 so se zaključile z letom 2010 in se niso podaljševale. Za upravičence, ki so v podukrepe KOP iz PRP 2007-2013 vstopili v letu 2007, so se petletne obveznosti zaključile z letom 2011. Ti upravičenci so v letu 2012 zaključene petletne obveznosti lahko podaljšali do leta 2013. Upravičenci, ki so v podukrepe KOP vstopili kasneje in bi se jim petletne obveznosti zaključile po 31. 12. 2015, pa se bodo obravnavali v skladu s takrat veljavnimi zadevnimi predpisi EU.

Za ukrep 214 so se sredstva v okviru 5. spremembe PRP 2007-2013 znižala za slabih 2,5 milijonov € in je sedaj na voljo 279.112.973 € sredstev. V dosedanjem izvajanju ukrepa je v okviru vlaganja zbirnih vlog za neposredna plačila vložilo zahtevke 26.948 kmetijskih gospodarstev, in sicer za 399.536 ha kmetijskih zemljišč. Odobrene in izplačane zahtevke je dobilo 26.800 kmetijskih gospodarstev za 388.065 ha zemljišč. Ker so kmetijska gospodarstva na istem zemljišču izvajala več (pod)ukrepov (S)KOP, je bilo dejansko podprtih 263.612 ha (fizičnih) zemljišč. Kmetijska gospodarstva z odobrenimi in izplačanimi zahtevki so izvajala skupaj 55.687 obveznosti (ukrepov SKOP in podukrepov KOP), kar pomeni, da je vsako kmetijsko gospodarstvo izvajalo v povprečju 2,1 (pod)ukrepa. Do konca leta 2012 je bilo na ukrepu 214 izplačanih 197.048.287 € sredstev, kar predstavlja 71 % razpoložljivih sredstev za ukrep (56 % v letu 2011). V (pod)ukrep za rejo avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali je bilo vključenih 1.502 kmetijskih gospodarstev z 19.243 živalmi oziroma 7.382 GVŽ.

Če razdelimo izvajanje ukrepa 214 na obe shemi, SKOP in KOP, podatki kažejo, da je bilo za shemo SKOP kumulativno v celotnem obdobju PRP 2007-2013 sklenjenih 14.991 pogodb z vključenimi 75.738 ha kmetijskih površin. Kumulativno pomeni, da je kmetijsko gospodarstvo vsaj v enem letu prejelo sredstva za vključenost vsaj v en ukrep. Ker je bilo kmetijsko gospodarstvo lahko vključeno v več ukrepov, je dejansko število vključenih kmetijskih gospodarstev 7.414 z vključenimi 45.863 ha fizičnih površin. V ukrep za rejo avtohtonih in

tradicionalnih pasem domačih živali je bilo vključenih 351 kmetijskih gospodarstev s 1.762 živalmi oziroma 1.110 GVŽ. V povprečju so vključena kmetijska gospodarstva izvajala dva ukrepa SKOP. Pri kumulativnih podatkih za ukrepe SKOP je potrebno upoštevati, da v okviru vlaganja zbirnih vlog za neposredna plačila v letu 2012 zahtevkov za ukrepe SKOP ni bilo več, potekala so samo še izplačila upravičencem iz naslova pozitivno rešenih pritožb za SKOP ter vračila s strani upravičencev.

Preglednica 20: Pregled vključenih kmetijskih gospodarstev, vključenih površin ter izplačanih sredstev po ukrepih SKOP kumulativno od začetka PRP 2007-2013 do 31. 12. 2012

UKREPI SKOP	Število sklenjenih pogodb	Vključene površine, ha	Znesek izplačanih sredstev, €
Ekološko kmetovanje	276	3.767	1.043.815,28
Zmanjševanje erozije sadjarstvu in vinogradništvu	206	161	47.726,45
Ohranjanje ekstenzivnega travinja	1.040	5.474	534.712,92
Košnja grbinastih travnikov	2	2	282,2645305
Ohranjanje posebnih traviščnih habitatov	116	288	58.131,11
Integrirano poljedelstvo	115	1.172	330.112,09
Integrirano sadjarstvo	175	372	175.167,02
Integrirano vinogradništvo	235	441	240.853,60
Integrirano vrtnarstvo	68	199	85.391,89
Ohranjanje kolobarja	198	1.135	212.904,18
Ohranjanje obdelane in poseljene krajine na zavarovanih območjih	2.500	16.385	259.111,60
Reja avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali	351		150.734,76
Planinska paša brez pastirja	13	305	20.034,92
Planinska paša s pastirjem	54	2.105	169.947,33
Sonaravna reja domačih živali	4.692	32.056	3.246.090,01
Košnja strmih travnikov z nagibom 35-50 %	2.379	5.385	1.085.726,15
Košnja strmih travnikov z nagibom nad 50 %	1.160	1.833	554.619,55
Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin	338	404	57.698,46
Travniški sadovnjaki	259	240	52.371,62
Pokritost tal na vodovarstvenem območju	94	264	91.824,32
Ozelenitev njivskih površin	490	2.427	634.830,41
Reja domačih živali v osrednjem območju pojavljanja velikih zveri	230	1.321	42.618,47
Skupna vsota	14.991	75.738	9.094.704,41

Vir: MKO in ARSKTRP

Za shemo KOP je bilo kumulativno v dosedanjem obdobju izvajanja PRP 2007-2013 sklenjenih 40.696 pogodb z vključenimi 312.327 ha kmetijskih površin. Ker je bilo kmetijsko gospodarstvo lahko vključeno v več podukrepov, dejansko število znaša 19.386 vključenih kmetijskih gospodarstev z vključenimi 217.749 ha fizičnih površin. V podukrep za rejo avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali je bilo vključenih 1.151 kmetijskih gospodarstev s 18.133 živalmi oziroma 6.272 GVŽ. Tudi v primeru sheme KOP so vključena kmetijska gospodarstva v povprečju izvajala dva podukrepa.

Preglednica 21: Pregled števila podprtih kmetijskih gospodarstev, podprtih površin ter izplačanih sredstev po podukrepih KOP kumulativno od začetka PRP 2007-2013 do 31.12. 2012

PODUKREPI KOP	Število sklenjenih pogodb	Vključene površine, ha	Znesek izplačanih sredstev, €
Ekološko kmetovanje	2.264	30.887	30.243.690,26
Ohranjanje ekstenzivnih kraških pašnikov	18	454	123.327,04
Ohranjanje ekstenzivnega travinja	1.570	10.237	1.772.810,54
Košnja grbinastih travnikov	31	30	15.325,17
Ohranjanje posebnih traviščnih habitatov	220	678	221.605,19
Integrirano poljedelstvo	1.806	46.556	35.261.911,07
Integrirano sadjarstvo	844	3.459	4.745.012,62
Integrirano vinogradništvo	2.310	9.391	13.827.686,89
Integrirano vrtnarstvo	302	1.054	719.422,78
Ohranjanje kolobarja	2.085	19.266	7.874.611,96
Ohranjanje traviščnih habitatov metuljev	99	260	77.289,27
Reja avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali	1.151		2.416.726,63
Planinska paša brez pastirja	14	473	124.127,36
Planinska paša s pastirjem	112	4.970	1.407.211,30
Sonaravna reja domačih živali	9.758	80.794	29.922.013,83
Košnja strmih travnikov z nagibom 35-50 %	5.244	14.318	5.896.190,47
Košnja strmih travnikov z nagibom nad 50 %	3.085	5.509	3.530.175,62
Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin	2.157	6.264	2.219.674,46
Ohranjanje steljnikov	26	47	24.704,36
Strmi vinogradi z nagibom 30-40 %	668	1.401	755.162,60
Strmi vinogradi z nagibom nad 40 %	267	370	482.694,23
Travniški sadovnjaki	803	740	282.960,43
Ohranjanje habitatov ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov na območjih Natura 2000	42	396	115.102,21
Pokritost tal na vodovarstvenem območju	269	860	153.126,15
Ozelenitev njivskih površin	4.912	65.035	44.770.141,17
Reja domačih živali v osrednjem območju pojavljanja velikih zveri	639	8.879	970.878,45
Skupna vsota	40.696	312.327	187.953.582,04

Vir: MKO in ARSKTRP

Doseganje ciljev ukrepa:

Pričakovana vrednost učinkov izvajanja podukrepov KOP v programskem obdobju 2007-2013 je 23.000 vključenih kmetijskih gospodarstev s skupno vključenimi 363.000 ha zemljišč oziroma 200.000 ha tistih zemljišč, na katerih se izvaja vsaj en kmetijsko okoljski podukrep. Do konca leta 2012 je bilo vključenih 19.386 kmetijskih gospodarstev (84 % ciljne vrednosti), in sicer za 312.327 ha zemljišč (86 % ciljne vrednosti), oziroma 217.749 ha (109 % ciljne vrednosti) tistih zemljišč, na katerih se izvaja vsaj en kmetijsko okoljski podukrep. Skupno naj bi bilo sklenjenih 50.000 pogodb. Do konca leta 2012 je bilo sklenjenih 40.696 pogodb, kar predstavlja 81 % ciljne vrednosti.

Za izvajanje podukrepov, povezanih z ohranjanjem genetskih virov, je ciljna vrednost sklenjenih 3.300 pogodb, do konca leta 2012 pa je bilo sklenjenih 3.308 pogodb, kar predstavlja 100,2 %

ciljne vrednosti. V skladu z zastavljenimi cilji dodatnih nacionalnih kazalnikov naj bi bilo v podukrep ekološko kmetovanje vključenih 2.500 kmetijskih gospodarstev in 7,5 % površin KZU. Do konca leta 2012 je bilo v shemo KOP vključenih 2.264 ekoloških kmetijskih gospodarstev in 6,4 % površin KZU, kar predstavlja 91 % ciljne vrednosti glede števila kmetijskih gospodarstev in 85 % raven glede deleža. Ciljna vrednost kazalnika obseg površin znotraj območij Natura 2000, na katerih se izvajajo kmetijsko okoljski podukrepi je 62.000 ha. Do konca leta 2012 je bilo takih površin 57.800 ha oz. 93 % predvidenega cilja.

2.3.3 Ukrepi 3. osi

Cilj ukrepov in aktivnosti te osi je s podporami spodbuditi zaposlovanje in ustvarjanje novih delovnih mest v nekmetijskih in s kmetijstvom povezanih dejavnostih na podeželju. S podporami v urejanje podeželskih naselij in njihove kulturne dediščine pa izboljšati življenjske pogoje ter tako prispevati k privlačnosti podeželskega okolja kot prostora za bivanje in potenciala za razvoj drugih dejavnosti.

V okviru 3. osi so bili v letu 2012 objavljeni 4 javni razpisi, in sicer iz naslova ukrepov 311-Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti, 312-Podpora ustanavljanju in razvoju mikropodjetij, 322-Obnova in razvoj vasi in 323-Ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja. V letu 2013 pa je predvidena objava še dveh javnih razpisov, in sicer 322-Obnova in razvoj vasi in 311-Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti. Skupna značilnost javnih razpisov v okviru 3. osi v letu 2012 je bila ta, da so pri vseh javnih razpisih zaprosena sredstva močno presegala višino razpisanih sredstev, posledično pa je bilo zavrženih veliko vlog.

V okviru pete spremembe PRP 2007–2013, ki je bila potrjena v prvi polovici leta 2012, je bilo prerazporejenih 3 mio € iz ukrepa 323 na ukrep 322 in na podlagi ugotovitev vmesnega vrednotenja so bile korigirane nekatere ciljne vrednosti kazalnikov.

Ukrep 311: Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti

Za ukrep 311 je v okviru PRP 2007-2013 na razpolago 31.551.000 € sredstev. Do konca leta 2012 je bilo dodeljenih 25.267.862 € sredstev, kar pomeni 80,1 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 22: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 311 na dan 31. 12. 2012

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2011	341	197	19.279.633	11.451.007
V letu 2012	193	57	5.988.229	4.664.184
Kumulativno 31. 12. 2012	534	254	25.267.862	16.115.191

Vir: MKO in ARSKTRP

Do konca leta 2012 je bilo objavljenih šest razpisov, na katere je prispelo 534 vlog, od katerih jih je bilo odobrenih 254. V povprečju je bilo odobrenih 99.480 € sredstev na vlogo. Skupna vrednost odobrenih naložb znaša 60.600.358 €, kar povprečno pomeni 238.584 € na projekt.

Glede na vrsto naložbe je bilo največ odobrenih sredstev za naložbe v turizem in gostinsko dejavnost na kmetijah (57 %) ter v rabo obnovljivih virov energije (26 %). Glede na status vlagatelja prevladujejo kmetije z registrirano dopolnilno dejavnostjo (64 % odobrenih vlog in 65 % odobrenih sredstev).

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 360 upravičencev s skupnim obsegom naložb v višini 52 milijonov €. Do konca leta 2012 je bilo odobrenih 254 vlog 244 upravičencem, kar predstavlja 67,8 % raven doseganja cilja (54,2 % v letu 2011). Zaradi znižanja razpoložljivih sredstev je v okviru šeste spremembe PRP predlagano znižanje števila upravičencev na 330. Skupna vrednost odobrenih naložb je obsegala 60.600.358 € sredstev, kar predstavlja 116,5 % raven doseganja cilja (92 % v letu 2011). Upoštevajoč

objave javnih razpisov (en konec leta 2012 in en v prvi polovici leta 2013) lahko pričakujemo, da bo skupna vrednost naložb močno presežena. Razlika med ciljnim vrednostmi števila upravičencev in celotno vrednostjo naložb ter obema do sedaj doseženima kazalnikoma, kaže, da je bilo ob načrtovanju programa predvidenih več upravičencev z manjšimi naložbami, dejansko pa je manj upravičencev izvedlo večje naložbe.

Ciljna vrednost 720 pri kazalniku bruto število ustvarjenih mest ne bo dosežena, saj je bila ta vrednost postavljena pred začetkom finančne in gospodarske krize, ko smo načrtovali, da bo vsak upravičenec ustanovil najmanj dve novi delovni mesti, kar pa se je izkazalo za preveč ambiciozno zastavljeni cilj, zlasti v primeru dopolnilnih dejavnosti na kmetiji. V okviru šeste spremembe PRP 2007–2013 zato predlagamo spremembo te vrednosti, in sicer na 300 ustvarjenih delovnih mest. Podatki iz prejetih poročil upravičencev za leto 2012 kažejo, da je bilo v okviru podprtih naložb iz naslova tega ukrepa skupaj ustvarjenih 39 novih delovnih mest. Dodatni nacionalni kazalnik predvideva povečanje BDV na zaposlenega pri podprtih dejavnostih za 2.000 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatkih iz poročil prejemnikov sredstev za leto 2012. Podatki za leto 2012 kažejo, da se je BDV/zaposlenega povečala za 3.913 €. Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika učinka je 200 podprtih projektov za turistične namene, do konca leta 2012 pa je bilo podprtih 90 projektov v turizmu, kar predstavlja 45 % ciljne vrednosti (34,5 % v letu 2011). V okviru šeste spremembe PRP 2007–2013 je bil podan predlog, da se ta vrednost zniža za 30.

Ukrep naj bi preko naložb v turizmu na kmetijah posredno prispeval tudi k povečanju števila turistov, in sicer za 20 % (indeks 120). Na podlagi podatkov do konca leta 2012 je bilo pri podprtih naložbah v turizmu izračunan indeks 140, kar pomeni, da je predviden indeks že presežen.

Ukrep 312: Podpore ustanavljanju in razvoju mikro podjetij

Za ukrep 312 je v okviru PRP 2007-2013 na razpolago 55.520.136 € sredstev. Do konca leta 2012 je bilo dodeljenih 47.195.823 € sredstev, kar pomeni 85,0 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 23: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 312 na dan 31. 12. 2012

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2011	955	362	37.310.379	25.727.825
V letu 2012	0	77	9.885.444	7.750.193
Kumulativno 31. 12. 2012	955	439	47.195.823	33.478.018

Vir: MKO in ARSKTRP

Do konca leta 2012 je bilo objavljenih šest razpisov, od tega je pet javnih razpisov že zaključenih, zadnji javni razpis, ki je bil objavljen konec leta 2012 in se je zaključil januarja 2013 pa v analizo še ni zajet. Do konca leta 2012 je na javne razpise prispelo 955 vlog, od katerih jih je bilo odobrenih 439. V povprečju je bilo odobrenih 107.508 € sredstev na vlogo, kar v primerjavi z letom 2011 pomeni, da se je ta vrednost povišala za dobrih 3.000 €. Skupna vrednost odobrenih naložb znaša 112.518.895 €, kar v povprečju pomeni 256.307 € na projekt.

Glede na področje naložbe je bilo največ odobrenih sredstev namenjenih vlagateljem, ki se ukvarjajo z gostinstvom in turizmom (24,4 %), proizvodnjo kovinskih izdelkov (19,5 %), proizvodnjo pohištva (15 %) ter obdelavo in predelavo lesa (10,8 %).

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 900 podprtih mikro podjetij. Do konca leta 2012 je bilo odobrenih 439 vlog za 409 podprtih podjetij, kar predstavlja 45,4 % raven doseganja cilja (37,8 % v letu 2011). Iz tega izhaja, da kljub še neobdelanim vlogam, ki so prispele na šesti javni razpis, ciljna vrednost podprtih mikro podjetij ne bo dosežena. Ciljna vrednost je bila postavljena od predpostavki, da bodo na javne razpise kandidirali vlagatelji z manjšimi projekti in bomo povprečno na vlogo odobrili dobrih 60.000 €, kar pomeni, da bomo podpirali projekte manjših vrednosti. Iz tega razloga in upoštevanje znižanje razpoložljivih sredstev smo v okviru šeste spremembe PRP 2007–2013 predlagali spremembo ciljne vrednosti, in sicer z 900 na 600 podprtih/ustanovljenih mikropodjetij.

Ugotavljamo, da ciljne vrednosti, da bi bilo ustvarjenih 2.000 novih delovnih mest, v trenutnih zaostrenih gospodarskih razmerah ni možno doseči, ker to pomeni, da bi moralo vsako podprto podjetje ustvariti najmanj štiri nova delovna mesta. Iz tega razloga smo v okviru šeste spremembe PRP 2007–2013 predlagali spremembo te ciljne vrednosti na 820 delovnih mest. Podatki iz prejetih poročil upravičencev za leto 2012 kažejo, da je bilo v okviru podprtih naložb iz naslova tega ukrepa skupaj ustvarjenih 161 novih delovnih mest.

Dodatni nacionalni kazalnik predvideva povečanje BDV na zaposlenega pri podprtih dejavnostih za 2.500 €. Podatki za leto 2012 kažejo, da se je BDV/zaposlenega povečala za 4.414 € (izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev za leto 2012). Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika učinka je 150 podprtih projektov za turistične namene, do konca leta 2012 pa je bilo podprtih 48 turističnih projektov, kar predstavlja 32 % ciljne vrednosti. Celotni obseg naložb na tem ukrepu naj bi obsegal 92 milijonov €. Podatki do konca leta 2012 kažejo, da skupna vrednost podprtih investicij obsega 79.896.721 €, kar predstavlja 86,8 % raven doseganja cilja.

Ukrep naj bi preko naložb v gostinske nastanitvene dejavnosti posredno prispeval tudi k povečanju števila turistov, in sicer za 20 % (indeks 120). Na podlagi podatkov do konca leta 2012 je bilo pri podprtih naložbah v gostinstvo in turizmu izračunan indeks 222, kar pomeni, da je predviden indeks že presežen.

Ukrep 321: Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo

Ukrep je bil na podlagi pridobitve dodatnih sredstev iz naslova Evropskega načrta za oživitve gospodarstva uveden s tretjo spremembo v PRP 2007-2013 decembra leta 2009. Podpora je namenjena naložbam v gradnjo širokopasovnega omrežja elektronskih komunikacij v lokalnih skupnostih na območju belih lis.

Za ukrep 321 je v okviru PRP 2007-2013 na razpolago 4.268.889 € namenskih sredstev. V okviru tega ukrepa je bil objavljen en javni razpis, na katerega je prispelo šest vlog, od katerih so bile štiri odobrene, dve pa zavrjeni. Za odobrene vloge je bilo dodeljenih 4.268.889 € sredstev, kar pomeni porabo vseh razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 24: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 321 na dan 31. 12. 2012

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2011	6	4	4.268.889	0
V letu 2012	0	0	0	0
Kumulativno 31. 12. 2012	6	4	4.268.889	0

Vir: MKO in ARSKTRP

Ukrep 321 ima strogo omejen tako naložbeni (širokopasovni internet) kot tudi regionalni (Pomurje) okvir.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 so štirje podprti projekti s skupnim obsegom naložb v višini 4,6 milijona €. Do konca leta 2012 so bili na tem ukrepu odobreni štirje projekti s skupnim obsegom naložb v višini 5.349.718 € sredstev. Cilji ukrepa so s tem doseženi. Prva izplačila so predvidena v letih 2013 in 2014, ko se bodo odobrene investicije tudi dejansko zaključile.

Ukrep 322: Obnova in razvoj vasi

V okviru 5. spremembe PRP 2007–2013 so se razpoložljiva sredstva za ukrep povečala na 33.259.000 €. Do konca leta 2012 je bilo dodeljenih 34.526.100 €, kar pomeni, da je višina dodeljenih sredstev za 3,8 % že preseгла višino razpoložljivih sredstev.

Preglednica 25: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 322 na dan 31. 12. 2012

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31.12.2011	295	147	24.233.091	7.875.451
V letu 2012	274	54	10.293.010	9.193.909
Kumulativno 31.12.2012	569	201	34.526.100	17.069.360

Vir: MKO in ARSKTRP

Do konca leta 2012 je bilo iz naslova tega ukrepa objavljenih sedem javnih razpisov. Od 569 prejetih vlog je bila odobrena 201 vloga. Skupna vrednost odobrenih naložb znaša 65.056.895 € sredstev, kar v povprečju predstavlja 323.666 € na projekt. Povprečen znesek dodeljenih sredstev na vlogo znaša 171.772 €. Višina dodeljenih sredstev je za 3,8 % preseгла višino razpoložljivih sredstev, katera pa se izenači pri izplačilih, saj se posledica gospodarske in finančne krize močno pozna v gradbeništvu, kjer vlagatelji na račun nižjih stroškov materialov in del vlagajo zahteve z bistveno nižjimi zneski od dodeljenih v odločbi o pravici do sredstev.

Z vidika črpanja finančnih sredstev je bil v letu 2012 narejen velik napredek, saj je bilo samo v letu 2012 izplačanih za 1,3 mio € več sredstev kot v obdobju 2008–2011. Razlogov za počasno črpanje sredstev v prvem obdobju izvajanja je bilo več, poleg tega, da lahko upravičenci z izvedbo naložbe začnejo šele po izdaji odločbe o pravici do sredstev, je bil nedvomno eden izmed najpomembnejših razlogov ta, da gre za tip projektov, ko ne gre samo za nakup opreme in postavitev le-te v prostor in je projekt zaključen, ampak gre za gradbeno-obrtniška dela, ki so pogojena tako z vremenskimi razmerami kot tudi s pridobivanjem ustreznih dovoljenj.

Glede na to, da od oddaje vloge na javni razpis pa do zaključka projekta lahko mineta več kot dve leti, je bilo zato realno pričakovati, da bo črpanje sredstev naraslo v letu 2012, zlasti pa v letih 2013 in 2014, ko se bodo zaključevali projekti, ki so bili podprti na javnih razpisih v letu 2011, zlasti pa v letih 2012 in 2013. Ugotavljamo, da se je v zadnjih dveh letih močno povečal interes vlagateljev za javne razpise iz naslova tega ukrepa, k čemur je prispevalo zlasti boljše poznavanje vsebin tega javnega razpisa, vlagatelji so uspeli pridobiti vsa ustrezna dovoljenja, ki jih predpisuje nacionalna zakonodaja, in nenazadnje je k temu prispevala tudi tretja sprememba PRP 2007–2013, ki je prinesla višjo stopnjo sofinanciranja. V okviru 5. spremembe PRP 2007–2013 so bila na ta ukrep prerazporejena dodatna sredstva v višini 3 mio €. Povišanje razpoložljivih sredstev pa se načrtuje tudi v okviru šeste spremembe PRP 2007–2013.

Glede na predmet podpore je bilo največ vlog in največ sredstev odobrenih za obnovo in izgradnjo večnamenskih zgradb skupnega pomena za medgeneracijsko druženje, kulturno-umetniško, športno in drugo prostočasno dejavnost lokalnega prebivalstva na podeželju (98). Do konca leta 2012 pa je bil odobren le en projekt za namen preselitve kmetij iz vaških središč z namenom njihove celostne ureditve.

Preglednica 26: Pregled stanja vlog in sredstev po sklopih naložb pri ukrepu 322 na dan 31. 12. 2012

Predmet podpore	Št. odobrenih vlog	Delež odobrenih vlog po sklopih, %	Znesek odobrenih sredstev, €	Delež odobrenih sredstev po sklopih, %	Celotna vrednost naložb, €
1: Ureditev površin, za skupne namene in potrebe v podeželskih naseljih	28	13,9	3.663.895	10,6	7.746.327
2: Ureditev vaških jeder	30	14,9	5.573.066	16,1	10.594.425
3: Ureditev infrastrukture in povezav v naseljih	44	21,9	7.473.223	21,6	12.993.560
4: Obnova in izgradnja večnamenskih zgradb skupnega pomena	98	48,8	17.542.828	50,8	33.346.093
5: Preselitev kmetij iz vaških središč z namenom njihove celostne ureditve	1	0,5	273.088	0,8	376.490
Skupna vsota	201	100,0	34.526.100	100,0	65.056.895

Vir: MKO in ARSKTRP

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je bila v okviru pete spremembe PRP 2007–2013 na podlagi ugotovitev vmesnega vrednotenja znižana z 550 vasi, v katerih so bili izvedeni projekti, na 230 s skupnim obsegom naložb v višini 38 milijonov €. Preko zaključenih projektov ugotavljamo, da je bilo do konca leta že podprtih 323 vasi, kar izkazuje dejstvo, da je v zadnjem obdobju ta ukrep veliko bolj zaživel. Skupni obseg naložb znaša 65.056.895 €, kar predstavlja 171 % pričakovane ciljne vrednosti (154 % v letu 2011). Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika učinka je 50 podprtih vasi v navezavi z osnovnimi storitvami s celotnim obsegom naložb v višini 8 milijonov €. Za navezavo z osnovnimi storitvami smo štelili projekte, ki kandidirajo na predmet podpore 3 »Ureditev infrastrukture in povezav znotraj naselij«. Do konca leta 2012 je bilo podprtih 48 vasi v navezavi z osnovnimi storitvami, kar predstavlja 96 % ciljne vrednosti, s celotnim obsegom naložb v višini 11.144.416 € oziroma 139 % ciljne vrednosti.

Ukrep 323: Ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja

S peto spremembo PRP 2007-2013 so se razpoložljiva sredstva na ukrepu zmanjšala na 11.709.000 € sredstev. Dodeljenih je bilo 10.400.831 €, kar predstavlja 88,8 % razpoložljivih sredstev namenjenih za ta ukrep.

Preglednica 27: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 323 na dan 31. 12. 2012

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2011	228	92	4.607.203	2.027.131
V letu 2012	316	68	5.793.628	2.196.079
Kumulativno 31. 12. 2012	544	160	10.400.831	4.223.210

Vir: MKO in ARSKTRP

Do konca leta 2012 je bilo iz naslova tega ukrepa objavljenih šest javnih razpisov. Od 544 prejetih vlog je bilo odobrenih 160 vlog. Skupna vrednost odobrenih naložb znaša 17.862.781 €, kar v povprečju predstavlja 111.642 € na projekt. Povprečen znesek dodeljenih sredstev na vlogo znaša 65.005 €.

Z vidika črpanja finančnih sredstev je izvajanje ukrepa še vedno počasno, saj je po petih letih izvajanja tega ukrepa izplačana dobra tretjina razpoložljivih sredstev, ki so namenjena za ta ukrep. Razlogov za počasno črpanje sredstev je več, poleg tega, da lahko upravičenci z izvedbo naložbe začnejo po izdaji odločbe o pravici do sredstev, je nedvomno eden izmed najpomembnejših razlogov ta, da gre za tip projektov, ko ne gre samo za nakup opreme in postavitve le-te v prostor in je projekt zaključen, ampak gre za zelo zahtevna gradbeno-obrtniška dela, saj gre za posege v kulturno dediščino, kar pomeni, da morajo biti vsa dela opravljena v skladu s konservatorskimi načrti, poleg tega pa so pogojena z vremenskimi razmerami kot tudi s pridobivanjem ustreznih dovoljenj. Ugotavljamo, da od oddaje vloge na javni razpis pa do zaključka projekta lahko mineta več kot dve leti, zato je realno pričakovati, da bo črpanje sredstev naraslo v letu 2013, zlasti pa v letu 2014, ko se bodo zaključevali projekti, ki so bili predmet kandidiranja na javnih razpisih v letu 2011 in 2012. V okviru šeste spremembe PRP 2007–2013 načrtujemo prenos ostankov v višini 2.525.239 € na ukrep 322.

Preglednica 28: Pregled stanja vlog in sredstev po sklopu naložbe pri ukrepu 323 na dan 31. 12. 2012

Predmet podpore	Št. odobrenih vlog	Delež odobrenih vlog, %	Odobrena sredstva, €	Delež odobrenih sredstev, %	Celotna vrednost naložb, €
1: Nepremična kulturna dediščina na podeželju	136	85,0	8.636.420,1	83,0	14.513.310,1
2: Muzeji na prostem in prostori za postavitve razstav stalnih zbirk etnološke dediščine	15	9,4	1.269.211,5	12,2	2.481.214,6
3: Ureditev in izgradnja tematskih poti	9	5,6	495.199,9	4,8	868.256,5
Skupna vsota	160	100	10.400.831,4	100	17.862.781

Vir: MKO in ARSKTRP

Glede na predmet podpore, kamor se uvršča tip projekta, je bilo največ vlog odobrenih v okviru predmeta podpore 1 »Nepremična kulturna dediščina na podeželju«. Do konca leta 2012 je bilo

tako odobrenih 136 vlog, ravno tako pa je bilo za ta namen največ dodeljenih finančnih sredstev (83 %).

Če analiziramo status vlagatelja, so največ odobrenih vlog (60 %) prejele fizične osebe, največ dodeljenih sredstev pa je bilo dodeljenih pravnim osebam (49 %).

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 150 podprtih projektov s skupnim obsegom naložb v višini 15 milijonov €. Do konca leta 2012 je bilo odobrenih 160 projektov, kar predstavlja 106,7 % ciljne vrednosti (36,8 % v letu 2011). Skupni obseg podprtih naložb je znašal 17.862.781 € sredstev, kar predstavlja 119,1 % načrtovanega cilja (48,8 % v letu 2011).

2.3.4 Ukrepi 4. osi

Ukrepi in aktivnosti te osi so namenjeni ustanavljanju in delovanju lokalnih akcijskih skupin ter izvedbi projektov po načelih LEADER. Namen pristopa LEADER in njegovih ukrepov je spodbujanje odločanja o razvoju posameznih podeželskih območij po pristopu od spodaj navzgor. Ukrepi prispevajo k doseganju splošnega cilja 4. osi, to je krepitev lokalnih razvojnih pobud, ob tem pa tudi k doseganju ciljev 1, 2. in zlasti ciljev 3. osi. Ciljna skupina so lokalne akcijske skupine na podeželskih območjih, ki vključujejo naselja z manj kot 10.000 prebivalci.

4. os LEADER

Za os LEADER je v okviru PRP 2007-2013 na razpolago 33.760.006 € sredstev. Do konca leta 2012 je bilo izplačanih 14.783.557 € sredstev, kar pomeni 44 % razpoložljivih sredstev za to os. Aktivnih je vseh 33 lokalnih akcijskih skupin (LAS).

Preglednica 29: Pregled stanja delujočih LAS, število odobrenih projektov ter sredstev pri osi LEADER na dan 31. 12. 2012

	Število delujočih LAS	Število odobrenih projektov	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2011	33	918	18.842.053	10.052.867
V letu 2012	33	311	5.854.599	4.730.690
Kumulativno 31. 12. 2012	33	1.229	27.917.457	14.783.557

Vir: MKO in ARSKTRP

Do konca leta 2012 je bilo skupaj izplačanih 11.826.845 € sredstev EKSRRP (skupaj za projekte in vodenje). Iz naslova projektov LEADER je bilo izplačanih 12.158.588 € javnih sredstev, zasebna sredstva za izplačane zahteve pa so obsegala 11.584.525 € (skupaj 23.743.113 €). Zahtevki so tako v povprečju 51 % sofinancirani iz javnih sredstev. V letu 2012 se je dodeljevanje pravic porabe sredstev za projekte LEADER zaključilo. Vloženi so bili zadnji načrti izvedbenih projektov, s katerimi se predvideva dodelitev vseh še prostih LEADER sredstev, razen sredstev iz naslova znižanj, vračil in sankcij, za katere se predvideva, da bodo ponovno dodeljena petim najuspešnejšim LAS, v letu 2013. S tem bo omogočeno, da bodo sredstva v kar največji meri uspešno in predvsem pravočasno počrpana.

Preglednica 30: Pregled izplačanih sredstev po ukrepih osi LEADER na dan 31. 12. 2012

LEADER UKREP	Izplačana sredstva v 2008, €	Izplačana sredstva v 2009, €	Izplačana sredstva v 2010, €	Izplačana sredstva v 2011, €	Izplačana sredstva v 2012, €	Skupaj izplačanih sredstev, €
411– Konkurenčnost	0	36.486	421.016	220.956	193.942	872.400
412 – Upravljanje z okoljem/zemljišči	0	21.041	332.952	196.361	145.355	695.709
413 – Kakovost življenja/diverzifikacija	0	380.552	3.031.337	3.381.996	3.604.526	10.398.411
421 – Izvajanje projektov sodelovanja	0	0	10.864	78.170	103.034	192.068
431 – Vodenje lokalnih akcijskih skupin	0	525.087	690.063	725.988	683.833	2.624.971
SKUPAJ	0	963.166	4.486.231	4.603.470	4.730.690	14.783.557

Vir: MKO in ARSKTRP

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 20 delujočih LAS s celotno površino 16.000 km² in 1,4 milijona prebivalcev. V Sloveniji deluje 33 LAS na 19.349,6 km² in z 1,2 milijona prebivalci. Tako sta presežena cilja števila LAS in njihove površine, ni pa dosežen cilj števila prebivalcev v LASih, kar pomeni, da so LAS ustanovljene predvsem na redkeje poseljenih območjih.

Predvidena ciljna vrednost projektov, financiranih s strani LAS v programskem obdobju 2007-2013, znaša 650 projektov. Programski cilji so tako že doseženi, saj je bilo do konca leta 2012 zaključenih že 772 projektov (119 % doseganje ciljne vrednosti). Ta številka bo do konca programskega obdobja še višja, saj slaba tretjina že odobrenih projektov ni še zaključena (zaključeni bodo do sredine 2015), prijava novih projektov pa je potekala do oktobra 2012.

Nekoliko težje bo doseči ciljno vrednost upravičencev s podporo, saj je do konca leta 2012 izkazano 69 % doseganje ciljne vrednosti, predvsem zaradi dejstva, da so upravičenci – nosilci in partnerji pri več projektih isti (javni zavodi, občine), zaradi enojnega štetja je njihovo število manjše od pričakovanega.

Do konca programskega obdobja naj bi v okviru 10 sodelujočih LAS-ov bilo skupno podprtih tudi 20 projektov medregijskega in čezmejnega sodelovanja. Dosedanji rezultati kažejo, da bo zastavljene cilje težko doseči, saj je bilo do konca leta 2012 zaključenih 7 projektov sodelovanja, od tega trije čezmejni in štirje na medregijski ravni, v katerih je sodelovalo 8 LAS-ov. Do konca leta 2012 izkazujejo potrjeni projekti (prejete prijave), da se predvideva zaključek še enega projekta čezmejnega sodelovanja. Specifika in kompleksnost projektov sodelovanja predstavlja za večino LAS oviro, zato se zanje težje odločajo. Tisti, ki se vendarle odločijo za projekt sodelovanja, imajo pozitivne izkušnje in se lotijo novega, vendar se štejejo kot isti upravičenci (enojno štetje) in zato ne doprinesejo k povečanju kazalnika število sodelujočih LAS. V sklopu vodenja LAS je predvideno 250 podprtih projektov oziroma ukrepov s področja usposabljanja in/ali animacije. Do konca leta 2012 je bilo na področju vodenja LAS-ov skupno izplačanih 124 projektov, kar predstavlja 50 % doseganja zastavljenega cilja. Ker vsi LAS-i niso vložili treh dovoljenih zahtevkov za vodenje, pridobitev strokovnih znanj in animacijo letno, bo ciljna vrednost predvidoma dosežena 70 %.

Preko izvajanja ukrepov LEADER je eden od programskih ciljev tudi ustvarjanje novih delovnih mest na podeželju: na ukrepu 41-Izvajanje lokalnih razvojnih strategij je programski cilj 20, na ukrepu 431-Vodenje LAS pa 15 na novo ustvarjenih delovnih mest. Rezultati iz poročil LAS-ov za leto 2012 kažejo, da so bili v dosedanjem programskem obdobju ti cilji že doseženi, saj je izvajanje ukrepa 41 omogočilo 30 novih delovnih mest, izvajanje ukrepa 431 pa 25 novih delovnih mest.

2.3.5 Dodatna sredstva iz Evropskega načrta za oživitev gospodarstva

Evropski svet je na zasedanju 11. in 12. decembra 2008 potrdil Evropski načrt za oživitev gospodarstva (angl. European Economic Recovery Plan– EERP), v katerem so evropski voditelji med prednostnimi nalogami za blažitev posledic gospodarske recesije predvideli tudi podporo razvoju širokopasovnega interneta na podeželju in novih izzivov iz t.i. »zdravstvenega pregleda« stanja reforme SKP iz leta 2003 (angl. Health Check).

Za podporo tem prednostnim nalogam je Evropski svet v letih 2009 in 2010 predvidel 1,02 milijarde € sredstev (natančneje dodatnih pravic porabe), prerazporejenih v okviru Naslova 2 splošnega proračuna Evropskih skupnosti, ki naj bi se preko Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) prelila v programe razvoja podeželja vseh 27 držav članic na osnovi obstoječega porazdelitvenega ključa.

Stopnja sofinanciranja aktivnosti iz prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES s strani EKSRP za konvergenčne regije (kamor sodi Republika Slovenija) znaša do 90 %, za nekonvergenčne pa do 75 %. Preostali delež morajo zagotoviti države članice.

Slovenija je za namen izvajanja Evropskega načrta za oživitev gospodarstva upravičena do dodatnih 11.526.000 € sredstev iz EKSRP. Od tega zneska sta okvirno dve tretjini sredstev namenjeni izvajanju aktivnosti (a), (b), (c) in (e) iz prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES, okvirno tretjina sredstev pa infrastrukturi širokopasovnega interneta na podeželskih območjih. Dodatna sredstva ne vplivajo na razdelitev sredstev med osmi. Za izvajanje teh aktivnosti mora Slovenija iz državnega proračuna zagotoviti 10 % sofinanciranje.

Dodatna sredstva iz naslova Evropskega načrta za oživitev gospodarstva so namenjena **ukrepu 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev** na 1. osi PRP 2007-2013 ter **ukrepu 321-Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo** na 3. osi PRP 2007-2013. Temu ustrezno je bil v letu 2009 prilagojen tudi PRP 2007-2013.

Preglednica 31: Finančni načrt po oseh PRP 2007-2013 za dodatna sredstva iz naslova Evropskega načrta za oživitev gospodarstva - SLOVENIJA

		Javna sredstva (€)		
OS		Skupaj (EKSRP + SI), €	Stopnja sofinanciranja EKSRP, %	Prispevek EKSRP, €
1. os	→ Konkurenčnost in prestrukturiranje	8.537.778	90	7.684.000
2. os	→ Okolje in izravnalna plačila	0	0	0
3. os	→ Diverzifikacija in kakovost življenja	4.268.889	90	3.842.000
4. os	→ Lokalne pobude	0	0	0
Tehnična pomoč		0	0	0
Skupaj		12.806.667	90	11.526.000

Vir: MKO

V sklopu podpor v okviru Načrta za oživitev gospodarstva na ukrepu 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev sta bila do konca leta 2012 namenjena dva javna razpisa. Skupaj je prispelo 76 vlog, od katerih jih je bilo odobrenih 51 s skupnim zneskom 7.091.712 € odobrenih sredstev. V sklopu drugega javnega razpisa, ki je bil objavljen v drugi polovici leta 2012, je za podpore namenjene »novim izzivom«, prispelo 13 vlog. Prve odločbe so bile izdane v januarju 2013.

Preglednica 32: Pregled stanja vlog in sredstev po upravičenih naložbah za področje »Novi izzivi« v okviru ukrepa 121 na dan 31. 12. 2012

Ukrep 121: NOVI IZZIVI_12. in 18e.JR / UPRAVIČENE NALOŽBE	Št. prejetih vlog	Št. odobrenih vlog	Celotna vrednost naložb, €	Znesek odobrenih sredstev, €	Izplačana sredstva (EKS RP+SI), €
1.1. Naložbe v samostojna skladišča za živinska gnojila ter nakup hlevske opreme namenjene izboljšanju skladiščenja živinskih gnojil	4	3	179.954	96.980	81.740
1.2. Nakup kmetijske mehanizacije in strojne opreme namenjene manjši porabi dušika ter minimalni obdelavi tal;	5	4	114.765	38.395	34.864
3.1. Naložbe v nakup in postavitve mrež proti toči	30	28	2.015.260	1.004.183	657.436
3.2. Naložbe v nakup in postavitve rastlinjakov in pripadajočo opremo	13	9	13.418.711	5.714.628	4.185.136
4.1. Naložbe v namakalno infrastrukturo na kmetijskih gospodarstvih, kamor spada tudi namakalna oprema, ki je lahko samostojna naložba, in v gradnjo pripadajočih vodnih virov	11	7	570.062	237.526	196.107
6. Naložbe v nakup in postavitve rastlinjakov in pripadajočo opremo	11	0			
13. Naložbe v namakalno infrastrukturo na kmetijskih gospodarstvih, kamor spada tudi namakalna oprema, ki je lahko samostojna naložba, in v gradnjo pripadajočih vodnih virov	2	0			
Skupna vsota	76	51	16.298.752	7.091.712	5.155.283

Vir: ARSKTRP in MKO

Doseganje ciljev:

Ciljna vrednost v okviru podpor namenjenih »novim izzivom« je 172 podprtih kmetijskih gospodarstev s skupnim obsegom naložb v višini 19.200.000 € sredstev. Do konca leta 2012 je bilo v okviru ukrepa 121 skupaj odobrenih 51 vlog oz. podprtih 50 kmetijskih gospodarstev (29,1 % raven doseganja cilja) s skupnim obsegom naložb v višini 16.298.752 € sredstev (84,9 % raven doseganja cilja).

Cilji v sklopu podpor namenjenih razvoju širokopasovnega interneta na podeželju so obrazloženi že v poglavju 2.3.3 v sklopu ukrepa 321-Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo.

3. FINANČNO IZVAJANJE PROGRAMA V LETU 2012

Preglednica 33: Finančna sredstva po ukrepih/oseh ter poraba sredstev do 31. 12. 2012 (v €)

Temeljni cilji		Letna plačila - leto 2012		Kumulativa plačila od leta 2007	
		EKSRP	SKUPAJ	EKSRP	SKUPAJ
OS 1 Izboljšanje konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva					
1.1.1	Usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu	0,00	0,00	11.279,95	15.039,98
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.2	Pomoč mladim prevzemnikom kmetij	5.533.810,24	7.379.746,99	25.554.489,60	34.074.175,25
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.3	Zgodnje upokojevanje kmetov	1.953.091,11	2.604.124,16	8.786.876,72	11.715.842,51
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	1.073.948,99	1.431.932,30	6.066.374,10	8.088.504,55
1.2.1	Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	16.401.257,17	21.010.058,28	54.974.893,29	72.269.411,00
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	1.311.527,09	1.748.702,82
1.2.2	Povečanje gospodarske vrednosti gozdov	1.260.912,37	1.704.660,67	13.631.365,63	18.200.098,06
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2.3	Dodajanje vrednosti kmet. in gozd. proizvodom	11.968.063,31	15.957.418,01	39.402.869,31	52.537.159,71
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	596.332,83	795.110,44
1.2.5	Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva	990.217,20	1.320.289,65	3.993.376,00	5.324.501,44
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.1	Izpolnjevanje standardov, temelječih na zakonodaji Skupnosti	0,00	0,00	31.360.818,59	41.814.413,28
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	31.360.818,59	41.814.413,28
1.3.2	Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane	64.294,39	85.726,00	149.351,02	199.135,55
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.3	Podpore skupinam proizvajalcev pri dejavnostih informiranja in pospeševanja prodaje	1.092.675,17	1.456.900,25	3.411.308,59	4.548.411,59
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.4.2	Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev	77.562,14	103.416,18	338.347,29	451.870,20
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
SKUPAJ OS 1		39.341.883,08	51.622.340,19	181.614.975,97	241.150.058,57
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	1.073.948,99	1.431.932,30	39.335.052,61	52.446.731,09

Temelini cilji		Letna plačila - leto 2012		Kumulativa plačila od leta 2007	
		EKSRP	SKUPAJ	EKSRP	SKUPAJ
OS 2 Podpiranje upravljanja z zemljišči in izboljšanje okolja					
2.1.1	Izravnalna plačila za območja z omejenimi možnostmi za kmet. dejavnost na gorskih območjih	33.705.554,56	42.130.863,47	161.235.445,70	201.518.180,15
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	39.636,57	49.545,79
2.1.2	Izravnalna plačila za območja z omejenimi možnostmi za kmet. dejavnost na obm., ki niso gorska	10.895.457,82	13.619.338,96	43.978.586,73	54.973.102,49
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	16.388,38	20.485,49
2.1.4	Kmetijsko okoljska plačila	30.937.832,80	38.675.267,97	157.583.041,78	197.048.286,45
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	-3.488,99	-4.361,26	416.717,51	521.029,15
SKUPAJ OS 2		75.538.845,18	94.425.470,40	362.797.074,22	453.539.569,09
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	-3.488,99	-4.361,26	472.742,46	591.060,43
OS 3 Izboljšanje kakovosti življenja in spodbujanje diverzifikacije gosp. dejavnosti					
3.1.1	Diverzifikacija v nekmetske dejavnosti	3.498.138,09	4.664.184,28	12.086.393,73	16.115.191,16
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
3.1.2	Podpore ustanavljanju in razvoju podjetij	5.812.644,36	7.750.192,66	25.108.512,81	33.478.017,66
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
3.2.1	Osnovne storitve za podeželsko gospodarstvo in prebivalstvo	0,00	0,00	0,00	0,00
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
3.2.2	Obnova in razvoj vasi	6.895.431,61	9.193.908,96	12.802.019,42	17.069.359,47
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
3.2.3	Ohranjanje in izboljšanje dediščine podeželja	1.647.059,36	2.196.079,17	3.167.407,67	4.223.210,32
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
SKUPAJ OS 3		17.853.273,42	23.804.365,07	53.164.333,62	70.885.778,61
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
OS 4 Leader					
4.1.1	Izvajanje lokalnih razvojnih strategij	3.155.058,88	3.943.823,51	9.573.214,41	11.966.518,09
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
4.2.1	Spodbujanje medregijskega in čezmejnega sodelovanja	82.426,94	103.033,67	153.653,92	192.067,41
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
4.3.1	Vodenje lokalnih akcijskih skupin in spodbujanje sodelovanja	547.066,38	683.832,97	2.099.977,03	2.624.971,17
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
SKUPAJ OS Leader		3.784.552,19	4.730.690,15	11.826.845,36	14.783.556,67
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
Tehnična pomoč		1.507.069,48	2.009.441,08	6.315.924,15	8.421.343,05
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
SKUPAJ PROGRAM		138.025.623,34	176.592.306,89	615.719.153,31	788.780.305,99
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	1.070.460,00	1.427.571,04	39.807.795,07	53.037.791,52

Vir: ARSKTRP in MKO

3.1 PREGLED ČRPANJA SREDSTEV PROGRAMA

3. 1. 1. Učinkovitost črpanja sredstev programa

Za izvedbo PRP 2007-2013 je načrtovanih 1.177.748.909,00 € sredstev. Sredstva so razdeljena med štiri osi: 1. os, 2. os, 3. os in 4. os LEADER ter na sklop Tehnične pomoči. 1. os je glede na celotni PRP 2007-2013 po načrtovanih sredstvih zastopana v 35,17 % deležu, 2. os je zastopana v 49,37 % deležu, 3. os v 11,57 % deležu, os LEADER v 2,87 % ter tehnična pomoč v 1,02 % deležu.

7. junija 2012 je bila s strani Evropske komisije potrjena peta sprememba PRP 2007-2013, ki vključuje tudi spremembe razpoložljivih sredstev po posameznih ukrepih 1., 2. in 3. osi. Prerazporeditev sredstev med ukrepi 4. osi ni bila predvidena. Razlogi za spremembo izhajajo iz spremenjenih potreb po sredstvih ter projekcijah porabe sredstev na posameznih ukrepih ob upoštevanju zastavljenih ciljev. Pri prerazporeditvah pa je šlo za prerazporeditev sredstev med ukrepi znotraj relevantne osi. V primeru 2. osi so se zmanjšana sredstva prenesla na 1. os. Tako je bilo za 1. os potrjeno zmanjšanje sredstev na ukrepih 111, 112, 113, 125, 132 in 142 ter povečanje razpoložljivih sredstev na ukrepih 121, 123 in 133.

Na področju 2. osi so se zmanjšala razpoložljiva sredstva na vseh ukrepih: 211, 212 in 214. Na ukrepih 211 in 212 se je znesek izplačil od leta 2007 do 2009 zmanjšal za 5 %. Ob prehodu na novo točkovanje kmetijskih gospodarstev v OMD v letu 2010 se porast izplačanih sredstev ni zgodil v pričakovanem obsegu. Ker se do konca tega programskega obdobja ne načrtuje sprememb pri izvajanju tega ukrepa, je bilo ugotovljeno, da bo na ukrepu drugače ostal znesek neporabljenih sredstev. Z letom 2010 se je zaključilo izvajanje SKOP in s tem izplačevanje pet letnih obveznosti, sprejetih še v preteklem programskem obdobju. Manj kmetijskih gospodarstev od pričakovanega se je odločilo za nadaljevanje izvajanja podukrepov KOP v sedanjem programskem obdobju. Kljub uvajanju enega novega podukrepa in dodatne vsebine pri podukrepu ekološko kmetovanje, se je na tem ukrepu ugotovil presežek sredstev, ki je bil prerazporejen na ukrepe 1. osi.

Na področju 3. osi je prišlo do povečanja sredstev na ukrepu 322 na račun zmanjšanja sredstev na ukrepu 323, ker je OU ugotovil, da bi večje učinke na izboljšanje kakovosti življenja na podeželju dosegli z izvedbo projektov na tem ukrepu.

V okviru navajanja podatkov o izplačilih v tem poročilu le-ta predstavljajo zneske, ki se jih redno poroča Evropski komisiji v okviru izjav o izdatkih.

Preglednica 34: Spremembe v višini razpoložljivih sredstev po relevantnih ukrepih v okviru 5. spremembe v primerjavi s 4. spremembo PRP 2007-2013

Ukrep	4. sprememba PRP 2007-2013	5. sprememba PRP 2007-2013	Razlika, €	Indeks spremembe
111	5.000.000	3.000.000	-2.000.000	60,00
112	46.421.330	45.921.330	-500.000	98,92
113	32.000.000	24.000.000	-8.000.000	75,00
121	103.006.275	133.406.275	30.400.000	129,51
123	93.171.965	95.785.193	2.613.228	102,80
125	38.000.000	29.000.000	-9.000.000	76,32
132	9.569.003	1.369.003	-8.200.000	14,31
133	5.619.268	12.819.268	7.200.000	228,13
142	1.471.537	1.171.537	-300.000	79,61
211	261.204.167	253.644.167	-7.560.000	97,11
212	50.123.803	48.683.803	-1.440.000	97,13
214	281.562.874	279.112.973	-2.449.901	99,13
322	30.259.000	33.259.000	3.000.000	109,91
323	14.709.000	11.709.000	-3.000.000	79,60

Vir: MKO in ARSKTRP

V spodnji preglednici je podan pregled razpoložljivih sredstev PRP 2007-2013 ter kumulativna vrednost izplačil do 31. 12. 2012 po posameznih oseh ter Tehnično pomoč. V vrednost izplačil so vključena tudi izplačila iz naslova sprejetih obveznosti iz Programa razvoja podeželja 2004-2006 in Enotnega programskega dokumenta 2004-2006. Največji del razpoložljivih sredstev iz PRP 2007-2013 je predviden za izvajanje ukrepov 2. osi, sledi 1. os in nato 3. os, najmanj sredstev pa je namenjenih osi LEADER ter Tehnični pomoči. Tudi izplačila sredstev upravičencem do 31. 12. 2012 so sledila v tem zaporedju. Do 31. 12. 2012 je bilo izplačanih 788.780.305,99 € oziroma 66,97 % razpoložljivih sredstev.

Preglednica 35: Črpanje razpoložljivih sredstev programa do 31.12.2012 (v €)

Osi	Razpoložljiva javna sredstva 2007-2013, €	Izplačila do 31.12.2012, €	Črpanje razpoložljivih sredstev, %
1. os	414.236.378,00	241.150.058,57	58,22
2. os	581.440.943,00	453.539.569,09	78,00
3. os	136.308.024,89	70.885.778,61	52,00
4. os	33.760.006,25	14.783.556,67	43,79
Tehnična pomoč	12.003.557,33	8.421.343,05	70,16
SKUPAJ	1.177.748.909,00	788.780.305,99	66,97

Vir: MKO in ARSKTRP

V nadaljevanju sledi pregled izplačil iz naslova PRP 2007-2013 po letih. Iz preglednice je razvidno, da se je nadaljevala rast izplačil na vseh štirih oseh in Tehnični pomoči. Največja rast v letu 2012 v primerjavi s predhodnim letom (indeks 2012/2011) je bila na 1. osi, saj so se zaključile večletne investicije in posledično vlaganje zahtevkov za izplačilo. Sledi rast izplačil na 3. osi, za katero so značilni tudi večletni projekti, in na 2. osi (izplačanih za dobrih 18 % več sredstev kot preteklo leto). Na 4. osi se je nadaljevala enakomerna rast izplačil.

Preglednica 36: Pregled izplačil iz naslova PRP 2007-2013 po letih (v €)

Osi	Izplačila					Indeks (12/11)
	2007	2008	2009	2010	2011	
1. os	40.409.442,83	29.241.526,79	40.173.667,85	47.749.797,56	31.953.283,35	161,6
2. os	0,00	110.764.680,00	94.555.159,64	73.943.265,55	79.850.993,50	118,3
3. os	0,00	1.888.593,31	11.097.035,79	14.589.793,77	19.505.990,67	122,0
4. os	0,00	0,00	963.165,60	4.486.231,11	4.603.469,81	102,8
Tehnična pomoč	0,00	1.251.137,76	1.751.405,16	1.646.044,95	1.763.314,10	114,0
SKUPAJ	40.409.442,83	143.145.937,86	148.540.434,04	142.415.132,94	137.677.051,43	128,3

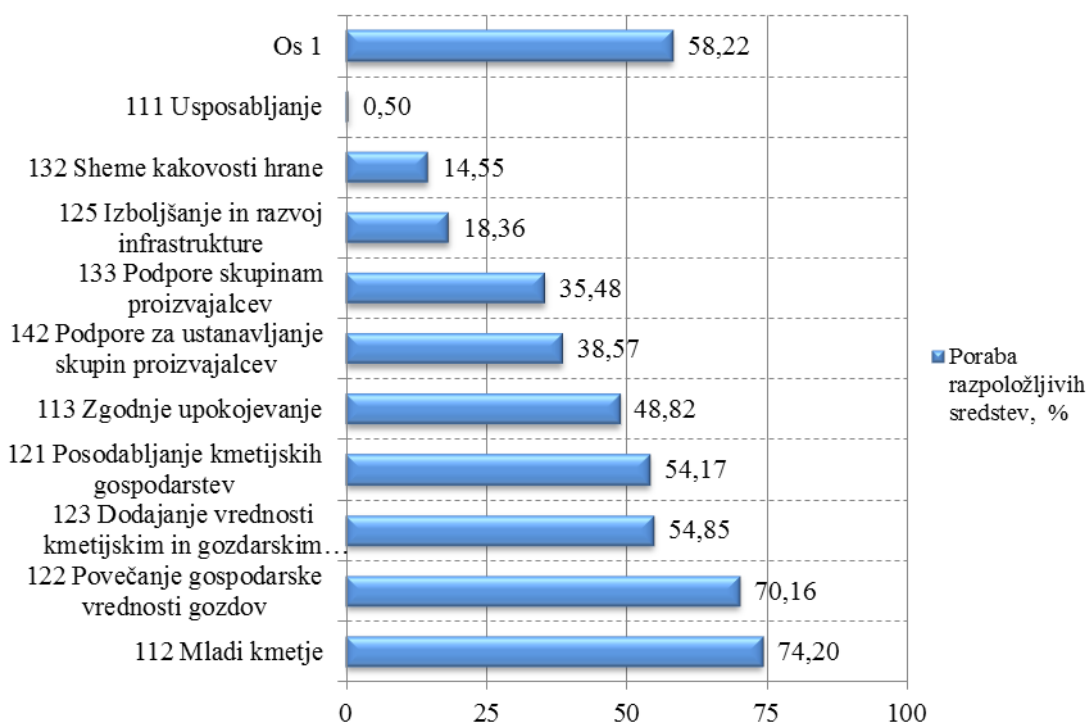
Vir: MKO in ARSKTRP

3. 1. 2. Učinkovitost črpanja sredstev pri ukrepih 1. osi

Za 1. os je namenjenih 35,17 % celotnih sredstev PRP 2007-2013. Razpoložljiva sredstva 1. osi v PRP 2007-2013 znašajo 414.236.378,00 €. Razmerje med sredstvi iz EKSRP in RS je 75:25, razen pri dodatnih finančnih sredstvih na podlagi Evropskega načrta za oživitev gospodarstva, prednostne naloge iz prvega odstavka 16a. člena Uredbe 1698/2005/ES za spodbujanje uvajanja novih proizvodov, tehnologij ali proizvodnih izboljšav na kmetijskih gospodarstvih ter stabilizacijo dohodkov na kmetijskih gospodarstvih, na ukrepu 121, kjer je razmerje med sredstvi EKSRP in RS opredeljeno 90:10.

1. os je razdeljena na enajst ukrepov. To so ukrepi 111, 112, 113, 121, 122, 123, 125, 131, 132, 133, 142. Ukrepi z največ načrtovanimi sredstvi v PRP 2007-2013 so: 121, 123, 112, 131 in 125. Ukrepi z najmanj načrtovanimi sredstvi v PRP 2007-2013 so: 142, 132 in 111. Ukrep 131 se v tem programskem obdobju ne izvaja, sredstva so se v celoti porabila za pokritje obveznosti, sprejetih v predhodnem programskem obdobju (PRP 2004–2006).

Slika 3: Črpanje razpoložljivih sredstev PRP 2007-2013 pri ukrepih 1. osi

Vir: MKO in ARSKTRP

Podrobnejši pregled izvajanja 1. osi pokaže, da je bilo do 31. 12. 2012 izplačanih 58,22 % razpoložljivih sredstev. Glede na delež izplačanih sredstev znotraj te osi je bilo največ izplačil iz naslova ukrepa 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev (30 %).

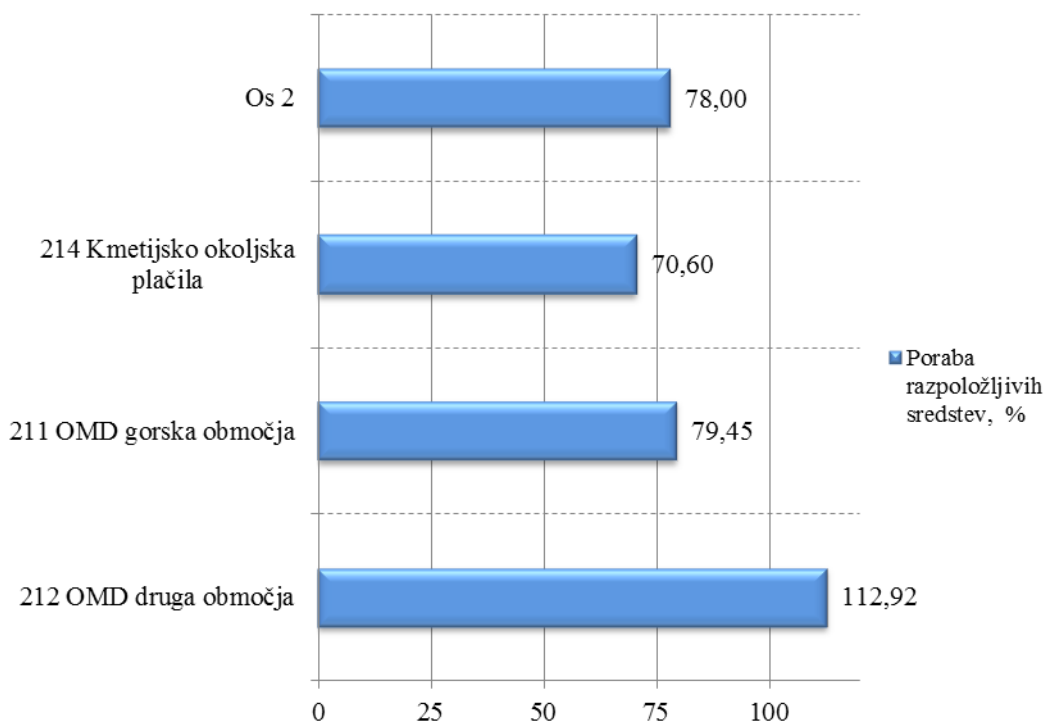
Primerjava izvajanja osi 1 s celotnim PRP 2007-2013 pokaže, da je bilo izvajanje 1. osi v povprečju v primerjavi s celotnim programom uspešno, vendar je treba poudariti, da so med posameznimi ukrepi zelo velike razlike. Najboljše črpanje razpoložljivih sredstev je pri ukrepih 112-Pomoč mladim prevzemnikom kmetij (74,20 %) in 122-Povečanje gospodarske vrednosti gozdov (70,16 %), najslabše pa pri ukrepih 111-USposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu (0,50 %) ter 132-Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane (14,55 %).

3. 1. 3 Učinkovitost črpanja sredstev pri ukrepih 2. osi

Razpoložljiva sredstva 2. osi v PRP 2007-2013 znašajo 581.440.943,00 €. Razmerje med sredstvi EKSRP in RS je 80:20. V okviru 2. osi se izvajajo trije ukrepi, 211, 212 in 214.

Podrobnejši pregled izvajanja 2. osi pokaže, da je bilo do 31. 12. 2012 izplačanih dobrih 78,00 % razpoložljivih sredstev. Največ je bilo izplačil za ukrep 212 (112,92 %), kjer so bila razpoložljiva sredstva že presežena, sledita ukrepa 211 (79,45 %) in 214 (70,60 %).

Slika 4: Črpanje razpoložljivih sredstev PRP 2007-2013 pri ukrepih 2. osi

Vir: MKO in ARSKTRP

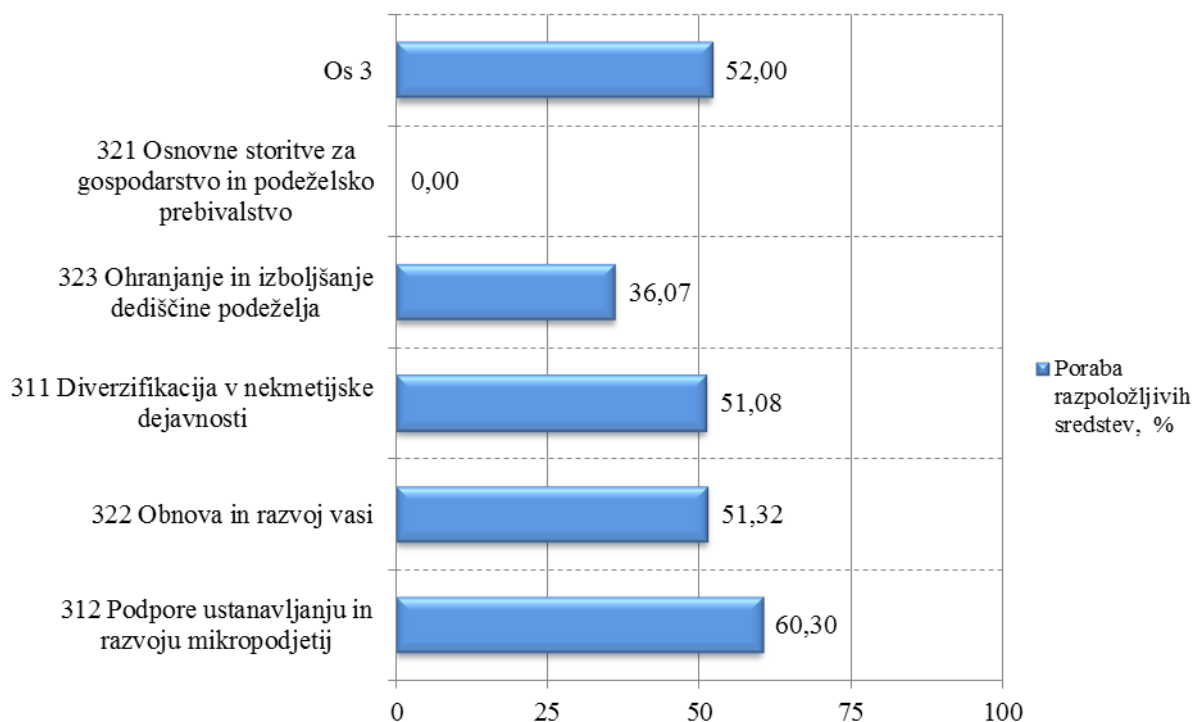
Primerjava izvajanja 2. osi s celotnim PRP 2007-2013 pokaže, da je bilo izvajanje 2. osi v povprečju v primerjavi s celotnim programom uspešno. 2. os je glede na ostale osi PRP 2007-2013 najbolj uspešna z vidika črpanja sredstev, saj je bilo upravičencem do 31. 12. 2012 izplačanih največ sredstev iz PRP 2007-2013 (57,50 % vseh izplačil), kar je moč pripisati dejstvu, da tu ne gre za investicijske projekte, pri katerih pride do črpanja sredstev šele po njihovem zaključku, ampak za redna letna izplačila na podlagi t.i. vlaganja zbirnih vlog.

3. 1. 4 Učinkovitost črpanja sredstev pri ukrepih 3. osi

Razpoložljiva sredstva 3. osi v PRP 2007-2013 znašajo 136.308.024,89 €. Razmerje med sredstvi iz EKS RP in RS je 75:25, razen pri dodatnih finančnih sredstvih na podlagi Evropskega načrta za oživitve gospodarstva, prednostne naloge iz prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES za namen razvijanja širokopasovnega interneta na podeželskih območjih v okviru ukrepa 321, kjer je razmerje med sredstvi EKS RP:RS opredeljeno 90:10.

V okviru 3. osi izvajamo pet ukrepov. To so ukrepi 311, 312, 321, 322 in 323. Ukrep z največ načrtovanimi sredstvi iz 3. osi v PRP 2007–2013 je ukrep 312, ukrep z najmanj načrtovanimi sredstvi v okviru 3. osi pa je ukrep 321.

Slika 5: Črpanje razpoložljivih sredstev PRP 2007-2013 pri ukrepih 3. osi

Vir: MKO in ARSKTRP

Podrobnejši pregled izvajanja 3. osi pokaže, da je bilo do 31. 12. 2012 izplačanih 52,00 % razpoložljivih sredstev. V letu 2012 je potekalo intenzivno vlaganje zahtevkov za izplačilo sredstev za zaključene investicije in posledično izplačevanje sredstev (s predhodnim letom se je obseg izplačil povečal za 22 % (indeks 2012/2011: 122)).

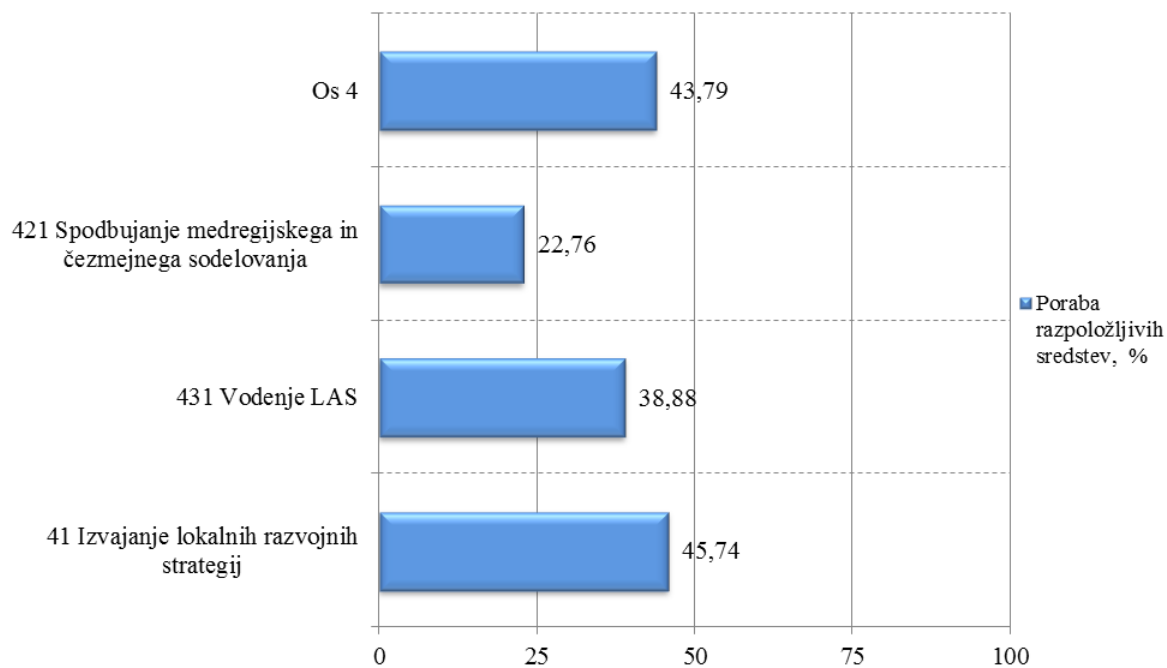
3. 1. 5 Učinkovitost črpanja sredstev pri ukrepih 4. osi

Razpoložljiva sredstva 4. osi - LEADER v PRP 2007-2013 znašajo 33.760.006 €, razmerje med sredstvi EKS RP in RS je opredeljeno na 80:20.

Podrobnejši pregled izvajanja 4. osi pokaže, da je bilo do 31. 12. 2012 v okviru celotne 4. osi izplačanih 43,79 % razpoložljivih sredstev. Največ izplačil je bilo namenjenih ukrepu 41, ki je namenjen izvajanju lokalnih razvojnih strategij ter ukrepu 431, ki vključuje vodenje lokalnih akcijskih skupin, animacijo območja ter pridobivanje strokovnih znanj. Črpanje sredstev v letu 2012 je bilo na podobni ravni kot predhodno leto (indeks izplačil 2012/2011: 102,8). Pri ukrepu 41 je bilo največ izplačil izvedenih iz naslova izvajanja podukrepa 413 (86,90 %), oziroma za projekte, povezane z izboljšanjem kakovosti življenja na podeželju. V letu 2012 se je okrepilo

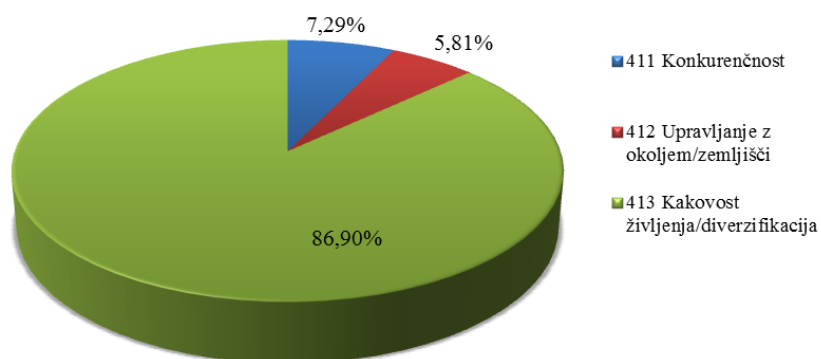
tudi črpanje razpoložljivih sredstev na ukrepu 421 (22,76 %), v primerjavi s predhodnim letom se je obseg črpanja sredstev povečal za dobrih 12 %.

Slika 6: Črpanje razpoložljivih sredstev PRP 2007-2013 pri ukrepih 4. osi

Vir: MKO in ARSKTRP

Slika 7: Razdelitev izplačil po podukrepih na ukrepu 41

Vir: MKO in ARSKTRP

3.2 PREGLED ČRPANJA LETNIH PRAVIC PORABE

Prispevek iz EKSRP, namenjen izvajanju ukrepov PRP 2007-2013, je ocenjen na 915.992.729 €. Ta znesek je razdeljen na letne pravice porabe, pri črpanju katerih velja pravilo N+2. Letni prispevek se nanaša na celotni program in ne na posamezne osi ali ukrepe.

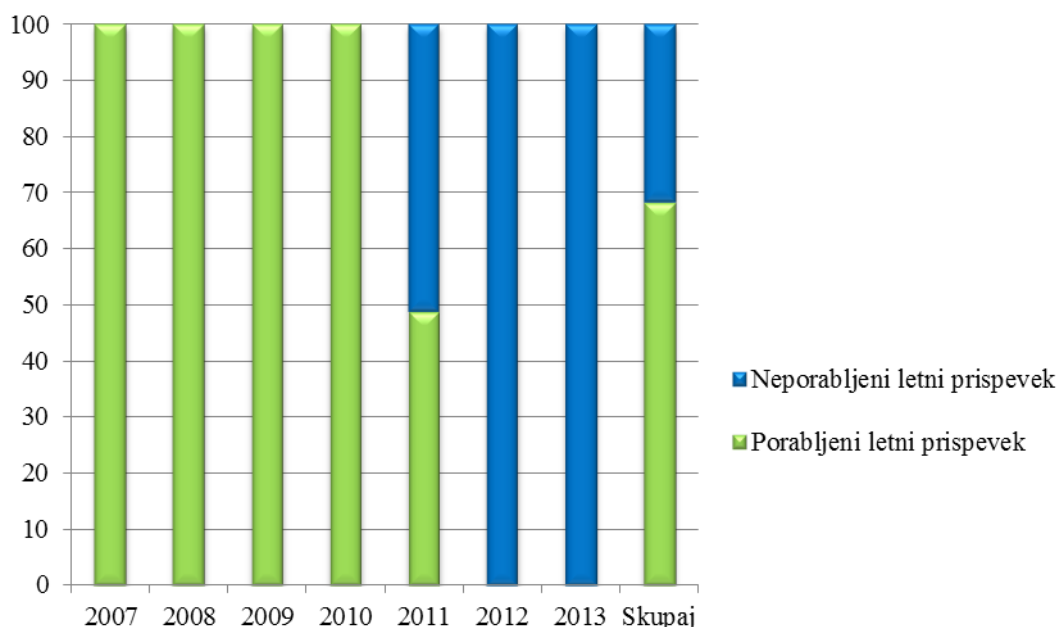
Preglednica 37: Letne pravice porabe (v €)

Leto	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	SKUPAJ
Skupaj EKSRP	149.549.387	139.868.094	136.508.049	134.100.946	124.076.091	118.858.866	113.031.296	915.992.729

Vir: PRP 2007-2013 (5. sprememba)

Do 31. 12. 2012 je Slovenija po podatkih Evropske komisije (vir: CIRCA: *EAFRD financial execution 68-852-13.docx*) počrpala 625.466.526 € sredstev iz EKSRP, kar pomeni, da smo v celoti počrpali letne prispevke za leta 2007, 2008, 2009, 2010 in 48,8 % letnega prispevka za leto 2011. V porabo letnega prispevka uvrščamo zneske izplačil, ki so bili povrnjeni s strani Evropske Komisije na podlagi posredovanih izjav o izdatkih in zneske treh prejetih avansov v vrednosti 64.119.491,03 €.

Slika 8: Poraba letnih prispevkov EKSRP do 31. 12. 2012, v %

Vir: CIRCA, MKO in ARSKTRP

3.3 DODATNA SREDSTVA IZ EVROPSKEGA NAČRTA ZA OŽIVITEV GOSPODARSTVA

V letu 2012 so v okviru Načrta za oživitev gospodarstva potekala izplačila le iz naslova ukrepa 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev, medtem ko izplačil na ukrepu 321-Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo še ni bilo.

Preglednica 38: Finančno izvajanje programa v zvezi z dejavnostmi, povezanimi z novimi izzivi in širokopasovno infrastrukturo

Os/ukrep	Prispevek EKSRP za obdobje 2009-2013	Letno plačilo v letu 2012	Plačilo od 1.1. 2009 do 31. 12. 2012
Os 1 Ukrep 121 Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	7.684.000	3.864.989,73	4.639.754,42
Skupaj os 1	7.684.000	3.864.989,73	4.639.754,42
Os 2			
Skupaj os 2	0	0	0
Os 3 Ukrep 321 Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo - Povezan s prednostnimi nalogami iz točk (a) do (f) prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES - Povezan s prednostnimi nalogami iz točke (g) prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES	3.842.000 0 3.842.000	0 0 0	0 0 0
Skupaj os 3	3.842.000	0	0
Os 4			
Skupaj os 4	0	0	0
Skupaj program - Povezan s prednostnimi nalogami iz točk (a) do (f) prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES = novi izzivi iz Pregleda SKP - Povezan s prednostnimi nalogami iz točke (g) prvega odstavka 16a Uredbe 1698/2005/ES = broadband / širokopasovni internet	11.526.000 7.684.000 3.842.000	3.864.989,73 3.864.989,73 0	4.639.754,42 4.639.754,42 0

Vir: MKO

4. POVZETEK SPROTNEGA VREDNOTENJA

4.1 UVOD

Sprotno vrednotenje je namenjeno izboljšanju kakovosti, učinkovitosti in uspešnosti izvajanja PRP 2007–2013. V nadaljevanju so podane izvedene aktivnosti vrednotenja v letu 2012 po posameznih sklopih.

4.2 SISTEM, VZPOSTAVLJEN ZA ZAGOTAVLJANJE SPROTNEGA VREDNOTENJA

V začetku leta 2010 je bila sklenjena štiriletna pogodba z neodvisnim izvajalcem vrednotenja. Sprotno vrednotenje v obdobju 2010–2013 opravlja podjetje OIKOS skupaj z nemškim partnerjem Policy Research & Consultancy Berghs and Issa Partnership Co., Bad Soden. Postopek izbora neodvisnega izvajalca vrednotenja je natančno opisan v Letnem poročilu o napredku za leto 2009. Izvajalec vrednotenja je dolžan pripravljati poročila v naslednjih časovnih rokih:

Vrsta poročila	Začetek vrednotenja	Zaključek vrednotenja
1. Poročilo strateškega spremljanja NSN 2007-2013	2010	1. 6. 2010
2. Poročilo vmesnega vrednotenja PRP 2007-2013	2010	30. 6. 2010
3. Poročilo sprotnega vrednotenja PRP 2007-2013	2011	1. 11. 2011
4. Poročilo sprotnega vrednotenja PRP 2007-2013	2012	1. 11. 2012
5. Poročilo sprotnega vrednotenja PRP 2007-2013	2013	1. 11. 2013

Za kvalitetno podporo izvajanju vrednotenja PRP 2007–2013 je bila vzpostavljena Usmerjevalna skupina za vrednotenje PRP 2007–2013, ki v okviru procesa izvajanja vrednotenja nudi strokovno podporo, nadzoruje kakovost in ustreznost vmesnih poročil ter potrjuje ustreznost končnih poročil vrednotenja. Člani Usmerjevalne skupine so tako pri sprotnem vrednotenju PRP 2007–2013 v letu 2012 sproti dopolnjevali predlagane metodologije in sodelovali pri vsebinskih vprašanjih, ob tem pa izvajalcu svetovali pri delu na kazalnikih ter pri pripravi anketnih vprašalnikov. To so le nekatere izmed aktivnosti, s katerimi smo poskušali usmerjati in olajšati delo izvajalcu vrednotenja, kljub temu pa so se na strani izvajalca pojavile težave pri upoštevanju dogovorjenih rokov.

Izkušnje, pridobljene pri pripravi dosedanjih poročil o vmesnem in sprotnem vrednotenju, so pokazale potrebo po optimizaciji sistema sprotnega vrednotenja. Do konca februarja 2012 se je z izvajalcem sprotnega vrednotenja pripravil dogovorjen načrt vrednotenja z dogovorjenimi roki za oddajo, tako vmesnih kot zaključenih poročil.

4.3 DEJAVNOSTI VREDNOTENJA V LETU 2012

V letu 2012 so aktivnosti vrednotenja zajemale pripravo Poročila o sprotnem vrednotenju PRP 2007–2013 v letu 2012, pripravo Poročila o strateškem spremljanju Nacionalnega strateškega načrta razvoja podeželja 2007–2013 v letu 2012, Monitoring gibanja populacije ptic kmetijske krajine v letu 2012 in Letno poročilo o napredku za leto 2011.

- **Poročilo o sprotnem vrednotenju PRP 2007-2013 v letu 2012**

Poročilo o sprotnem vrednotenju PRP 2007–2013 v letu 2012 je zajemalo obdobje izvajanja programa od začetka izvajanja programa do 31. 12. 2011. Z izvajalcem vrednotenja je bil pred začetkom izvedbe postavljen načrt vrednotenja z naslednjimi tematskimi sklopi:

- Geografski vidiki dosedanjega izvajanja PRP 2007–2013;
- Primerjava ukrepov PRP 2007–2013 in strukturne politike;
- Metodologija in izračun kazalnikov vpliva PRP 2007–2013;
- Metodologija in izračun kazalnika vpliva Kakovost življenja in
- Inovativnost ukrepov PRP.

Glavne ugotovitve po tematskih sklopih v okviru tem sprotne vrednotenja v letu 2012 so sledeče:

Geografski vidiki dosedanjega izvajanja PRP 2007–2013

Opravljen analiza ocenjenega potenciala, ki ga izkazuje posamezen ukrep, je pokazala, da se ugotovljeno razmerje na nivoju posameznega ukrepa med različnimi ukrepi bistveno razlikuje in se pogosto razlikuje od razmerja, opredeljenega na podlagi dosedanjega izvajanja PRP 2007–2013. Razhajanja med potencialnim oziroma »teoretičnim« in »dejanskim« izvajanjem PRP so posledica različnih dejavnikov (od zainteresiranosti in finančne zmožnosti koristnikov, zahtevnosti razpisnih pogojev, kakovosti dela promotorjev PRP 2007–2013 na terenu, do pomanjkljivih podatkov za natančnejšo opredelitev potenciala). Vrednotenje je pokazalo, da je razmerje med deležem potrebnih sredstev na ravni celotnega programa med Vzhodno in Zahodno Slovenijo ocenjen na razmerje 72 : 28. Vendar pa je pri uporabi tega podatka potrebno biti previden, saj je bila ocena potenciala na nivoju posameznega ukrepa izvedena na podlagi različnih podatkov in različno natančnih podatkov ter različno postavljenih kriterijev. Zato so ustrezni le rezultati na ravni posameznega ukrepa in ne posamezne osi ali celotnega programa.

Primerjava ukrepov PRP 2007–2013 in strukturne politike

Izvedla se je analiza sinergij možnih financiranj za aktivnosti različnih ciljnih skupin, ki živijo na podeželju, iz različnih evropskih politik. Izvajanje PRP 2007–2013 (4. sprememba) se je tako primerjala s Kohezijsko politiko in Operativnim programom za razvoj ribištva v Republiki Sloveniji 2007–2013 (OP ribištvo).

Kohezijska politika se v Sloveniji izvaja v okviru treh operativnih programov: Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013 (v nadaljevanju: OP RR), ki črpa sredstva iz Evropskega sklada za regionalni razvoj; Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013 (v nadaljevanju: OP RČV), ki črpa sredstva iz Evropskega socialnega sklada, in Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007–2013 (v nadaljevanju: OP ROPI), ki črpa sredstva iz Kohezijskega sklada in Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Ugotovitve izvajalca vrednotenja so bile, da so si ukrepi PRP 2007–2013 ob primerjavi z drugimi ukrepi le redkokdaj tako zelo podobni, da bi lahko prišlo do izpodrivanja. Večinoma se dopolnjujejo, saj lahko npr. ciljna skupina, ki izvede ukrep PRP, kasneje vstopi v neki ukrep OP RR in obratno, tako lahko na ta način pride do sinergij. Številni ukrepi pa so med seboj povezani le posredno, na dolgi rok.

Ključne sinergije ukrepov so možne na področju usposabljanja, izobraževanja in zaposlovanja. Ukrep 111, ki se je do sedaj slabo izvajal, bi lahko črpal izkušnje iz ukrepov OP RČV, ne nazadnje ga pogosto izvajajo iste izobraževalne organizacije. Na ukrepe OP RČV za usposabljanje pa bi se lahko usmerile tiste ciljne skupine, ki niso končni upravičenci ukrepa 111 – torej vsi, ki se ne ukvarjajo s kmetijstvom in niso lastniki gozdov.

Medtem ko so naložbe za prestrukturiranje fizičnega kapitala pri PRP ozko usmerjene v zasebni sektor, so naložbe v okviru večine ukrepov OP RR in OP ROPI usmerjene v izgradnjo infrastrukture večjega obsega, za večje število partnerjev in bolj odprtega značaja – ne ravno javnega, ampak z možnostjo vključitve oz. uporabe s strani številnih drugih organizacij zelo raznovrstnih organizacijskih oblik in dejavnosti.

OP RČV, še bolj pa OP RR, imata številne ukrepe za spodbujanje raziskav, razvoja in konkurenčnosti – ne le sredstva, namenjena samim raziskavam, ampak tudi za naložbe v gospodarsko-logistične centre, raziskovalne inštitucije, tehnološke parke, inkubatorje. Pri številnih ukrepih upravičenci PRP 2007–2013, ki se ukvarjajo s pridelavo, predelavo in trženjem kmetijskih proizvodov, niso upravičeni do vključitve v ukrepe OP RČV in OP RR, številni so tudi premajhni za sodelovanje pri izvedbi take infrastrukture. Ne glede na to pa rezultati teh ukrepov – torej gospodarsko-logistični centri, raziskovalni centri, tehnološki parki ipd. predstavljajo priložnost za mreženje upravičencev, povezovanje in prodajo bliže urbanim središčem, saj se lahko vključijo neposredno v delovanje ali se pridružijo kateremu od članov.

Tudi na področju kakovosti življenja se številni ukrepi lahko kakovostno povezujejo. Izpostaviti velja možnost sodelovanja nevladnih organizacij pri promociji PRP 2007–2013 in njegovih ciljev, vključevanju posameznikov v družbo, podporo ekološkemu kmetovanju in ohranjanju narave.

Metodologija in izračun kazalnikov vpliva

V okviru poročila je izvajalec vrednotenja pregledal metodologijo za vse kazalnike vpliva in podal predloge za nadaljnji izračun kazalnikov. Prav tako je podal ugotovitve, ali je kazalnike mogoče izračunati na način, da se prikažejo neto učinki PRP. Kjer to ni bilo mogoče, je izvajalec vrednotenja opredelil, kateri podatki bi bili potrebni, da bi bil tak izračun mogoč oz. predlagal drugačne metode izračuna. Podrobneje so vsebine predstavljene v poglavju 4.6.

Metodologija in izračun kazalnika vpliva Kakovost življenja

Glede na ključne ugotovitve opravljenih analiz se ocenjuje, da ima izvajanje PRP 2007–2013 bistven pozitiven vpliv na izbrane kazalnike za spremljanje vplivov na kakovost življenja na podežlju. S pomočjo analize podatkov o dosedanjem izvajanju PRP 2007–2013, izvedbe anket ter študije primerov so bila podana ključna priporočila za nadaljnje spremljanje vplivov izvajanja PRP 2007–2013 na kakovost življenja na podežlju preko izbranega nabora kazalnikov.

Inovativnost ukrepov PRP 2007–2013

Analiza je pokazala, da so najbolj inovativni prejemniki tisti, ki so bodisi usmerjeni v nišne storitve in proizvode ali pa so se uspešno diverzificirali v medsebojno povezane dejavnosti, skrbijo za prenos znanja in dejavnosti na potomce ter jih z manjšimi odgovornimi nalogami že med šolanjem vključujejo v dejavnosti. Sodelovanje med različnimi akterji na podežlju, tudi s konkurenčnimi upravičenci, predstavlja velik potencial za inovativnost, pri čemer je informiranost o vsebinah ukrepov, možnostih sodelovanja, novi kmetijski politiki ipd. eden od ključnih dejavnikov uspeha.

- **Poročilo o strateškem spremljanju Nacionalnega strateškega načrta razvoja podeželja 2007–2013 v letu 2012**

Poročilo o Strateškem spremljanju Nacionalnega strateškega načrta razvoja podeželja 2007–2013 v letu 2012 je bilo pripravljeno v skladu s 13. členom Uredbe Sveta ES št. 1698/2005 in smernicami Guidance Note: Strategic Monitoring Report in zajema obdobje izvajanja od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2011. Dne 26. 9. 2012 je bilo poročilo poslano na Evropsko Komisijo, končno dopolnjeno poročilo pa z dnem 19. 11. 2012. Iz poročila izhaja, da se približujemo zastavljenim ciljem iz Nacionalnega strateškega načrta. Pregled nad izvajanjem programa je pokazal, da večina ukrepov sledi zastavljenim ciljem, najbližje na področju izvajanja druge osi, pri nekaterih pa se je izkazalo, da je črpanje razpoložljivih sredstev slabše in da so potrebne korekcije nekaterih kazalnikov.

- **Monitoring splošno razširjenih vrst ptic v letu 2012 za določitev slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine**

Za potrebe vrednotenja vplivov izvajanja PRP 2007-2013 tovrstno študijo pripravlja izbrani izvajalec – Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS - BirdLife Slovenia).

Slovenski indeks ptic kmetijske krajine (SIPKK) je znašal za leto 2012 83,4 % (glede na leto 2008), kar je nekoliko bolje (za 0,7 %) kot v letu 2011.

Relativno strm upad populacij ptic kmetijske krajine je značilen za vso Evropo in je v večini primerov neposredna posledica intenzifikacije kmetijstva. Nujno so potrebne raziskave vzrokov za ta upad (vzroki so vrstno specifični), potrebno pa je tudi nadaljevati časovno serijo monitoringa ptic kmetijske krajine.

- **Letno poročilo o napredku za leto 2011**

Kot del sprotnega vrednotenja PRP 2007–2013 ali pa vsaj kot podatkovno osnovo sprotne vrednotenju lahko upoštevamo tudi Letno poročilo o napredku za leto 2011, ki ga je najprej potrdil OU, nato pa je bil posredovan NO, ki ga je na svoji seji 25. 5. 2012 tudi potrdil. Na Letno poročilo smo s strani NO prejeli nekaj manjših pripomb, katerim smo Letno poročilo tudi prilagodili. V skladu s Smernicami za vrednotenje je bilo dne 15. 6. 2012 Letno poročilo o napredku skupaj s tabelami za spremljanje posredovano Evropski Komisiji. Z dnem 29. 6. 2012 je EK podala izjavo o sprejemljivosti poročila. Končno poročilo je bilo s strani EK potrjeno 10. 8. 2012.

4.4 ZBIRANJE PODATKOV TER POVEZOVANJA V OMREŽJE S STRANI OSEB, KI SODELUJEJO PRI VREDNOTENJU

Zbiranje podatkov za sprotno vrednotenje poteka na več nivojih. Za pridobitev podatkov iz računalniških aplikacij ARSKTRP je zadolžena Skupina za spremljanje in analize v okviru MKO. Večina podatkov o vlogah na razpise je pridobljenih iz elektronskih podatkovnih baz, ki jih iz zajema IT aplikacije kreirajo na ARSKTRP. Aplikacije so oblikovane v skladu s Priročnikom za spremljanje izvajanja ukrepov PRP 2007–2013, ki ga je sprejel OU, tako da so v njej vključeni vsi podatki iz vlog, ki so potrebni za pripravo kazalnikov, predvidenih v CMEF. Podatki o ukrepih LEADER se zbirajo na MKO.

Podatke o napredku pri gospodarjenju upravičencev se pridobivajo s pomočjo poročil o kazalnikih gospodarjenja, ki so jih prejemniki sredstev dolžni pošiljati še pet let po zadnjem izplačilu sredstev. MKO je pripravil vprašalnike za vsak ukrep posebej, ti so na voljo na spletni strani ARSKTRP, tako da lahko vlagatelji, skladno z razpisnimi pogoji, vsako leto ustrezno poročajo. V okviru poročanja prejemniki sredstev na investicijskih ukrepih pošiljajo tudi podatke iz knjigovodstva po metodologiji FADN, in to v primeru, ko ne vodijo drugih uradnih oblik knjigovodstva. Napredek se oceni s primerjavo med podatki iz vlog, ki povzemajo stanje pred naložbo, in podatki iz prejetih poročil.

Podatke pridobivamo tudi s sodelovanjem z drugimi vladnimi in nevladnimi institucijami. Tako je v zbiranje podatkov glede kakovosti voda in površin visoke naravne vrednosti vključena Agencija RS za okolje, podatke o bilanci hranil v tleh zagotavlja Kmetijski inštitut Slovenije, spremljanje obsega populacij ptic kmetijske krajine kot kazalnika biodiverzitete pa izvaja Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije. Pomemben vir podatkov so tudi Poročila o stanju kmetijstva, živilstva in gozdarstva, ki jih vsako leto pripravlja Kmetijski inštitut Slovenije, ter podatki Statističnega urada RS, ki so na voljo na njihovem portalu SI-STAT. Zelo pomembne informacije za upravljanje PRP 2007–2013, kakor tudi za pripravo programa razvoja podeželja po letu 2013, pa prinaša Popis kmetijskih gospodarstev, ki ga je SURS nazadnje opravil v letu 2010, glavne analize pa so bile narejene v letu 2012.

4.5 MREŽNE AKTIVNOSTI SODELUJOČIH V PROCESU VREDNOTENJA

V okviru mrežnih aktivnosti v procesu vrednotenja so bili izvedeni naslednji dogodki:

Agencija RS za okolje in Kmetijski inštitut Slovenije sta dne 4. 4. 2012 izvedla **predstavitev kmetijsko-okoljskih kazalcev**. Namen predstavitve je bil informiranje, obveščanje in ozaveščanje javnosti o stanju v okolju.

Dne 14. 5. 2012 sta avstrijsko Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo, okolje in vodo in Evropska evalvacijska mreža organizirala delavnico z vidika priprav na PRP 2014–2020, ki se jo je udeležil predstavnik MKO. Osredotočena je bila na dobre prakse pri izvajanju sprotnega vrednotenja programov razvoja podeželja 2007–2013 v državah članicah ter na pomoč pri oblikovanju zahtevanega **evalvacijskega načrta bodočega programa 2014–2020**, ki bo obvezen del novega programa.

Dne 26. 9. 2012 se je v Piranu izvedla 3-dnevna delavnica **o modeliranju politike razvoja podeželja** v okviru mednarodnega EU projekta CAPRI RD, na kateri so sodelovali tudi predstavniki MKO. Slovenski partner v projektu je Biotehniška fakulteta UL. V projektu so si zastavili za nalogo izgraditi orodje, ki bi omogočalo simulacijo in presojo ukrepov prvega in drugega stebra SKP. Na delavnici so predstavili in testirali modelno orodje, ki združuje regionalne modele splošnega ravnovesja (rCGE) in modele parcialnega ravnovesja CAPRI.

Dne 8. in 9. 10. 2012 je bila v Budimpešti organizirana delavnica Ekspertne skupine za vrednotenje programov razvoja podeželja (Evaluation Expert Committee) z naslovom **Ciljno upravljanje s podatki v luči vrednotenja programov razvoja podeželja**. Namen delavnice je bila izmenjava izkušenj in razprava, ki pripomore k boljši pripravi ustreznih podlag in okvirja za upravljanje s podatki v novem programskem obdobju, zlasti v navezavi na aktivnosti predhodnega vrednotenja in pripravo načrta vrednotenja. MKO in izvajalec vrednotenja PRP 2007–2013 (Oikos) sta na omenjeni delavnici predstavila primer dobre prakse in sistem pri upravljanju s podatki PRP 2007–2013.

Dne 22. 10. 2012 je bila organizirana **delavnica fokusne skupine v letu 2012**, na kateri so sodelovali deležniki, ki se ukvarjajo z vrednotenjem - predstavniki organa upravljanja, plačilne agencije, nadzornega odbora, strokovnjaki in evalvatorji). Fokusno skupino je vodila regionalna strokovnjakinja Evropske mreže za vrednotenje razvoja podeželja, namenjena pa je bila naslednjim temam: spremljanje in vrednotenje PRP na poti od obstoječega k novemu programskemu obdobju, kako dobro so deležniki na področju razvoja podeželja nanje pripravljeni, kakšne so posledice za sprotno in naknadno vrednotenje PRP 2007–2013 ter kakšne za predhodno vrednotenje PRP 2014–2020. Ugotovitve iz delavnice so bile analizirane in predstavljene Evropski komisiji in Ekspertni skupini za vrednotenje programov. Rezultate diskusije je Evaluation Helpdesk analiziral, jih primerjal z rezultati drugih držav članic ter jih predstavil Evropski komisiji ter Ekspertni skupini za vrednotenje programov razvoja podeželja.

Dvodnevna delavnica na temo **Uporaba in raba izhodiščnih kazalnikov za razvoj podeželja** je potekala 15 in 16. novembra 2012 v Lizboni v organizaciji Evropske mreže za vrednotenje in Evaluation Helpdeska.

4.6 NASTALE TEŽAVE IN POTREBA PO DODATNEM DELU

V okviru opravljenega vmesnega vrednotenja PRP 2007–2013, ki ga je v letu 2010 za MKO izvedel zunanji izvajalec, Oikos d.o.o., je bilo ugotovljeno, da na podlagi obstoječih metodologij in zbranih podatkov ni mogoče izračunati neto vpliv PRP 2007–2013, kot izhaja iz navodil skupnega spremljanja in vrednotenja (CMEF – Common Monitoring and Evaluation Framework).

V tem času je Evropska evalvacijska mreža za razvoj podeželja izdala nekaj napotkov za izračunavanje in spremljanje kazalnikov, ki naj bi olajšali izračunavanje neto vplivov - 7 kazalnikov vpliva, s katerimi se vrednoti vpliv programov razvoja podeželja, v PRP 2007–2013 pa sta tem kazalnikom dodana še 2, specifično slovenska, kazalnika vpliva.

Izhodiščna vrednost kazalnikov vpliva in metodologija njihovega izračuna so bili za PRP 2007–2013 določeni v času priprave PRP. MKO je pripravilo priročnik za spremljanje izvajanja ukrepov PRP 2007–2013, vendar v njem metodologija za izračun kazalnikov vpliva ni zajeta.

V okviru sprotne vrednotenja v letu 2012 je bila ena izmed nalog izvajalca sprotne vrednotenja, Oikos d.o.o. pregled metodologije za vse kazalnike vpliva in podajanje predlogov za nadaljnji izračun kazalnikov. Namen je bil opredeliti, ali je kazalnike mogoče izračunati tako, da bi pokazali neto učinek PRP 2007–2013. Kjer to ni mogoče, pa da poda opredelitev, kateri podatki bi bili potrebni, da bi bil tak izračun mogoč oziroma predlaga drugačne metode izračuna.

Ugotovitve o posameznih kazalnikih vpliva so naslednje:

Kazalnik »gospodarska rast« je zajemal celotno gospodarsko rast v Sloveniji in zato ni bil primeren, saj je delež prispevka končnih prejemnikov sredstev PRP 2007–2013 h gospodarski rasti Slovenije zelo majhen. Predlagan je drugačen pristop, po katerem bi vrednost kazalnika izračunali iz podatkov o BDV sofinanciranih naložb oziroma aktivnosti ukrepov in jo preračunali v PPS (Purchasing Power Standard oz. standard kupne moči), kar bi omogočilo primerljivost z drugimi državami članicami.

Kazalnik »ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev« je metodološko ustrezen in dovolj dobro zajame vplive PRP 2007–2013. Zaradi spremenjenega spremljanja statističnih podatkov primerljivost podatkov po letih ne bo možna, zato izvajalec vrednotenja predlaga, da se kazalnik v prihodnje opusti.

Metoda za izračun **kazalnika »ustvarjanje delovnih mest«** je ustrezna. Ciljna vrednost je izrazito previsoka in glede na dosedanje trende izvajalec vrednotenja predlaga novo ciljno vrednost.

Dosedanje izračunavanje **kazalnika »produktivnost dela«** je temeljilo na izračunu na podlagi podatkov o spremembi BDV in številu delovnih mest pri posameznem prejemniku ukrepov osi 1, pri spremljanju na nacionalni ravni pa se je upoštevalo tudi ukrepa 311 in 312. Metoda je primerna glede na slovenski kontekst, izvajalec vrednotenja pa predlaga, da se metodo dopolni z ločenim spremljanjem produktivnosti dela po dejavnostih. Predlagana je tudi nova ciljna vrednost za povečanje produktivnosti pri končnih prejemnikih sredstev iz kmetijske dejavnosti in pri končnih prejemnikih sredstev iz živilske dejavnosti.

Metoda izračunavanja **kazalnika »indeks indikatorskih vrst ptic kmetijske krajine«** je ustrezna z vidika spremljanja ptic kmetijske krajine celotne Slovenije, vendar jo je treba nadgraditi – kombinirati podatke monitoringa s podatki o kmetijskih površinah, dejansko vključenih v os 2, ki jih zbira ARSKTRP, ter z regresijsko analizo oceniti možne razlike med površinami, vključenimi v PRP 2007–2013, in preostalimi za vsako posamezno vrsto, skupine vrst ter za celotno skupino indikatorskih vrst kmetijske krajine. Zaradi kratkega časovnega obdobja trenda indeksa še ni mogoče točno opredeliti, zato tudi ni mogoče izračunati ciljne vrednosti – 50-odstotnega obrata trenda. Posledično izvajalec vrednotenja predlaga, da se ciljna vrednost opredeli le kot zmanjšanje trenda upadanja znotraj programskega obdobja, izkušnje in podatke pa uporabi za oceno trenda, ki bo podlaga za izračun ciljne vrednosti za prihodnje programsko obdobje.

Kazalnik »kmetijske in gozdne površine visoke naravne vrednosti (HNV)« se v Sloveniji spremlja za kmetijske površine; spremlja se kot eden od kazalcev stanja okolja ARSO. Metoda je ustrezna, da pa bi z njo lahko zajeli neto vpliv PRP 2007–2013, jo je treba prilagoditi, in sicer z izračunom površin HNV, vključenih v os 2 PRP 2007–2013 (pri ukrepu 214 le v podukrepe, usmerjene v ohranjanje biotske pestrosti). Izračun je pokazal, da je bilo leta 2011 79,57 % vseh območij HNV vključenih v PRP 2007–2013.

Kazalnik »bilanca dušika v kmetijstvu« spremlja ARSO v okviru kazalcev stanja okolja in temelji na metodologiji OECD, ki je tudi podlaga za smernice CMEF. Izvajalec vrednotenja ocenjuje, da metoda ni primerna za spremljanje vplivov PRP 2007–2013, ker imajo dejavnosti, ki sodijo v I. steber kmetijske politike, veliko večji vpliv na bilanco dušika, tako da o vplivu PRP ni mogoče sklepati niti posredno. Predlagana sta dva pristopa, ki se razlikujeta predvsem po zahtevnosti izvedbe: prvi, natančnejši, a zahtevnejši, je zaveza za izdelavo in sporočanje gnojilnih načrtov za vse prejemnike sredstev ukrepov PRP 2007–2013, usmerjenih v kmetijstvo, in ocena na podlagi podatkov iz načrtov, drugi pa je izbor pilotnega območja z velikim deležem površin, vključenih v PRP 2007–2013, kjer bi se z anketami spremljalo kmetijsko prakso končnih prejemnikov in rezultate primerjalo s celotnim kazalnikom.

Kazalnik »vnos hranil v tla« se navezuje na spremljanje vnosa mineralnih gnojil v tla in ga trenutno spremlja SURS. Za izračun neto vplivov PRP 2007–2013 bi bilo mogoče uporabiti enak anketni vprašalnik, kot ga uporablja SURS, vendar glede na to, da je vpliv PRP 2007–2013 v primerjavi z izvajanjem I. stebra verjetno zelo majhen in da se kazalnika do sedaj ni spremljalo, izvajalec vrednotenja predlaga, da se ga opusti.

Kazalnik »prispevek k boju proti podnebnim spremembam« je bil zastavljen v obliki dveh kazalnikov – kot podatek o količini energije iz obnovljivih virov iz gozdarstva in kmetijstva, ki ju spremlja SURS. Izvajalec vrednotenja ocenjuje, da taka metoda ni ustrezna, saj ne omogoča rednega spremljanja in primerjave vrednosti kazalnika, ki bi omogočili primerjavo in ugotavljanje vplivov PRP 2007–2013, zato je bilo predlagano, da se kazalnik spremlja na podlagi podatkov o odobrenih naložbah, in sicer podatkov o kapaciteti, nazivni moči (v vlogi) in količini proizvedene energije podprtih naložb.

Ključna omejitev za spremljanje vplivov **kazalnika »kakovost življenja na podeželju«** izhaja iz lokalne usmerjenosti izvedenih operacij ukrepov osi 3 in 4 ter njihove prostorske razpršenosti. Izvajalec vrednotenja ocenjuje, da je posledično spremljanje vplivov mogoče le prek izvedbe anket za upravičence podprtih projektov, na drugi strani pa tudi anket za prebivalce naselij, v katerih so se izvedli podprti projekti/naložbe. Podano je bilo priporočilo, da se tovrstne podatke zbira tudi preko letnih poročil upravičencev iz ukrepov 322 in 323 ter letnih poročil LAS-ov, ki morajo podatke pridobiti tudi od končnih prejemnikov podprtih projektov/naložb. Statistični podatki oziroma kazalniki, ki se spremljajo v povezavi s kakovostjo življenja na državni/regionalni in lokalni ravni, niso primerni, saj ne omogočajo opredelitve neto učinkov izvajanja PRP 2007–2013. Uporabljeni metodološki pristopi za pridobitev podatkov so se izkazali za ustrezne.

5. UKREPI ORGANA UPRAVLJANJA IN NADZORNEGA ODBORA, NAMENJENI ZAGOTAVLJANJU KAKOVOSTI IN UČINKOVITOSTI IZVAJANJA PROGRAMA

5.1 UKREPI SPREMLJANJA IN VREDNOTENJA

5.1.1 Organ Upravljanja

OU je odgovoren za učinkovito, smotno in pravilno vodenje in izvajanje PRP 2007-2013 v skladu z določili 75. člena Uredbe 1698/2005 ter za druge organizacijske naloge.

OU v letu 2012 ni zaznal večjih težav pri vodenju programa. Pravne, organizacijske in finančne podlage so bile postavljene ustrezno, kar je omogočalo tekoče izvajanje programa. Sistem koordinacije in spremljanja izvajanja zagotavlja vse potrebne informacije za pravočasno, ustrezno in učinkovito ukrepanje v primeru zaznanih težav.

Glede na ugotovljeno visoko stopnjo napake za ukrepe 2. osi že v letu 2010 in 2011 je tekom leta 2012 OU obravnaval razloge za pojavljanje nepravilnosti pri prejemnikih sredstev EKSRP. Izdelana je bila analiza vzrokov za visoke stopnje napake. V tem okviru je bilo uvedenih več popravljalnih ukrepov.

V letu 2012 se je OU sestal na šestih sejah, od tega je bilo pet rednih in ena dopisna seja.

Na 17. seji 23. 2. 2012 je OU obravnaval finančno poročilo o izvajanju PRP 2007-2013 do 31. 12. 2011, problematiko poročanja prejemnikov sredstev o sofinanciranih projektih, potrdil poročilo o kršitvah ter katalog kršitev za ukrepe 4. osi ter se seznanil z informacijo o sprejetih uredbah za izvajanje PRP 2007-2013.

Na 18. seji 24. 04. 2012 je OU obravnaval poročilo o rezultatih poročanja prejemnikov sredstev o sofinanciranih projektih, obravnaval problematiko pravočasnega vlaganja zahtevkov in podaljševanja rokov, se seznanil s potekom informiranja in svetovanja s strani Kmetijske svetovalne službe o možnostih ukrepov iz PRP 2007-2013 spremljal neporabljenae sredstva za nerealizirane projekte ter se seznanil z informacijo o poteku sprotnega vrednotenja.

Na 19. seji 11. 5. 2012 je OU potrdil predlog Letnega poročila o napredku pri izvajanju PRP 2007 - 2013 za leto 2011 pred pošiljanjem na sejo Nadzornega odbora PRP 2007-2013.

Na 20. seji 5. 9. 2012 je OU obravnaval porabo sredstev PRP 2007-2013 za obdobje do 30. 6. 2012, stanje pri poročanju obveznikov (prejemnikov sredstev) v letu 2012, problematiko prestavljanja rokov za dokončanje del s strani upravičencev na ukrepih 1. in 3. osi, pripravo plana za preverjanje izpolnjevanja obveznosti 5 let po zaključku projektov na ukrepu 112, problematiko spreminjanja izpolnjevanja obveznosti v obdobju 5 letnega spremljanja po zaključku naložbe s strani prejemnikov sredstev na ukrepih 1. in 3. osi ter se seznanil z informacijo o pripravi Strateškega poročila NSN za leto 2012.

Na 21. seji 14. 9. 2012 (dopisna seja) je OU potrdil predlog uredbe za izvajanje ukrepov 1., 3. in 4. osi PRP 2007-2013.

Na 22. seji, ki je bila 15. 11. 2012, je OU potrdil predlog 6. spremembe PRP 2007-2013.

5. 1. 2 Nadzorni odbor

OU je 19. 10. 2007 za nadzor uspešnosti izvajanja PRP 2007-2013 s Sklepom o ustanovitvi, organizaciji, nalogah in imenovanju članov Nadzornega odbora za Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007–2013 ustanovil Nadzorni odbor za Program razvoja podeželja RS za obdobje 2007-2013 (NO PRP 2007-2013).

NO PRP 2007-2013 je v letu 2012 zasedal dvakrat. Na svoji 8. seji 25. 5. 2012 se je

- seznanil z izvedenimi aktivnostmi PRP 2007 – 2013,
- potrdil letno poročilo za PRP 2007-2013 za leto 2011 in
- seznanil z aktualnimi informacijami EK s področja razvoja podeželja za obdobje 2007-2013 in 2014-2020;

Na 9. seji, ki je bila izvedena 30. 11. 2012, je NO obravnaval predlog 6. spremembe PRP 2007-2013 ter se seznanil z aktivnostmi EK, MKO, in MGRT pri pripravi programskih dokumentov za obdobje 2014-2020.

Predlog 6. spremembe PRP 2007-2013 je bil konec decembra 2012 posredovan v obravnavo EK.

5.2 POVZETEK VEČJIH TEŽAV, KI SO NASTALE PRI VODENJU PROGRAMA, IN VSI SPREJETI UKREPI

Večje težave pri vodenju programa, ki jih je ugotovil OU

OU v letu 2012 ni zaznal bistvenih težav pri vodenju programa, ki bi onemogočale tekoče izvajanje programa. OU se intenzivno pripravlja na začetek izvajanja novega programskega obdobja in bo pri tem uporabil znanje in izkušnje iz izvajanja trenutnega programskega obdobja.

Letni sestanek z EK

Predstavniki OU in EK so na letnem sestanku, ki je 29. 11. 2012 potekal v Ljubljani, pregledali napredek pri izvajanju PRP 2007-2013.

Predstavniki EK so OU predlagali, da:

- pozorno spremlja izvajanje ukrepov 111, 125, 132, 323, 411, 412 in 421 in intenzivno dela in uravnoteženem finančnem izvajanju programa.
- pozorno sledi problematiki »stopnje napake«, vključno z razlogi za napake in da zmanjša tveganje za nastanek napak v naslednjem programskem obdobju. Predlagali so, da se, kjer je potrebno, v zvezi s tem naredi sprememba obstoječega programa. Prav tako so predlagali, da OU preuči dva odkrita primera napak in da EK obvesti o izvedenih aktivnostih v zvezi s to problematiko.
- zagotovi, da v novem programskem obdobju ne bo ukrepov, ki zahtevajo previsoko administrativno breme, saj morajo biti vsi ukrepi preverljivi in kontrolabilni.

Poudarili so tudi, da je pri pripravi partnerskega sporazuma za programsko obdobje 2014-2020 OU ustrezno zastopan, ter da je potrebno zagotoviti zgodnje vključevanje socialnih in ekonomskih partnerjev v pripravljalne faze PRP 2014-2020.

Aktivnosti, ki jih je/bo izvedel OU na podlagi ugotovitev EK:

1. Izvajanje ukrepov (111, 125, 132, 323, 411, 412 in 421)

111-USposabljanje za delo v kmetijskem, gozdarskem in živilskem sektorju

Z 2. javnim razpisom je bilo odobrenih 23 vlog oz. dodeljenih 2.542.672,26 €. V letu 2012 ni bilo izplačil, ker so usposabljanja še potekala. Prva izplačila se predvidevajo v prvi polovici leta 2013.

125-Izboljšanje in razvoj infrastrukture povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva

V letu 2012 je bil odprt en javni razpis za predmeta podpore 1: komasacije, in predmet podpore 2: agromelioracije na komasacijskih območjih. Javni razpis je bil zaprt 2. 10. 2012. Prispelo je 23 vlog, od tega 17 za komasacije in 6 za agromelioracije. Skupna zaprosena sredstva so bila 3.945.000 € za komasacije in 1.230.000 € za agromelioracije na komasacijskih območjih. Vloge so bile odobrene v začetku leta 2013. S temi vlogami smo bistveno izboljšali črpanje sredstev in se približali ciljnim vrednostim.

V letu 2012 je bil pripravljen IV. javni razpis za izgradnjo in posodobitev namakalnih sistemov, ki pa ni bil objavljen v tem letu. Zato v letu 2012 ni bilo odobrenih novih vlog. Glede na zahtevnost priprave dokumentacije za vloge se pričakuje izboljšanje stanja pri številu odobrenih vlog in črpanja sredstev v letu 2013.

132-Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane

Na ukrepu sta bila objavljena dva javna razpisa v okviru katerih je prispelo 503 vlog, od katerih je bilo izdanih 440 pozitivnih odločb. Od leta 2007 do 2011 smo izdali 242 pozitivnih odločb. Zaradi nizke udeležbe na ukrepu 132 in opažanja OU, da potencialni vlagatelji niso seznanjeni z možnostmi, ki jih nudi ukrep, smo v letu 2011 izvedli izobraževanja za kmetijske svetovalce in kmete. Na podlagi izvedenih izobraževanj opažamo večji interes posameznih vlagateljev za ukrep 132. V letu 2012 smo izdali 198 pozitivnih odločb. Konec leta 2012 je imela ARSKTRP v obdelavi približno novih 190 vlog, ki so bile še neobdelane.

Povprečna vrednost odobrenih sredstev na vlogo znaša 462 € kar predstavlja slabih 16 % najvišje dovoljene vrednosti pomoči na kmetijsko gospodarstvo, ki znaša 3.000 € za ukrep 132. Kljub povečanemu interesu s strani kmetijskih gospodarstev za ukrep 132 je zaradi nizke povprečne vrednosti odobrenih sredstev na vlogo poraba sredstev na ukrepu 132 nižja.

323-Ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja

V letu 2012 se je zlasti za ukrepe tretje osi pokazalo izrazito povečanje število vlagateljev, k čemer so prispevale tudi izvedene aktivnosti OU v obliki informiranja o vsebini razpisov in možnostih koriščenja tovrstnih sredstev. V letu 2012 so zaprosena sredstva na vseh javnih razpisih iz naslova ukrepov tretje osi močno presegla razpoložljiva sredstva. V okviru ukrepa 323 smo januarja 2012 objavili javni razpis v višini 3 mio €. Na razpis je prispelo 316 vlog, višina zaprosenih sredstev pa je znašala 26.890.719,36 €, kar pomeni, da je višina zaprosenih sredstev devetkrat presegla višino razpisanih.

OU se je odločil, da v okviru šeste spremembe PRP 2007–2013 zagotovi dodatna razpoložljiva sredstva za objavo javnega razpisa v okviru ukrepa 322. Upoštevajoč širši krog upravičencev, to je lokalno prebivalstvo, bodo dodatna sredstva pomembno prispevala k izboljšanju kakovosti življenja na podeželju.

Do 31. 12. 2012 je bilo iz naslova ukrepa 323 izplačanih 4.223.210,32 €, kar predstavlja 36,1 odstotek razpoložljivih sredstev oziroma slabo polovico razpoložljivih sredstev (glede na šesto spremembo PRP). Z vidika črpanja finančnih sredstev je izvajanje ukrepa še vedno počasno, saj je po petih letih izvajanja tega ukrepa izplačana slaba polovica razpoložljivih sredstev, ki so namenjena za ta ukrep. Ugotavljamo pa, da je bila v letu 2012 izplačana polovica vseh izplačanih sredstev, kar pomeni, da je bil v okviru tega ukrepa narejen napredek. Do zaključka programskega obdobja ni več predvidenih javnih razpisov iz naslova tega ukrepa, pričakujemo pa intenzivno zaključevanje projektov in izplačila, ki bodo potekala vse do konca leta 2015.

411 in 412-Izvajanje lokalnih razvojnih strategij, 421-Izvajanje projektov sodelovanja

Lokalne akcijske skupine, ki se o razvoju območja odločajo po pristopu od spodaj navzgor, same izbirajo take projekte, ki so za njihovo območje pomembni. Ukrep 421, ki se nanaša na sodelovanje, se je tudi v pogovorih z LAS izkazal kot zahtevnejši iz več vidikov: namenjen je sodelovanju med lokalnimi akcijskimi skupinami, ne pa sodelovanju med posameznimi akterji na podeželju, za kar je na podeželju večja potreba. Pojavlja se problem zagotavljanja finančnih sredstev za projekte sodelovanja, saj so praviloma skupnega pomena za območja, kar pa v času in prostoru, ko so finančni viri močno omejeni, ni prioriteta akterjev oz. partnerjev v LAS. Ti želijo finančna sredstva, ki jih imajo, vložiti v investicije, ki bodo omogočile njihov ekonomski razvoj, zato večinoma niso pripravljeni finančno podpreti / vlagati v projekte sodelovanja (kar pa je pogoj, da LAS projekt sploh lahko izvede). Poleg tega so finančna sredstva za posamezno LAS omejena, zato jih razdeljujejo prioritarno. Dodane vrednosti sodelovanja lokalne akcijske skupine še niso prepoznale oz. izkusile v zadostni meri, da bi ob vseh drugih razvojnih potrebah, ki so trenutno na podeželju, take projekte uvrstile visoko na prioritarno lestvico.

Večina projektov (cca. 80 %) je takih, ki prispevajo k ciljem 3. osi (ukrep 413), kar je primerljivo tudi z drugimi državami članicami. V letu 2012 se je zaključilo dodeljevanje sredstev za projekte, ki bodo financirani iz ukrepov LEADER, kar bo MKO omogočilo finančno prilagoditev PRP v tem delu in usklajitev z dejanskimi potrebami / prijavami.

2. Stopnja napake

Evropska komisija je z dopisom države članice opozorila na visoko stopnjo napake pri izvajanju politike razvoja podeželja. Evropsko računsko sodišče je namreč v svojem letnem poročilu za proračunsko leto 2011 stopnjo napake za skupino politik »razvoj podeželja, ribištvo in zdravje« ocenilo na 7,7 %, kar je visoko nad pragom pomembnosti 2,0 %, ki se običajno uporablja za programe, ki se izvajajo z deljenim upravljanjem med Komisijo in državami članicami.

Izboljšanje stanja je po mnenju Evropske komisije možno samo na način, da države članice pregledajo svoje prakse in skupaj s Komisijo izvedejo usmerjene korektivne ukrepe, kjer so ti potrebni.

Večina napak v okviru PRP 2007-2013 se nanaša na ukrepe osi 2 ter na naložbene ukrepe, kjer je izpostavljeno nespoštovanje pravil javnega naročanja ali postopkov javnih razpisov s strani organov držav članic in upravičencev.

OU in MKO sta že pred prejetim dopisom začela izvajati aktivnosti za odpravo visoke stopnje napake. Zelo pomembna je bila prilagoditev sistema kršitev in sankcij, uvedba dodatnih aktivnosti na področju informiranja, izobraževanja/usposabljanja ter ozaveščanja. OU je poleg navedega izvedel še naslednje aktivnosti:

- Pregled in uvedba sprememb pri izvajanju ukrepa 214 - podukrepov KOP ter
- Imenovanje posebne Delovne skupine za izboljšanje sistema kontrol in sankcij za ukrepe 2. osi PRP 2007-2013, ki jo sestavljajo predstavniki MKO, AKTRP in Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije. Njene predloge obravnava in potrjuje OU PRP 2007-2013.

Sprejeti ukrepi OU PRP 2007-2013 in AKTRP za znižanje stopnje napak za ukrepe 2. osi so se odrazili v zaustavitvi trenda njenega naraščanja in prepolovitvi vrednosti (od 9,04 % za leto 2010 na 4,90 % za leto 2011).

OU je 20. 2. 2013 pripravil in posredoval EK Akcijski načrt za zmanjšanje stopnje napake na ukrepih PRP 2007-2013, kjer je predvidel aktivnosti in časovnico za zmanjšanje stopnje napake.

3. Priprava novega programskega obdobja

Priprave za naslednje finančno obdobje 2014-2020 so se pričele v letu 2012 in se še okrepile v letu 2013. V letu 2012 se je začela pripravljati analiza stanja in SWOT. Oba dokumenta sta osnova za identifikacijo ključnih potreb, ki bodo predmet intervencije bodočih ukrepov Programa razvoja podeželja 2014-2020 (v nadaljevanju: PRP 2014-2020). MKO pri pripravi bodočega PRP 2014-2020 stremi k vzpostavitvi zelo jasne intervencijske logike.

Bistvo intervencijske logike je, da na celovit in konsistenten način prikaže, kako bomo z ustreznimi ukrepi oziroma kombinacijo le-teh naslovili identificirane potrebe, ki izhajajo iz analize stanja in SWOT. Pri tem je potrebno zagotoviti ustrezno kombinacijo ukrepov v odnosu do posameznega prednostnega področja (»focus area«) znotraj 6 prednostnih nalog, opredeljenih na EU ravni. Intervencijska logika daje osnovo za oblikovanje seznama kazalnikov, s katerimi bo možno meriti napredek, učinkovitost in uspešnost izbranih operacij in je inherentni del strategije PRP 2014-2020, ki je eno izmed ključnih poglavij programa.

Jasna navezava ukrepov s predhodno opredeljenimi potrebami in analizo stanja ter SWOT nam bo v bodoče omogočala, da bo PRP 2014-2020 bistveno bolj jasen, notranje konsistenten, strokovno utemeljen in precizen dokument.

Proces priprave programa je interaktiven proces, v katerega pristojno ministrstvo vključuje dve skupini neodvisnih zunanjih izvajalcev vrednotenja, ki sta bili izbrani na javnem razpisu v letu 2012, in sta odgovorni za izvedbo predhodnega vrednotenja PRP 2014-2020 in celovito presojo vplivov na okolje. Z obema skupinama izvajalcev vrednotenja se je v mesecu marcu 2013 vzpostavilo intenzivno sodelovanje. Prav tako pa se skladno z načelom transparentnosti v vse korake MKO vključuje tudi zunanje strokovnjake in ključne socialne partnerje ter nevladne organizacije. Konec marca (25. 3. 2013) je bil tako obema skupinama izvajalcev vrednotenja kot tudi socialnim partnerjem in zunanjim strokovnjakom posredovan prvi sklop uvodnih poglavij bodočega PRP 2014-2020 s pozivom k podaji predlogov in komentarjev.

V maju in juniju 2013 je/bo potekalo več posvetov, s katerimi MKO odpira prostor za transparentno, vključujočo razpravo o ključnih prioritetah politike razvoja podeželja za obdobje 2014-2020. Ta razprava se bo z julijem 2013 odprla še za celotno javnost in bo trajala do konca avgusta. Cilj navedenih prizadevanj je pripraviti program, ki bo odražal konsenz o najpomembnejših vprašanjih in bo uravnoteženo zasledoval vse parametre trajnostnega razvoja. V jeseni 2013 bo osnutek programa posredovan na Evropsko komisijo v neformalno usklajevanje.

Vzporedno se je v letu 2012 in 2013 pripravljalo več ključnih strateških dokumentov RS, ki na nacionalni ravni zelo pomembno uokvirjajo tudi PRP 2014-2020. Gre za Izhodišča RS za pripravo Strategije razvoja Slovenije 2014-2020, Državni razvojni program prioritet in investicij 2014-2017 ter Partnerski sporazum, ki bo na nacionalni ravni opredelil prednostna vlaganja iz naslova vseh EU skladov, to je Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR), Evropskega socialnega sklada (ESS), Kohezijskega sklada (KS), Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) in Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo (ESPR). Pripravo omenjenih dokumentov koordinira Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, s katerim MKO tesno sodeluje.

Vsi omenjeni EU skladi v novi finančni perspektivi 2014-2020 delujejo na podlagi skupnega strateškega okvira (skladi SSO), kar naj bi prineslo k večji usklajenosti pri zasledovanju ciljev iz strategije Unije za pametno, trajnostno in vključujočo rast (Evropa 2020).

5.3 UPORABA TEHNIČNE POMOČI

Tehnična pomoč zagotavlja podporo izvajanju PRP 2007–2013. V okviru tehnične pomoči se je financiralo različne študije in analize, spremljanje napredka programa, aktivnosti informiranja in obveščanja javnosti, kadrovska podpora za izvajanje aktivnosti ter zagotavljanje nadzora nad izvajanjem programa.

Od začetka izvajanja programa do konca leta 2012 je bilo kumulativno izplačanih 8.421.343,05 € (70,16 % razpoložljivih sredstev tehnične pomoči), od tega 2.009.441,08 € v letu 2012.

Aktivnosti tehnične pomoči so razdeljene na naslednje sklope:

- 1 - aktivnosti Mreže za podeželje z obveščanjem javnosti
- 2 - študije in vrednotenja
- 3 - upravljanje programa
- 4 - informacijski sistemi

V letu 2012 nismo imeli stroškov, povezanih z informacijskimi sistemi.

1. Aktivnosti Mreže za podeželje z obveščanjem javnosti

Organ upravljanja je izvajal aktivnosti obveščanja in informiranja javnosti preko mreže. Aktivnosti mreže so podrobneje navedene v ločenem podpoglavju 5.3.1.

Za aktivnosti Mreže za podeželje skupaj z obveščanjem smo v letu 2012 porabili 169.181,88 € oziroma 8,42 % vseh sredstev tehnične pomoči v letu 2012.

2. Študije in vrednotenja

Študije in vrednotenja so za izvajanje programa zelo pomembne, saj usmerjajo implementacijo in opozarjajo na morebitne težave. Sofinancirali smo raziskave, strokovne podlage in ocene, ki so jih izvedle izobraževalno-raziskovalne institucije. S pomočjo sredstev EKSRP smo tako v letu 2012 izvedli oz. izplačali:

- Monitoring splošno razširjenih vrst ptic za določitev slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine za leta 2010, 2011 in 2012 (Društvo za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije);
- Vzpostavitev in izvajanje monitoringa izbranih ciljnih vrst metuljev v 2012 (Center za kartografijo favne in flore);
- Poročilo sprotne vrednotenja PRP 2007–2013 v letu 2011 (Oikos, svetovanje za razvoj, d.o.o.);
- Izdelava novega modelnega izračuna za KOP podukrepe, 2. del (Institut für Landliche Strukturforshung in Kmetijski institut Slovenije);
- Dopolnitev dodatnega kriterija za določitev OMD "Kras kot kazalnik za OMD" (ZRC SAZU).

V letu 2012 smo izvedli javno naročilo za izbor izvajalca Predhodnega vrednotenja Programa razvoja podeželja RS 2014–2020 in Strateško presojo vplivov na okolje novega programa. Z izbranim izvajalcema se je podpisalo pogodbi februarja 2013.

Za stroške izdelav različnih študij in vrednotenj smo v letu 2012 izplačali 406.982,15 € oziroma 20,38 % vseh sredstev tehnične pomoči v letu 2012.

3. Upravljanje programa

Na področju upravljanja programa tehnične pomoči so bile izvedene naslednje aktivnosti, ki se nanašajo na:

- opravljena izvedeniška dela v postopkih reševanja pritožb upravičencev in kontrole upravičene dodelitve nepovratnih sredstev ter svetovanja pri vodenju postopkov javnih naročil;
- stroški z izvedbo sej organa upravljanja in nadzornega odbora;
- nakup delovne opreme za potrebe dela ARSKTRP in MKO.

Za tekoče upravljanje in izvajanje programa so preko projekta tehnične pomoči zaposleni tudi strokovni delavci. Na dan 31. 12. 2012 je bilo 63 zaposlenih na projektu tehnične pomoči, od tega na ARSKTRP 25 in na MKO 38.

Za aktivnosti upravljanja programa smo v letu 2012 porabili 1.433.277,05 € oziroma 71,33 % vseh sredstev tehnične pomoči. Od tega zneska znašajo sredstva za plače 1.399.325,83 € oziroma 69,64 % vseh sredstev tehnične pomoči v letu 2012.

Preglednica 39: Porabljena javna sredstva za financiranje aktivnosti Tehnične pomoči in Mreže v obdobju 1. 1. 2012 do 31. 12. 2012 (v €).

Vrsta aktivnosti Tehnične pomoči	Tehnična pomoč	Mreža	SKUPAJ
Aktivnosti Mreže za podeželje z obveščanjem javnosti	0,00	169.181,88	169.181,88
Študije in vrednotenja	406.982,15	0,00	406.982,15
Upravljanje programa	1.411.912,57	21.364,48	1.433.277,05
Informacijski sistemi	0,00	0,00	0,00
SKUPAJ	1.818.894,72	190.546,36	2.009.441,08

Vir: ARSKTRP

5.3.1 Delovanje Nacionalne mreže za podeželje

Nacionalna mreža za podeželje je v letu 2012 nadaljevala s spodbujanjem sodelovanja med posamezniki in organizacijami, ki sodelujejo pri razvoju podeželja. Na ta način smo zagotavljali ustrezno zastopanje interesov podeželja in pretok informacij. Izvajali smo aktivnosti za povezovanje deležnikov, ki si na različnih ravneh prizadevajo za razvoj slovenskega podeželja. Mreža je zlasti skrbela za informiranje deležnikov in zainteresirane javnosti. Zastopala pa je tudi interese članov in članic na mednarodni ravni.

Najpomembnejše izvedene aktivnosti v letu 2012 so bile:

- izdajanje obvestil mreže za podeželje PRePlet,
- izdajanje publikacij v povezavi s PRP 2007–2013 in
- izvedba 2. podeželskega parlamenta.

Pregled po sklopih aktivnosti mreže za podeželje:

KOMUNICIRANJE

Aktivnosti informiranja podeželskega prebivalstva in ostalih organizacijskih struktur na podeželju so se dopolnjevale z aktivnostim Službe za odnose z javnostmi in promocijo (v

nadaljevanju: SOJP), ki je medijem in javnostim zagotavljala informacije o delu MKO ter na ta način tudi o dejavnostih, ki se navezujejo na PRP 2007–2013. Splošne informacije je dopolnjevala Mreža za podeželje z elektronskimi novicami PRePlet in informiranjem na različnih prireditvah.

K obveščanju in informiranju javnosti o aktivnostih PRP 2007–2013 in o možnostih pridobitve sredstev iz EKSRP prispevajo tudi druge organizacije, tako na regionalni in lokalni ravni. Najpomembnejši viri informacij in svetovanj so t.i. INFO točke AKTRP, Kmetijske gozdarske zbornice Slovenije s svojimi območnimi zavodi, Zavoda za gozdove s svojimi območnimi zavodi. Informacije pa posredujejo tudi Gospodarska zbornica Slovenije, LAS-i in druge nevladne organizacije kot npr. Društvo za razvoj slovenskega podeželja.

Več o ukrepih, namenjeni zagotavljanju, da je javnost obveščena o programu v poglavju 5.4.

SODELOVANJE

Akterje razvoja podeželja smo na različne načine spodbujali k sodelovanju na medobmočnem in meddržavnem nivoju. Tudi za ta namen deluje baza članov mreže, v kateri je bilo na dan 31. 12. 2012 registriranih 464 članov (konec 2011 395).

Na področju sodelovanja in usposabljanja so v letu 2012 potekale naslednje aktivnosti:

- delovanje Usmerjevalne skupine Mreže za podeželje;
- sodelovanje na Mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmu AGRA 2012 s predstavitvijo primerov dobrih praks PRP 2007–2013;
- organiziranje prireditve »2. Slovenskega podeželskega parlamenta" na temo razprave o usmeritvah skupne kmetijske politike v obdobju 2014–2020. Prireditve smo organizirali v sodelovanju z Društvom za razvoj slovenskega podeželja 16. in 17. 10. 2012 v Zrečah. Z dogodkom sta organizatorja odprla možnosti za izmenjavo mnenj in najširšo presojo o ključnih usmeritvah, ki jih želimo uveljaviti v skupnem evropskem zakonodajnem okviru na področju razvoja podeželja v obdobju 2014–2020. Prisotnih je bilo preko 300 predstavnikov tako javnih kot tudi strokovnih inštitucij, civilne družbe ter podjetij. Več: <http://skrci.me/rkYNN>.

Sodelovanje z Evropsko mrežo za podeželje (EMRP)

Nacionalna mreža za podeželje je članica Evropske mreže za podeželje (ang. *European Network for Rural Development*), ki deluje v okviru Evropske komisije in združuje vse nacionalne mreže držav članic.

V okviru EMRP delujeta dva odbora, organizirane pa so tudi redna srečanja nacionalnih mrež.

i. Koordinacijski odbor (Coordination Committee):

V letu 2012 sta bili izvedeni dve seji Koordinacijskega odbora 14. 6. 2012 (9. seja) in 6. 12. 2012 (10. seja). Srečanje je bilo namenjeno pregledu napredka fokusne skupine »okoljske storitve« in zagon novih fokusnih skupin »prenos znanja in inovativnosti« ter »iniciative mladih«. Predstavljene so bile ugotovitve glede vrednotenja nacionalnih mrež, v nadaljevanju pa tudi vmesno poročilo o delu Evropske mreže za razvoj podeželja. Poročila in rezultati so objavljeni na spletni strani ENRD: <http://skrci.me/Qyyji>

ii. LEADER pododbor (LEADER Subcommittee):

V letu 2012 sta bili organizirani dve seji: 31. 5. 2012 (8. seja) in 22. 11. 2012 (9. seja). Predstavniki držav članic so bili na sejah seznanjeni s stanjem/napredkom izvajanja ukrepov LEADER po državah članicah, poročilom o napredku tematskih in/ali fokusnih skupin, predstavitvi novosti glede zakonodajnih predlogov za razvoj podeželja po 2013, novosti na področju dela ENRD in njihovih aktivnosti ter poročilu o napredku na področju mednarodnih projektov sodelovanja. Pomembna tema v letu 2012 je bil »lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost« (ang. *Community-Led Local Development - CLLD*), ki bo nadgradil ukrepe LEADER. Poudarek je bil dan tudi kvalitetni pripravi lokalnih razvojnih strategij LEADER, pomembnosti vzpostavitve spremljanja izvajanja strategij in vzpodbuda LAS-om, da čim prej začnejo z aktivnostmi za novo programsko obdobje 2014–2020.

Povezava: <http://skrci.me/hJmcv> in povezava do rezultatov LEADER fokusnih skupin: <http://skrci.me/pcEaD>

iii. Srečanja nacionalnih mrež za podeželje

V letu 2012 so bila organizirana tri srečanja: 2.–3. 2. 2012 (14. srečanje), 8.–9. 5. 2012 (15. srečanje) in 18.–19. 10. 2011 (16. srečanje), na katerih so bila predstavljena vmesna in končna poročila tematskih iniciativ nacionalnih mrež; orodja za spremljanje in vrednotenje aktivnosti nacionalnih mrež, priprave na LEADER srečanje LAS-ov ter orodja za izboljšanje delovanje mrež nacionalnih držav.

USPOSABLJANJE

Na področju usposabljanja so v letu 2012 potekale naslednje aktivnosti:

- predstavitev aktualnih javnih razpisov PRP 2007–2013;
- udeležba na delavnici za nove lokalne akcijske skupine (LAS) s podnaslovom "LEADER kot dejavnik razvoja podeželske Evrope", 27.–28. 4. 2012, ki sta se ga udeležila tudi predstavnik 2-eh LAS-ov, pa tudi predstavnik Kmetijskega inštituta Slovenije in dva predstavnika MKO. V zvezi z dogodkom je bila izdana tematska publikacija EU Rural Review na temo Lokalne razvojne strategije in sodelovanje (<http://skrci.me/Ag3x2>), gradiva in predstavitve s seminarja pa najdete na naslednjem spletnem naslovu <http://skrci.me/Y1Yrc>;
- delavnica na temo »Prihodnji razvoj podeželskih mrež«, 17. 9. 2012, Bruselj.

Učinkovitost delovanja Mreže za podeželje glede na indikatorje iz Akcijskega načrta (Priloga 15 PRP 2007–2013)

Indikatorji iz Akcijskega plana Mreže za podeželje:

Indikator	Število	Opomba
Število izdanih publikacij	7	Priročnik za izvajanje zahtev navzkrižne skladnosti za kmetijska gospodarstva; Tehnološka navodila za integrirano pridelavo poljščin, zelenjave, sadja in grozdja; Gradimo vitalno podeželje - primeri dobrih praks PRP 2007–2013; Napotki za izvajanje naložb na kmetiji

Število obiskov internetne strani (spletna stran PRP)	/	
Število seminarjev	5	Seji Usmerjevalne skupine Mreže; podeželski parlament; delavnica za nove LAS; delavnica prihodnji razvoj podeželskih mrež
Povprečno število udeležencev na seminarjih	70	
Število delavnic	2	Predstavitve javnih razpisov 5. in 19. 1. 2012
Povprečno število udeležencev na delavnicah	91	Povprečna udeležba na predstavitev JR
Število članov mreže	464	Na dan 31. 12. 2012
Ocena organizacije dogodkov, kakovosti pripravljenih informacij, svetovanja in animacije (lestvica 1-5)	4,2	Zadovoljstvo bralcev elektronskih novic PRePleta z uporabnostjo podanih informacij in Splošna ocena izvedenega podeželskega parlamenta 2012

Iz indikatorjev je razvidno, da gre v letu 2012 v primerjavi z letom 2011 za povečano intenziteto dela, tako je bilo izdanih kar 7 publikacij in organiziranih 5 seminarjev ter 2 delavnici. Izvedena anketa bralcev PRePleta je pokazala, da je informiranje preko elektronskih novic mreže kakovostno in zadovoljivo, prav tako pa so bili z organizacijo zadovoljni udeleženci podeželskega parlamenta.

Preglednica 40: Porabljena javna sredstva za financiranje delovanja in aktivnosti mreže za podeželje (v €)

Vrsta stroškov za nacionalno mrežo za podeželje	Skupaj	Prispevek EKSRP
Za delovanje mreže	21.364,48	16.023,36
Za izvajanje aktivnosti v okviru akcijskega načrta mreže	169.181,88	126.886,41
SKUPAJ	190.546,36	142.909,77

Vir: ARSKTRP

5.4 SPREJETI UKREPI, NAMENJENI ZAGOTAVLJANJU, DA JE JAVNOST OBVEŠČENA O PROGRAMU

Učinkovito obveščanje in informiranje javnosti je pomembno za povečanje splošne ozaveščenosti javnosti in preglednosti delovanja EKSRP ter povečanje zanimanja med potencialnimi upravičenci za koriščenje finančne pomoči, ki jo ponuja. OU obvešča javnost glede možnosti financiranja v okviru PRP 2007–2013 in zagotavlja, da se širšo javnost obvešča s podrobnostmi glede finančnega prispevka EKSRP.

OU je zagotovil, da obvestilo o dodelitvi pomoči upravičence obvešča, da je ukrep financiran iz programa, ki je delno financiran s strani EKSRP.

OU je javnost obveščal o spremembah PRP 2007–2013 in glavnih dosežkih izvajanja programa.

S spletno stranjo, spletnim forumom in INFO točkami smo vsem ciljnim skupinam (upravičencem, strokovnim službam in medijem) ves čas zagotavljati nemoten dostop do vseh informacij in omogočali tekoče odgovarjanje na njihova aktualna vprašanja. Na ta način smo sproti odpravljali nejasnosti v zvezi z možnostmi koriščenja sredstev EU in javnimi razpisi, hkrati pa smo poskušali zagotoviti čim bolj enotno posredovanje informacij.

5.4.1 Spletna stran

Informacije o PRP 2007–2013 in informacije o izvajanju ukrepov PRP 2007–2013 so na voljo na spletni podstrani MKO, ki je namenjena PRP 2007–2013 in se je v preteklem letu posodobila in prenesla na novo spletno stran zaradi združitve Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano z Ministrstvom za okolje in prostor. Na spletni podstrani se nahaja nacionalni strateški načrt razvoja podeželja 2007–2013, program razvoja podeželja, povezava do javnih razpisov, INFO točk, spletnega foruma, navodil za označevanje projektov, publikacij, poročil spremljanja in vrednotenja ter do informacij o prejemnikih sredstev. Povezava:

http://www.mko.gov.si/si/delovna_podrocja/program_razvoja_podezelja_2007_2013/

V okviru PRP 2007–2013 delujejo tudi več e-naslovov, na katere lahko zainteresirani pošiljajo vprašanja in pobude:

- gp.mko@gov.si,
- prp.mko@gov.si,
- info.ARSKTRP@gov.si,
- leader.mko@gov.si,
- mreza-podezelje.mkgp@gov.si.

5.4.2 Obvestila Mreže za podeželje - PRePlet

Z namenom informiranja vseh zainteresiranih o aktualnem dogajanju doma in v tujini s področja razvoja podeželja in s področja programa razvoja podeželja izdajamo tedenske elektronske novice PRePlet. Na podlagi pogodbe izvaja to storitev Društvo za razvoj slovenskega podeželja. V letu 2012 je društvo tako izdalo 52 števil PRePlet-a. Na dan 31. 12. 2011 je število naročnikov PRePleta znašalo 941, na dan 31. 12. 2012 pa 1.356, kar pomeni, da se je v letu 2012 na PRePlet naročilo nekaj več kot 400 novih naročnikov, oziroma da se je število naročnikov povečalo za kar 44 %. Povezava: <http://skrci.me/OLixe>

5.4.3 Forum

Na spletni strani je vsem zainteresiranim na voljo elektronski forum, preko katerega lahko pridobijo odgovore na zastavljena vprašanja s področja PRP 2007–2013. Povezava: <http://forum2.arsktrp.gov.si/>

5.4.4 INFO točke

INFO točke so informacijske pisarne, kjer zainteresirani lahko dobijo najrazličnejše informacije o koriščenju sredstev PRP 2007–2013. Centralna INFO točka je na Agenciji Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja, kjer strokovnjaki odgovarjajo na vprašanja povezana z javnimi razpisi. Seznam vseh INFO točk je objavljen na spletni strani PRP 2007–2013.

5.4.5 Promocija v tiskanih medijih

V tedniku Kmečki glas, ki objavlja prispevke s področja kmetijstva, gozdarstva in razvoja podeželja in z branostjo približno 100.000 ljudi smo 10. 10. 2012 objavili obvestilo za javnost v povezavi z mladimi prevzemniki kmetij, saj je ARSKTRP začela s preverjanjem izpolnjevanja petletnih obveznosti, ki so jih upravičenci sprejeli s sklenitvijo pogodbe med njimi in ARSKTRP.

V publikaciji Evropske mreže za razvoj podeželja ENRD Magazin smo koordinirali objavo prispevka o izvedenem projektu LAS Društvo za razvoj podeželja med Snežnikom in Nanosom z naslovom »Od mleka do sira, od vouce do kocj'te«. Povezava do publikacije: <http://skrci.me/ixogA>.

5.4.6 Izdaja publikacij

Izdali in financirali smo več strokovnih publikacij, ki so namenjene zlasti kmetom za pomoč pri svojem delu. Izdali pa smo tudi poljudne publikacije, ki predstavljajo širši javnosti namen in dosežke dosedanjega izvajanja Programa razvoja podeželja Republike Slovenije v obdobju 2007–2013.

Strokovne publikacije so tako Smernice za strokovno utemeljeno gnojenje (izdan v 2011, izplačan v 2012), Priročnik za izvajanje zahtev navzkrižne skladnosti za kmetijska gospodarstva, Tehnološka navodila za integrirano pridelavo poljščin, zelenjave, sadja in grozdja.

Poljudne oz. informativne publikacije pa zajemajo: Podeželski parlamenti: približevanje participativni demokraciji (izdan v 2011, izplačan v 2012), Gradimo vitalno podeželje - primeri dobrih praks PRP 2007–2013 in Napotki za izvajanje naložb na kmetiji.

Vse publikacije so bile pripravljene v tesnem sodelovanju s strokovnjaki iz ARSKTRP, Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije in nekaterimi drugimi nevladnim organizacijami. Publikacije so dostopne na naslednji povezavi:

http://www.mko.gov.si/si/medijsko_sredisce/publikacije/kmetijstvo/program_razvoja_podezelja/

5.4.7 Zbiranje in posredovanje dobrih praks

Aktivnosti v povezavi z izborom primerov dobrih praks, ki smo jih predstavili v publikaciji Gradimo vitalno podeželje, smo nadgradili s predstavitvijo v okviru Mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma AGRA 2012 v Gornji Radgoni. Predstavitve smo izvedli 25. in 27. 8. 2012. Na sejmu so se tako predstavili LAS Mežiške doline z.b.o. s Čebelarskim društvom Prevalje, LAS Goričko s Kulturnim turističnim društvom Moščanci, Evrosad d.o.o. in Izletniška kmetija Puhan.

V ta namen je bil izdelan rolo ter dva plakata s predstavitvijo primerov dobrih praks. Razstavljalci so imeli na voljo razstavni prostor, kjer so se lahko predstavili in podali informacije zainteresiranim glede možnosti, ki jih nudi PRP 2007–2013 in EKSRP.

Vzporedno z dogajanjem na 2. Podeželskem parlamentu 16. in 17. 10. 2012 je potekala tudi predstavitev uspešnih projektov in partnerstev iz slovenskega podeželja. Na 24 stojnicah so se s svojimi rezultati predstavili LAS-i, podjetja, združenja in društva.

Pripravili pa smo tudi predstavitev na Delavnici za nove lokalne akcijske skupine s podnaslovom "LEADER kot dejavnik razvoja podeželske Evrope", 27.–28. 4. 2012 v Bruslju, kjer sta se na slovenski stojnici predstavila dva LAS-a, predstavili pa smo tudi izvajanje LEADER v Sloveniji.

5.4.8 Informiranje s strani Evropske mreže za podeželje (EMRP)

EMRP skupaj z nacionalnimi mrežami posodablja svoje spletne strani, kjer so na podatki o vseh nacionalnih in regionalnih programih razvoja podeželja 2007-2013, predstavljene so posamezne nacionalne mreže, koledar prireditev, publikacije kot sta Newsletter in Rural review. Spletna stran EMRP: http://enrd.ec.europa.eu/en/home-page_en.cfm

6. IZJAVA O USKLAJENOSTI S POLITIKAMI SKUPNOSTI NA PODROČJU PODPORE, VKLJUČNO Z NAVEDBO TEŽAV, KI SO PRI TEM NASTALE, IN UKREPOV ZA NJIHOVO ODPRAVLJANJE

MKO kot OU za EKSRRP skladno s 5. členom Uredbe 1698/2005/ES izjavlja, da je podpora, ki je dodeljena v okviru PRP 2007-2013, skladna z dejavnostmi in politikami Evropske unije. Ta skladnost med drugim vključuje upoštevanje pravil o konkurenci, javnih naročilih, varstvu in izboljšavi okolja ter spoštovanje enakosti spolov in nediskriminacije. Prav tako ta skladnost zajema razmejitve podpor EKSRRP s podporami drugih finančnih instrumentov Skupnosti.

6.1. USKLAJENOST S POLITIKAMI SKUPNOSTI NA PODROČJU PRAVIL O KONKURENCI, JAVNIH NAROČILIH, VARSTVU IN IZBOLJŠAVI OKOLJA TER SPOŠTOVANJA ENAKOSTI SPOLOV IN NEDISKRIMINACIJE

Upoštevanje pravil o konkurenci

V okviru izvajanja PRP 2007-2013 Slovenija upošteva zgornje meje zneskov oziroma stopenj podpor, ki so navedene v Prilogi 1 Uredbe 1698/2005/ES. Zgornje meje zneskov in podpor so opredeljene v okviru vsakega posameznega ukrepa in so upoštevane tudi pri izvajanju javnih razpisov.

A) Za ukrepe, ki se izvajajo po 42. členu Pogodbe o delovanju EU: Dodatnega nacionalnega financiranja iz 88. člena Uredbe 1698/2005/ES kot dopolnila podpora Skupnosti za ukrepe in aktivnosti, ki sodijo v področje uporabe 42. člena Pogodbe o delovanju EU, v Sloveniji ne izvajamo.

B) Za ukrepe in aktivnosti PRP 2007-2013, ki ne spadajo v področje uporabe 42. člena Pogodbe o delovanju EU in predstavljajo javni finančni prispevek Slovenije kot dopolnilo podpore Skupnosti, Slovenija v korist aktivnosti ali ukrepov na podlagi točk (a) (i), (ii) in (b) (ii), (iii) 52. člena Uredbe 1698/2005/ES, uporablja določila Uredbe 1998/2006/ES o pomoči de minimis. Ukrepi pod točko (b) (i) 52. člena Uredbe 1698/2005/ES se izvajajo na podlagi sheme državne pomoči N 172/2009 – Slovenija Razvoj širokopasovnega omrežja v Sloveniji, ki jo je EK potrdila s pismom o odobritvi številka C(2009)8127, z dne 19. 10. 2009. Za ukrepe na podlagi 28. člena Uredbe 1698/2005/ES so za namen sofinanciranja splošnih stroškov naložb uporabljena določila Uredbe 1998/2006/ES. V primeru sofinanciranja gradnje in nakupa objektov, stroškov nakupa zemljišč in nakupa novih strojev in opreme pa se uporabljajo določbe Uredbe 1628/2006/ES o uporabi členov 87 in 88 Pogodbe pri državni regionalni pomoči za naložbe. Regionalna shema državnih pomoči je bila ustrezno priglašena in se v Sloveniji izvaja od 4. 8. 2007 (številka pomoči: XR 144/2007).

S tem ko se na nacionalni ravni podatki o dodeljenih pomočeh po shemah državnih pomoči poročajo Ministrstvu RS za finance oziroma organu, pristojnemu za regionalni razvoj ali upravljavcu regionalne sheme, se zagotavlja transparentnost dodeljevanja tovrstnih podpor in preprečuje izkrivljanje skupnega trga EU.

Upošteva se tudi Uredba Komisije (ES) št. 800/2008 z dne 6. avgusta 2008 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive s skupnim trgom z uporabo členov 87 in 88 Pogodbe (Uredba o splošnih skupinskih izjemah) (UL L št. 214 z dne 9. 8. 2008, str. 3; v nadaljnjem besedilu: Uredba 800/2008/ES) in preko tega tudi preverjamo povezanost podjetij.

Upoštevanje pravil o javnih naročilih

Javna naročila se izvajajo v okviru Tehnične pomoči PRP 2007-2013. Pri izvedbi javnih naročil se dosledno upošteva Zakon o javnem naročanju (Ur. l. RS, št. 128/2006, spremembe: Ur. l. RS, št. 16/2008, 19/2010, 18/2011, 43/2012 Odl. US: U-I-211/11-26, 90/2012), ki se je nazadnje spremenil v novembru 2012. Z zadnjo spremembo zakona se v slovenski pravni red prenaša del Direktive 2009/81/ES, ki ureja javno naročanje na področju obrambe in varnosti, s črtanjem druge alineje četrtega odstavka 42. člena veljavnega Zakona o javnem naročanju pa se odpravlja neskladje slovenske in zakonodaje EU. Sprememba Zakona je glede na trenutne gospodarske razmere in predvidene varčevalne ukrepe v javnem sektorju usmerjena v učinkovitejše izvajanje javnih naročil. Ponudnikom, zlasti tistim iz sektorjev gospodarstva, ki jih je kriza najbolj prizadela, se omogoča dostop do trga javnih naročil. Poleg tega se opredeljuje izjema od uporabe pravil za objavo javnih naročil na portalu javnih naročil, in sicer za sklope, ki glede na celotno naročilo, smiselno oblikovano za istovrstne oziroma podobne predmete, predstavljajo največ 20 % vrednosti vseh sklopov. Največja vrednost sklopa, za katerega se uporabi ta izjema, znaša 80.000 evrov v primeru blaga in storitev oziroma 1.000.000 € v primeru gradenj. Na podlagi te določbe bodo lahko naročniki del naročila oddali brez izvedbe postopka javnega naročanja, s čimer se omogočajo lokalna samooskrba, uveljavitev načela kratkih verig in spodbujanje slovenskega gospodarstva preko javnega naročanja.

Pravila o javnem naročanju se upošteva tudi pri izvajanju ukrepov PRP 2007 – 2013. V Uredbi o ukrepih 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007–2013 v letih 2011-2013 so določeni pogoji za vlagatelje, med drugim tudi pogoj, da »če se vlagatelj v skladu s predpisi, ki urejajo javno naročanje, ne šteje za naročnika, mora za stroške vseh storitev, dobav, del in opreme, ki so višji od 10.000 € (brez DDV), pridobiti tržno primerljive pisne ponudbe najmanj treh med seboj neodvisnih ponudnikov. Prav tako pri izvedbi naložbe ne sme sodelovati s podjetji ali posamezniki, s katerimi bi zaradi sodelovanja lahko prišlo do dogovarjanja o netržnih pogojih poslovanja«.

To določilo jasno pove, da ne sme priti do netržnih pogojev poslovanja, kar morajo vlagatelji izkazati s tremi ponodbami ob vlaganju vloge na javni razpis kot tudi ob vlaganju zahtevka za izplačilo sredstev. V primeru, da med tremi ponodbami ne izberejo cenovno najugodnejše, morajo to svojo odločitev jasno utemeljiti.

Upoštevanje pravil o varstvu in izboljšavi okolja

Pravila o varstvu in izboljšavi okolja so v izvajanje PRP 2007-2013 vgrajena na več različnih ravneh: na ravni upravljanja (t.j. priprave spremembe PRP 2007–2013, nacionalnih predpisov, spremljanja in vrednotenja PRP 2007-2013 - predstavniki okoljskega dela ministrstva so tudi člani NO) in izvajanja PRP 2007-2013.

S 1. aprilom leta 2012 se je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano preoblikovalo v Ministrstvo za kmetijstvo in okolje. Ohranjena so bila vsa področja dela nekdanjega MKGP, pridruženo pa je bilo delovno področje, ki se nanaša na okolje z nekdanjega Ministrstva za okolje in prostor (MOP). Z okoljskim delom ministrstva in ostalimi organizacijami na področju okolja so v letu 2012 potekala pogosta usklajevanja, predvsem v zvezi s pripravo in sprejemanjem nacionalnih predpisov s področja varovanja okolja, tako tistih, ki imajo lahko vpliv na izvajanje PRP 2007-2013, kot tudi vseh ostalih, ki vplivajo na kmetijstvo. Gre predvsem za predpise s področja varovanja voda, ki med drugim urejajo tudi vnos gnojil in fitofarmacevtskih sredstev. V letu 2012 je MKO v okviru implementacije nitratske direktive (Direktiva 91/676/EGS) pripravil poročilo o izvajanju. Usklajevanje je potekalo tudi glede spremembe nacionalne uredbe o nitratih, ki je hkrati tudi operativni program varstva voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov in ga je potrebno vsake štiri leta priglasiti EK. Sodelovanje je potekalo tudi na drugih vsebinskih področjih, ki se dotikajo obeh resorjev, npr. na

področju ohranjanja biodiverzitete, nacionalnega načrta upravljanja voda za obdobje 2009–2015, ki je sestavni del izvajanja t.i. Okvirne vodne direktive v Sloveniji (Direktiva 2000/60/EC) itd.

Slovenska kmetijska politika uveljavlja večnamensko kmetijstvo in podpira njegov trajnostni razvoj, ki pomeni ekonomsko učinkovito in konkurenčno, socialno in družbeno odgovorno, hkrati pa tudi okolju prijazno in vzdržno kmetijstvo. Sem sodi tudi trajnostno varstvo rastlin pred različnimi škodljivimi organizmi, ki povzročajo nesprejemljivo gospodarsko škodo pridelovalcem ali pa celo škodijo biotski pestrosti, povzročajo prisotnost mikotoksinov in drugih škodljivih snovi v pridelkih ter jih zato v pridelavi hrane in krme zatiramo z mehanskimi, biotičnimi in kemičnimi sredstvi (FFS). Nacionalni akcijski program za doseganje trajnostne rabe fitofarmaceutskih sredstev za obdobje 2012 - 2022 (v nadaljnjem besedilu: NAP), ki ga je Vlada RS sprejela decembra 2012, opredeljuje cilje, ukrepe, časovne načrte in kazalnike za zmanjševanje tveganja zaradi rabe FFS in vplivov teh sredstev na zdravje ljudi in okolje s posebnim poudarkom na integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi ter alternativnih pristopih in tehnikah varstva rastlin za zmanjševanje rabe FFS.

Zahteve nacionalne zakonodaje s področja varovanja okolja in narave so upoštevane tudi pri izvajanju javnih razpisov, kar se kaže na več ravneh: pri temeljnih zahtevah javnega razpisa, merilih za izbor, ko gre za upravičene aktivnosti iz člena 16a Uredbe 1698/2005/ES, pa tudi pri finančnih določbah.

- **Temeljne zahteve javnega razpisa:** Za vse naložbe, ki so podprte v okviru PRP 2007-2013, velja, da morajo biti izvedene v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo okolja in narave, kar mora upravičenec do sredstev dokazati s predložitvijo ustrezne dokumentacije.
- **Merila za izbor:** Z merili za izbor želimo spodbujati izvedbo tistih naložb, ki tudi z okoljskega (ne le ekonomskega) vidika izkazujejo večje pozitivne učinke.
- **Višja stopnja javne podpore:** Dodatno so naložbe, ki prispevajo k uresničevanju izbranih prednostnih nalog iz člena 16a Uredbe 1698/2005/ES, deležne višje stopnje javne podpore (+ 10 odstotnih točk). Kot primer navedimo ukrep 123-Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom, v okviru katerega so naložbe v predelavo in trženje kmetijskih proizvodov, opredeljenih v Prilogi I k Pogodbi, ki prispevajo k izboljšanju predelave in trženja mlečnih proizvodov, izboljšanju energetske učinkovitosti, predelavi kmetijske/gozdne biomase za obnovljive vire energije, uvedbi proizvodnih tehnik za varčevanje z vodo in vgradnjo naprav za obdelavo odpadnih voda pri predelavi, skladno s 16a. členom Uredbe 1698/2005/ES, upravičene do 10-odstotnih točk višje stopnje podpore glede na stopnjo pomoči, določeno v Prilogi 1 Uredbe 1698/2005/ES.

Spoštovanje enakosti spolov in nediskriminacije

Zakonodaja v RS na temelju 14. člena Ustave RS o enakosti vseh ljudi vsakomur zagotavlja varstvo pred diskriminacijo zaradi katerekoli osebne okoliščine na vseh področjih življenja, tako v javnem kot tudi v zasebnem sektorju. Zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja (ZUNEO; Uradni list RS, št. 50/04, 61/2007, 93/2007-UPB1), določa skupne temelje in izhodišča za zagotavljanje enakega obravnavanja vseh oseb na kateremkoli področju družbenega življenja. Z njim se je v slovenski pravni red prenesel velik del protidiskriminacijske zakonodaje EU. Integracija načela enakosti predstavlja sistematično vključevanje načela enakosti v vse politike, na vseh stopnjah, kot ga zahtevajo tudi mednarodni in evropski pravni akti. Na področju enakih možnosti se v RS izvaja tudi Zakon o enakih možnostih žensk in moških (ZEMŽM) (Ur.l. RS, št. 59/2002, 61/2007-ZUNEO-A) na podlagi katerega je Državni zbor RS sprejel Resolucijo o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških, 2005-2013 (Ur.l. RS, št.

100/2005). Resolucija je strateški dokument, ki določa cilje in ukrepe ter ključne nosilce politik za uresničevanje enakosti spolov na posameznih področjih življenja žensk in moških v RS za obdobje od leta 2005 do leta 2013. Temeljni namen je izboljšati položaj žensk oziroma zagotavljati trajnostni razvoj pri uveljavitvi enakosti spolov. Konkretna naloge in dejavnosti za doseganje ciljev in izvajanje ukrepov so opredeljene v periodičnih načrtih, ki se pripravljajo vsaki dve leti in tudi natančneje določajo časovni rok ter način izvedbe posameznih nalog in dejavnosti. V letu 2012 je bil izdelan periodični načrt za leti 2012 in 2013.

Pri izvajanju PRP 2007– 2013 se spoštovanje enakosti spolov in nediskriminacije udejanja na ravni javnih razpisov, na katere lahko kandidirajo vsi potencialni upravičenci ne glede na spol, narodnost, vero ali katero koli drugo pripadnost oziroma osebno okoliščino. Sredstva torej lahko dobijo vsi, ki izpolnjujejo razpisne pogoje. Ti so objektivno določeni in enaki za vse.

Medtem ko so razpisni pogoji enaki za vse, smo pri točkovanju in izbirnih merilih pri nekaterih ukrepih predvideli »pozitivno diskriminacijo« žensk, s katero želimo spodbuditi uresničevanje načela integracije enakosti spolov in spodbujanje enakih možnosti na podeželju.

6.2 USKLAJEVANJE Z DRUGIMI FINANČNIMI INSTRUMENTI SKUPNOSTI

PRP 2007 – 2013 je izdelan v skladu s Strateškimi smernicami Skupnosti, s čimer je zagotovljeno, da so prednostne naloge države članice skladne s prednostnimi nalogami Skupnosti, zlasti glede ciljev trajnostnega razvoja iz Göteborga in Lizbonske strategije za rast in delovna mesta ter Evropskega načrta za oživitve gospodarstva. Nacionalne prednostne naloge, ki so opredeljene v PRP 2007 – 2013, dopolnjujejo ostale nacionalne in lokalne ukrepe na področju razvoja podeželja.

Politika razvoja podeželja, ki jo uveljavlja PRP 2007 – 2013, v ciljih in instrumentih dopolnjuje in nadgrajuje ukrepe 1. stebra SKP, vendar se podpore PRP 2007 - 2013 tudi jasno ločijo od podpor dodeljenih v okviru 1. stebra.

Skladno s 5. členom Uredbe 1698/2005/ES MKO kot OU za EKSRP z rednimi formalnimi in neformalnimi stiki z organi upravljanja drugih operativnih programov zagotavlja, da so podpore iz PRP 2007–2013 razmejene in usklajene s podporami, ki se dodeljujejo iz drugih evropskih skladov, to je iz obeh strukturnih skladov (Evropskega sklada za regionalni razvoj – ESRR, Evropskega socialnega sklada – ESS), Kohezijskega sklada (KS) in Evropskega sklada za ribištvo (ESR). Čeprav je razmejitev med skladi opredeljena na programski ravni, se ob pripravi kakršnihkoli nacionalnih predpisov opravi medresorsko usklajevanje, s čimer se zagotovi, da so tudi na izvedbeni ravni podpore posameznih skladov medsebojno razmejene. Ko gre za raven izvajanja programa pa se, skladno z Uredbo 1975/2006/ES, ki jo je z letom 2011 nadomestila Uredba 65/2011/EU, v okviru administrativnih pregledov vlog in zahtevkov preverja možnost nepravilnega dvojnega financiranja iz drugih shem Unije ali nacionalnih shem.

Glede na predhodna letna poročila o napredku se razmejitve v letu 2012 niso spremenile.

7. PONOVA UPORABA VRNJENE POMOČI

V Sloveniji so do konca leta 2012 prejemniki sredstev iz naslova PRP 2007-2013 morali vrniti pomoč v višini 2.355.880,79 € sredstev, od tega 1.878.940,04 € evropskih sredstev in 476.940,75 € nacionalnih sredstev.

Preglednica 41: Pregled popravkov/izterjave po ukrepih za leto 2012 ter kumulativno za obdobje od 1.1.2007 do 31. 12. 2012 (v €)

UKREPI	IZTERJAVA v 2012		IZTERJAVA od 2007 - 2012	
	JAVNI IZDATKI	EKSRP	JAVNI IZDATKI	EKSRP
112 Pomoč mladim prevzemnikom kmetij	-36.453,01	-27.339,76	-155.631,88	-116.860,40
113 Zgodnje upokojevanje kmetov	-1.523,58	-1.142,77	-4.353,24	-3.265,01
121 Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	-18.663,65	-14.448,73	-50.687,85	-38.466,86
122 Povečanje gospodarske vrednosti gozdov	-143.625,42	-125.302,13	-206.593,96	-173.652,69
123 Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom	-3.196,01	-2.397,01	-3.196,01	-2.397,01
131 Izpolnjevanje standardov, temelječih na zakonodaji Skupnosti			-98.525,53	-73.876,16
211 Plačila kmetom zaradi omejenih možnosti na gorsko hribovskih območjih	-94.658,98	-74.864,22	-389.402,11	-311.621,09
212 Plačila kmetom na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso hribovsko gorska območja	-28.320,56	-22.669,72	-153.022,22	-122.298,97
214 Kmetijska okoljska plačila	-393.502,17	-317.182,68	-1.234.434,54	-991.056,39
311 Diverzifikacija v nekmetske dejavnosti			-15.333,36	-11.500,02
322 Obnova in razvoj vasi	-4.633,87	-3.475,40	-4.633,87	-3.475,40
413 Izvajanje lokalnih razvojnih Strategij	-6.418,65	-5.134,92	-6.418,65	-5.134,92
431 Vodenje lokalnih akcijskih skupin	-200	-160	-200	-160
511 Tehnična pomoč	-3.911,36	-2.933,54	-33.447,57	-25.175,12
Skupna vsota	-735.107,26	-597.050,88	-2.355.880,79	-1.878.940,04

Vir: ARSKTRP

Sredstva dolžniki vračajo na podračun ARSKTRP, odprt posebej za ta namen. Vrnjena sredstva so ponovno razpisana za ukrepe PRP 2007-2013 in sicer do višine razpoložljivih sredstev v programu.

Na dan 31. 12. 2012 je bilo do prejemnikov sredstev odprtih še 600.384,83 € terjatev (evropskih in nacionalnih sredstev) iz naslova glavnice. Od tega obsegajo terjatve iz 2 osi skupaj 97.121,30 € sredstev (73.961,99 € evropskih in 23.159,31 € nacionalnih sredstev). Iz naslova ukrepa 112 dolgujejo prejemniki skupaj 19.054,05 € sredstev (14.154,05 € evropskih in 4.900,00 € nacionalnih sredstev), iz naslova ukrepa 311 skupaj 87.267,87 € sredstev (65.450,90 € evropskih in 21.816,97 € nacionalnih sredstev), iz naslova ukrepa 312 skupaj 51.660,16 € sredstev (38.745,12 € evropskih in 12.915,04 € nacionalnih sredstev), iz naslova ukrepa 121 skupaj 117.291,04 € sredstev (87.490,36 € evropskih in 29.800,68 € nacionalnih sredstev) ter iz naslova ukrepa 122 skupaj 227.990,41 € sredstev (151.838,49 € evropskih in 76.151,92 € nacionalnih sredstev).

Gledano s strani Evropske unije, se vsako vračilo upošteva v zahtevkih za plačilo sredstev Republiki Sloveniji in sicer se za vrednost vračil posamezni zahtevki za plačilo zniža. Terjatve se zapirajo s postopkom kompenzacije (to pomeni z bodočimi izplačili) in z izvršbo preko Carinskega urada Celje. Glede na to, da so običajno prejemniki sredstev na 1. in 3. osi drugi, kot pri neposrednih plačilih, je možnost kompenziranja med terjatvijo in bodočim izplačilom manjša, tako da gre večino teh primerov na izvršbo preko Carinskega urada Celje.

Od zapisanega je na dan 31. 12. 2012 na kontih OLAF- Office européen de lutte antifraude odprtih še 503.149,94 € terjatev (358.013,83 € evropskih in 145.136,11 € nacionalnih sredstev) iz naslova glavnice.

Vodja OU
dr. Martina Bavec
generalna direktorica